

Анатолий Клышка

# Чую, бачу, гавару

Вучэбны  
наглядны  
дапаможнік



---

# Чую, бачу,

Выданню прысуджаны дыплом  
«За лепшае выданне года»  
па выніках XLIV Рэспубліканскага  
конкурса «Мастацтва кнігі»





Анатоль Клышка

---

# Гавару

Вучэбны наглядны дапаможнік  
для вучняў пачатковых класаў  
устаноў агульнай сярэдняй  
адукацыі з беларускай і рускай  
мовамі навучання.



Для работы ў класе

Рэкамендавана  
Навукова-метадычнай установай  
«Нацыянальны інстытут адукацыі»  
Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь

*Жасскон*  
ВЫДАВЕЦТВА

Мінск, «Жасскон»  
2017



УДК 811.161.3(075.2=161.3=161.1)

ББК 81.2Бей-922

К51

Рэцэнзенты:

кандыдат педагагічных навук, дацэнт, загадчык аспірантуры і дактарантуры  
Нацыянальнага інстытута адукацыі *А. С. Грабчыкава*;  
метадычнае аб'яднанне настаўнікаў пачатковых класаў дзяржаўнай установы адукацыі  
«Гімназія з беларускай мовай навучання № 23 г. Мінска»  
(настаўнік пачатковых класаў вышэйшай кваліфікацыйнай катэгорыі *Н. В. Няборская*)

Ілюстрацыі *М. Р. Казлова і Н. У. Суставай*

**Клышка, А. К.**

К51 **Чую, бачу, гавару:** вучэб. нагляд. дапаможнік для вучняў пачатковых кл. устаноў агул. сярэд. адукацыі з бел. і рус. мовамі навучання / А. К. Клышка. — Мінск: Жасскон, 2017. — 136 с.: іл.

ISBN 978-985-7009-99-2.

Для подпісаў пад малюнкамі ў кнізе выкарыстаны радкі з твораў Я. Купалы, Я. Коласа, М. Багдановіча, А. Александровіча, В. Віткі, Н. Галіноўскай, К. Камейшы, М. Кляшторнай, М. Маляўкі, А. Русака, М. Скрыпкі, А. Ставера.

Дапаможнік ахоплівае найбольш ужывальную, тэматычна згрупаваную лексіку, якая адлюстроўвае навакольны і ўнутраны свет дзіцяці.

Тлумачэнне і засваенне слова даецца не толькі праз малюнак, але і праз жыццё яго ў сказе.

Сказы падабраныя аўтарам так, каб тое ці іншае словаўжыванне выступала выразна і каб там гучалі досціп, гумар, здзіўленне і радасць жыць сярод рэчаў, якія схоплены родным словам, багатым на адценне сэнсу і на красу гучання. Тэматычны лексічны матэрыял можна вывучаць і не прытрымліваючыся прапанаванай паслядоўнасці ў залежнасці ад разумовага ўзроўню і кола зацікаўленняў дзяцей.

Распрацаваны з улікам практычнага вопыту лепшых замежных выданняў падобнага тыпу. Адрасуецца вучням пачатковых класаў школ з беларускай і рускай мовамі навучання.

**УДК 811.161.3(075.2=161.3=161.1)**

**ББК 81.2Бей-922**

ISBN 978-985-7009-99-2

© Клышка А. К., 2017

© Казлоў М. Р., Сустава Н. У., ілюстрацыі, 2003

© Мацур Г. І., арыгінал-макет, 2017

© Афармленне. ТДА «Жасскон», 2017



Дарагі сябар!

Кніга вітаецца с табою: «Добры дзень!»

Многія словы ў гэтай кнізе з далёкіх сівых часоў, калі нашы тысячагадовыя дубы-волаты яшчэ нават не былі жалудамі. Што ўжо казаць пра стагодкі-таполі!

Гэтыя словы — ад нашых прадзедаў і прабабак, дзядоў і бабуль, таты і мамы. На іх цяпло вуснаў нашых продкаў. Яны як пацалунак тых, каго ты ніколі не ўбачыш. Ніл Армстранг, які першы ступіў на Месяц, пачуўшы беларускую мову, сказаў:

«Гэта не мова, гэта музыка».

Дык смакуй гэтыя словы, цешся імі, дзяліся з сябрамі, каб родная мова, беларуская мова, гучала з краю ў край, у вёсцы і ў горадзе, на ўсёй Беларусі.

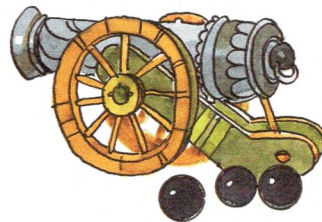
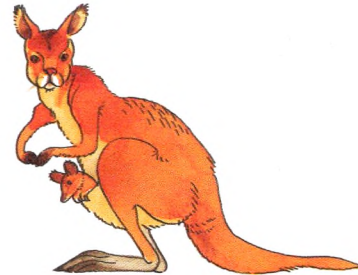


# Змест

- 8** Калі ласка, у дом!
- 10** Сям'я і сваякі
- 12** Будзь ветлівы!
- 14** Я малюю чалавека
- 16** Дом
- 18** Кватэра. Пярэдняя
- 19** Гасцеўня
- 20** Данікаў пакой
- 22** Кухня
- 23** У ваннай
- 24** Смачна есці!
- 26** Пітво
- 28** Майстраванне
- 30** Кім ты будзеш?
- 32** Ва ўніверсаме
- 34** Пошта
- 36** Дарога. Транспарт
- 38** Агароджа
- 40** Збожжа
- 42** Агародніна
- 44** У садзе
- 46** Люблю я лес, адвечны бор...
- 48** Кветкі ў лясах, палях, лугах
- 50** Садовыя кветкі
- 52** Пакаёвыя кветкі
- 54** Мушкі, мошкі і мурашкі...
- 55** Паўзуны
- 56** Гадзіннік
- 58** Дзень, тыдзень, месяц, год
- 60** Пору года
- 62** Надвор'е
- 64** Адзенне, абутак

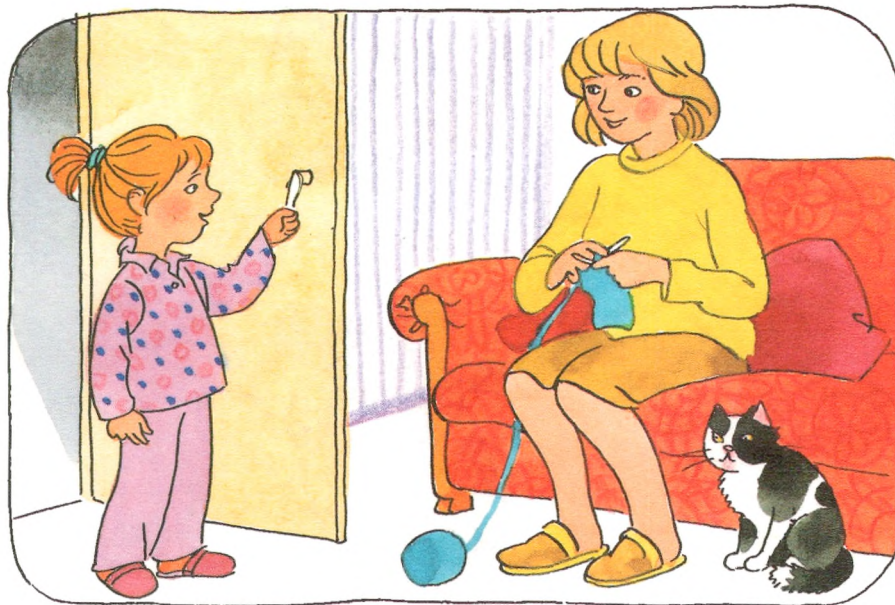


- 66** На дзіцячай пляцоўцы  
**68** Аловак і пэндзлік  
**69** Колеры  
**70** Сялянскі двор  
**72** Дзікія птушкі  
**74** Дзікая жывёла  
**76** Вада і вўда  
**78** У запарку  
**80** Вучымся лічыць  
**82** Фігуры і лініі  
**84** Ёмістасці: тут захоўваюцца рэчы  
**86** Кірункі свету  
**86** Неба, месяц, зоркі  
**87** Космас  
**88** Беларускія краявіды  
**90** Старыя замкі Беларусі  
**92** У тэатры  
**94** Народная творчасць  
**96** Народнае адзенне  
**97** Нашы арнаменты  
**98** У мастацкім музеі  
**100** Наш казачны край  
**102** Дзень нараджэння  
**104** Талака  
**105** Дзяды  
**106** Калядкі — вясёлыя святкі  
**107** Новы год!  
**108** Вялікдзень  
**109** Купалле  
**110** Іграем, спяваем, танцуем  
**112** Сябруем з кнігаю  
**114** Беларусь і яе суседзі  
**116** О, край родны...  
**117** Наш слоўнічак



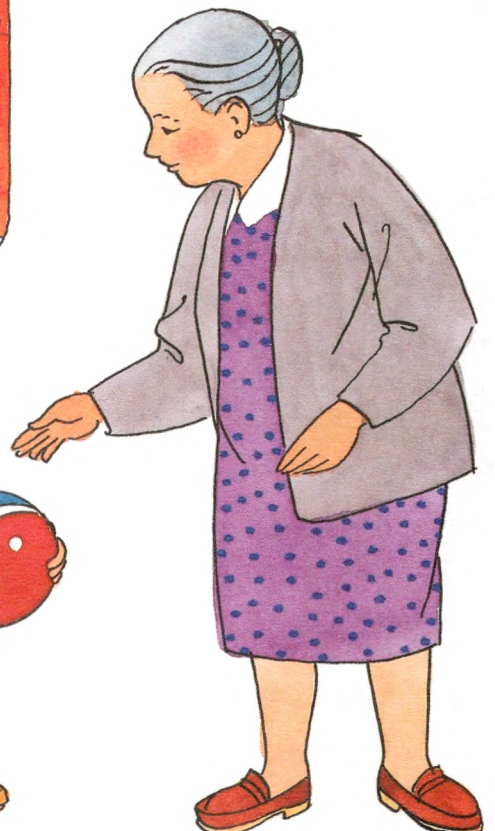
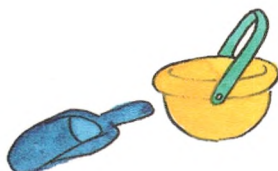


# Калі ласка, у дом!



Раніцою і ўдзень  
мы вітаемся:  
— Добры дзень, мама!  
— Добры дзень!  
Заходзь, калі ласка!

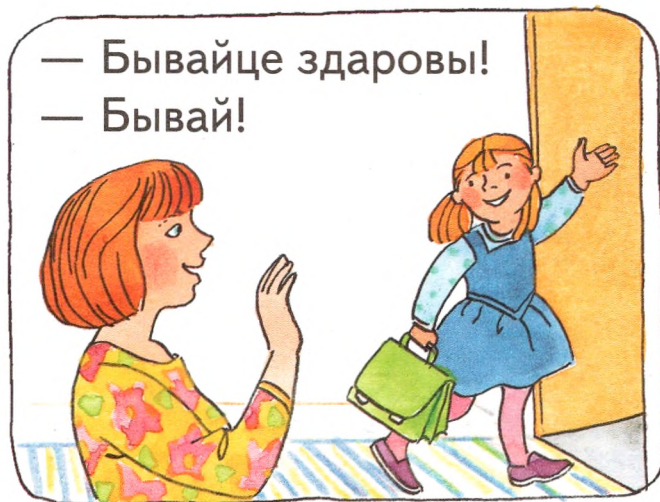
— Як тваё імя?  
— Алеся.  
— А прозвішча?  
— Станюк.







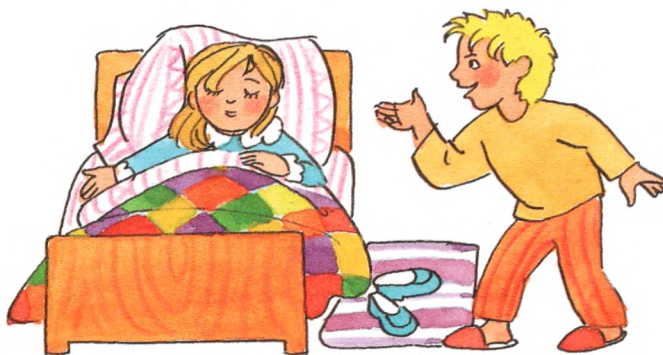
Дзеці сябруюць.  
Міша — добры,  
вясёлы сябар.  
Ніна і Алеся —  
сяброўкі.



— Бывайце здаровы!  
— Бывай!



— Добрай ночы!  
— Дабранач!



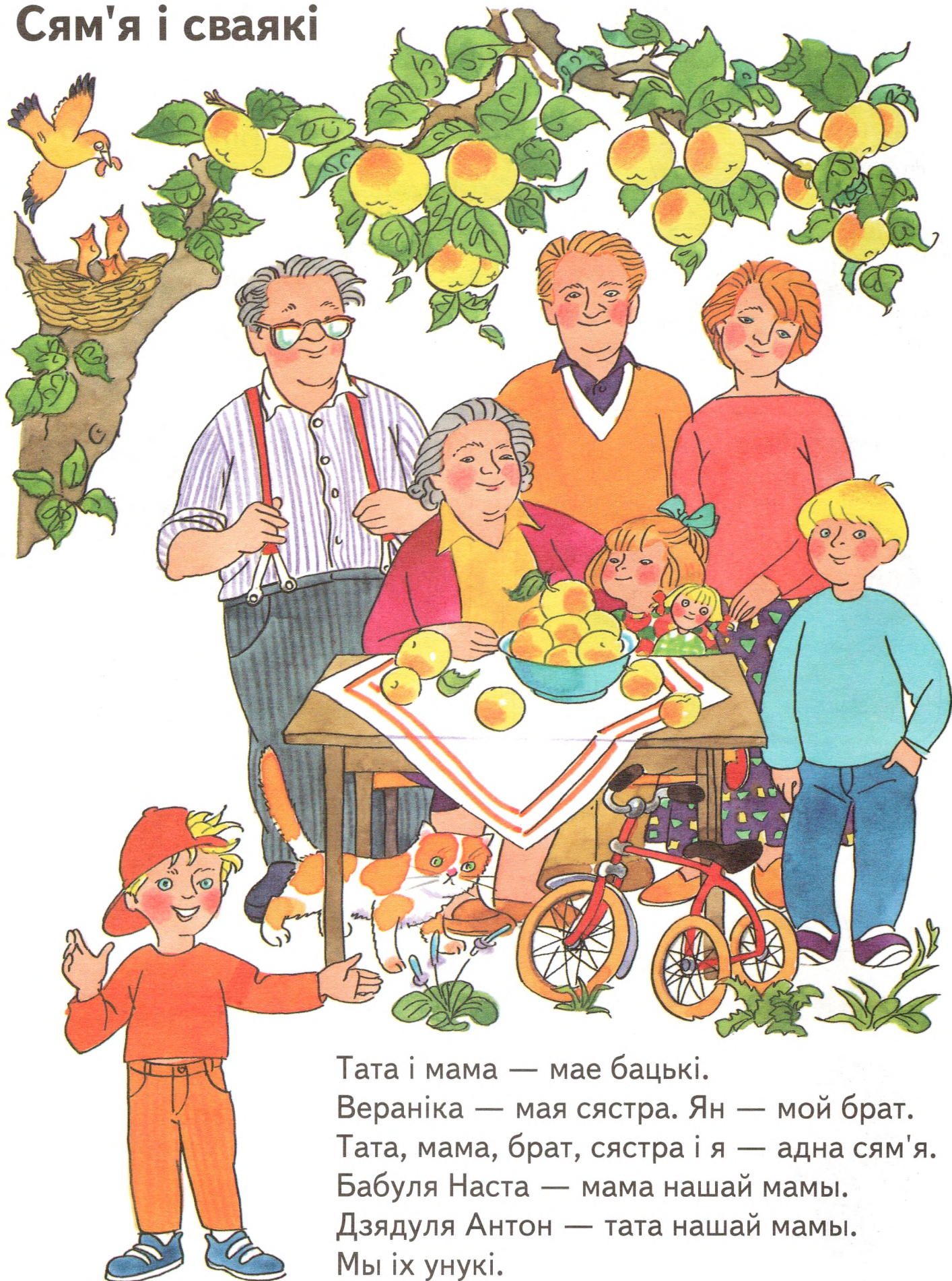
**Ветлівы хлопчык**  
— Алеся, прачніся,  
калі ласка,  
я забыўся сказаць  
табе «Дабранач».



Увечары мы вітаемся: «Добры вечар!»  
На развітанне кажам: «Бывайце!»,  
«Бывайце здаровы!», «Да сустрэчы!»  
«Дабранач!» — кажу ўсім нанач.

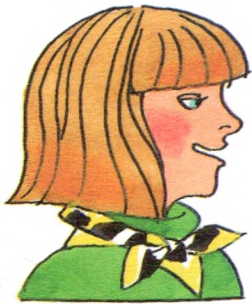


# Сям'я і сваякі

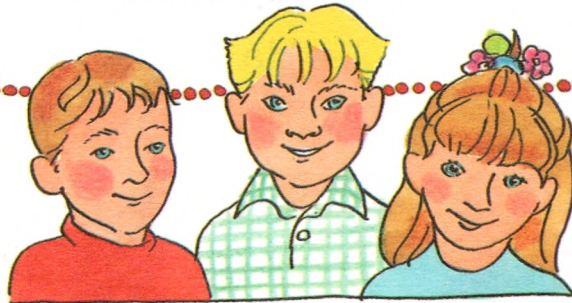
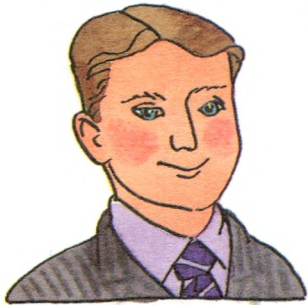


Тата і мама — мае бацькі.  
Вераніка — мая сястра. Ян — мой брат.  
Тата, мама, брат, сястра і я — адна сям'я.  
Бабуля Наста — мама нашай мамы.  
Дзядуля Антон — тата нашай мамы.  
Мы іх унукі.

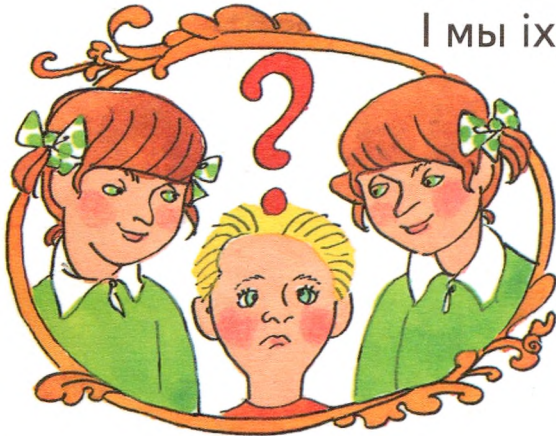




Сястра нашай мамы —  
нам цёця.  
А брат нашай мамы —  
нам дзядзя.  
Мы іх пляменнікі.



І ў таты ёсць сястра і брат.  
Яны нам таксама дзядзя і цёця.  
І мы іх пляменнікі.



Тома і Марына —  
сёстры-блізняты.  
Яны кропля ў кроплю  
падобныя адна да аднае.  
Дзе ж тут Тома,  
дзе Марына?



**Ласкавыя словы**  
Мама, мамачка,  
матуля, матулька,  
матулечка.  
Тата, татка, татачка,  
татуля, татулька,  
татулечка.  
Баба, бабка,  
бабуля, бабулька,  
бабулечка.  
Дзед, дзедка,  
дзядуля, дзядулька,  
дзядулечка.



# Будзь ветлівы!



- Частуйся, калі ласка.
- Дзякуй! Вялікі дзякуй!
- На здароўе! Або:
- На добры спажытак!

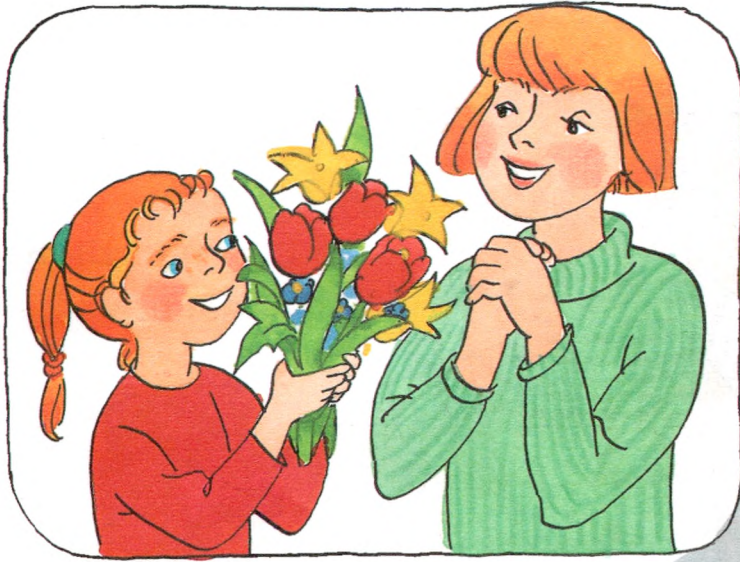


- Дзякуй!
- Расці здаровы!



— Выбачай, мама!





— Дзякуй, дачушка!



— Расці вялікі і дужы!



— Сядайце, бабуля!



«Добры дзень», —

ветлівыя словы  
чую ад людзей.  
Ветлівымі словамі  
буду даражыць,  
з ветлівымі словамі  
лёгка жыць.

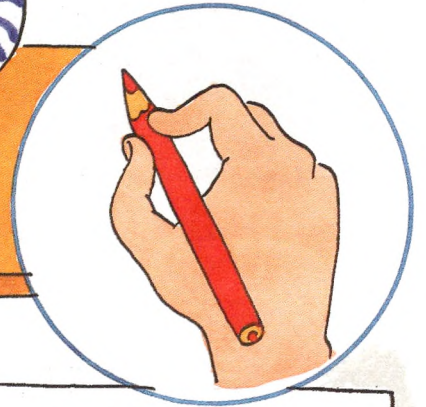




# Я малюю чалавека



Я ўзяў аловак і паперу.  
Буду маляваць чалавека.



Спачатку  
намалюю галаву,  
на галаве — валасы,  
ніжэй бровы.



Тут намалюваў  
вочы, каб ён  
бачыў.



І — вушы,  
каб чуў.

І — нос,  
каб нюхаў.

А далей — рот.

І выйшаў твар: лоб, бровы,  
шчокі, вусны, падбародак.  
А патыліцы не відаць.



Далей  
я намалюваў

шыю,

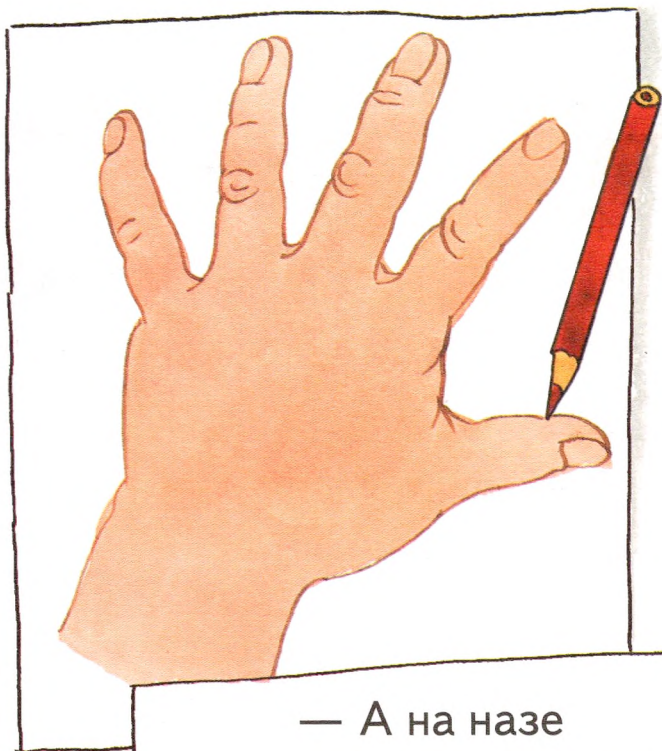
цела,

рукі,

ногі.

Вось і ўвесь  
чалавек.





Я прыклаў далонь  
да паперы.  
Спярша абвёў  
вялікі палец,  
пасля — указальны,  
потым — сярэдні,  
далей —  
безыменны  
і нарэшце —  
мэзены.



— А на назе  
пальцы называюць:



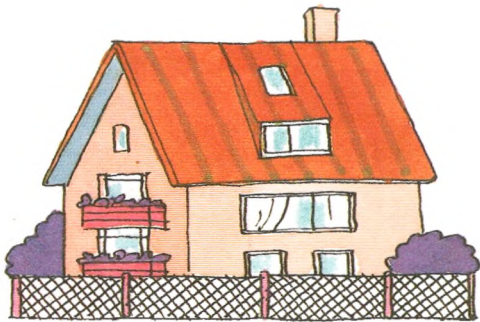
першы,  
другі,  
трэці,  
чацвёрты,  
пяты.



Кожным ранкам чыста мыю  
рукі, вушы, твар і шыю.



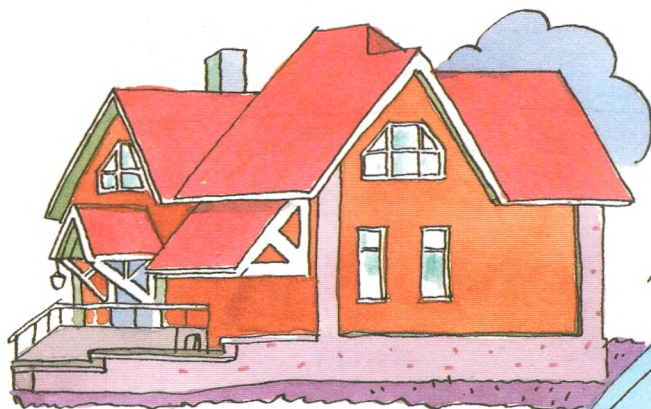
# Дом



Дом для адной сям'і.



Дамы пастаўлены адзін пры адным.



катэдж



Хто ў коміне  
жыве?  
І чаму ён  
так гудзе?



На гарышчы  
жывуць  
вераб'і.



антэна

дах

балкон

паверх

лесвічная  
клетка

лоджыя

падвал

Тут жыве  
мышка.

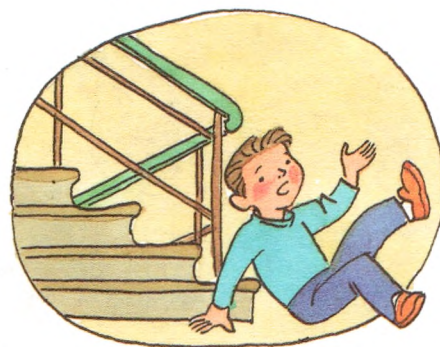
ліфт



На свой  
дзясяты паверх  
Ніна заўсёды  
падымаецца  
на ліфце.



Таня любіць  
лічыць  
прыступкі.



Ён уздумаў  
праехаць лесвічны  
пралёт на поручнях  
(парэнчах).

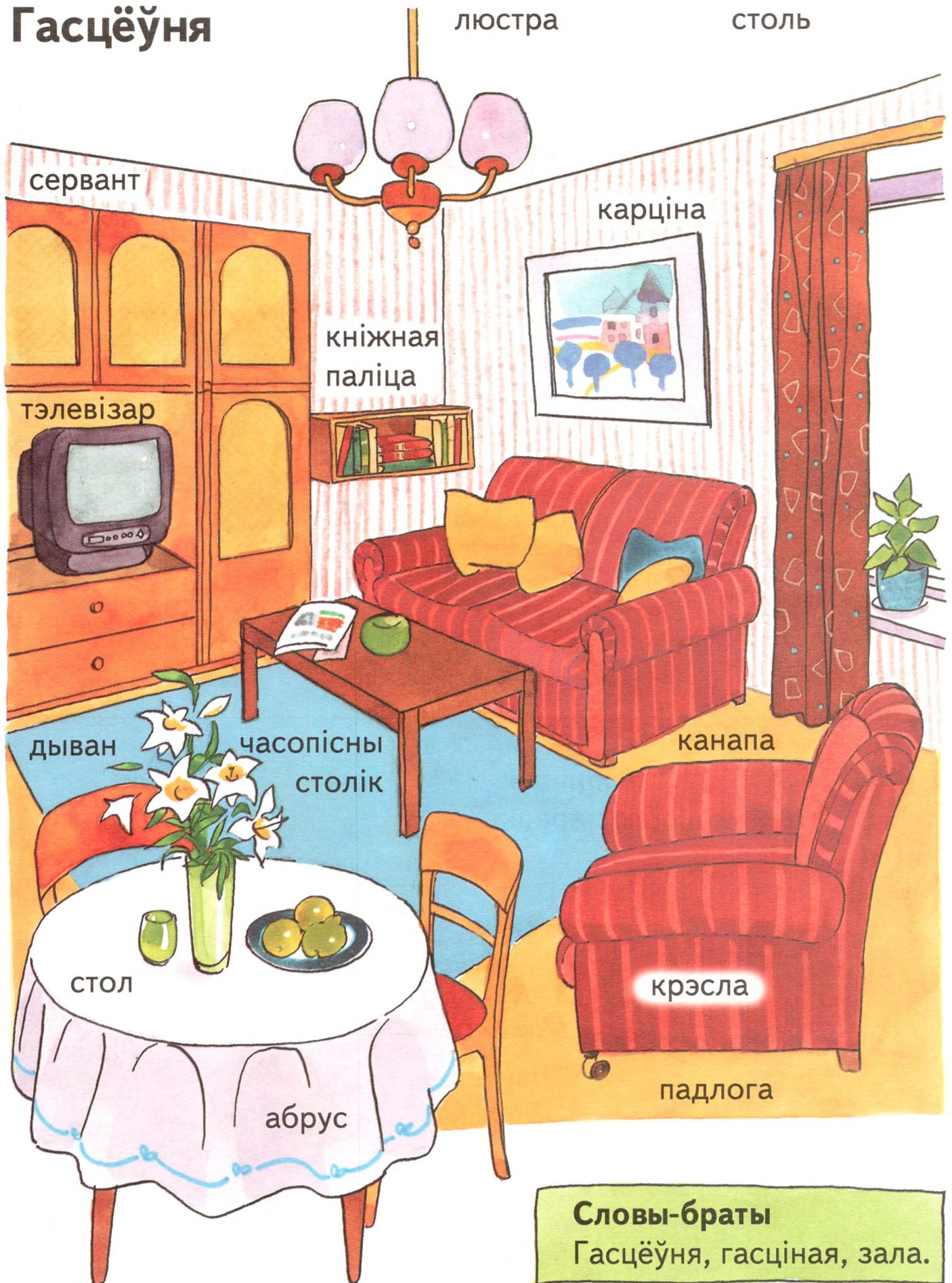


# Кватэра. Пярэдняя





# Гасцеўня



**Словы-браты**

Гасцеўня, гасціная, зала.



# Данікаў пакой



лямпа

эспандар

паліца з кнігамі

пісьмовы  
стол

футбольны  
мяч

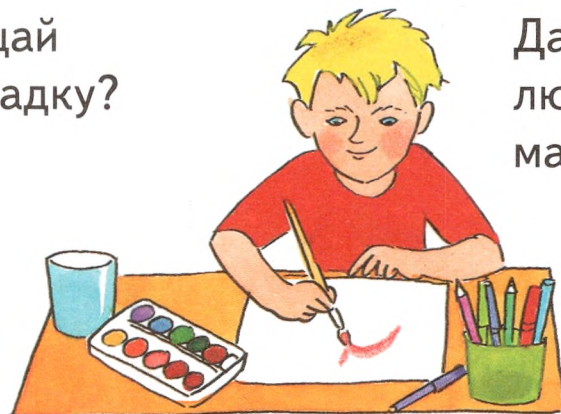
канапа

гантэлі

ролікавыя  
канькі



А ты раніцай  
робіш зарадку?



Данік  
любіць  
маляваць.

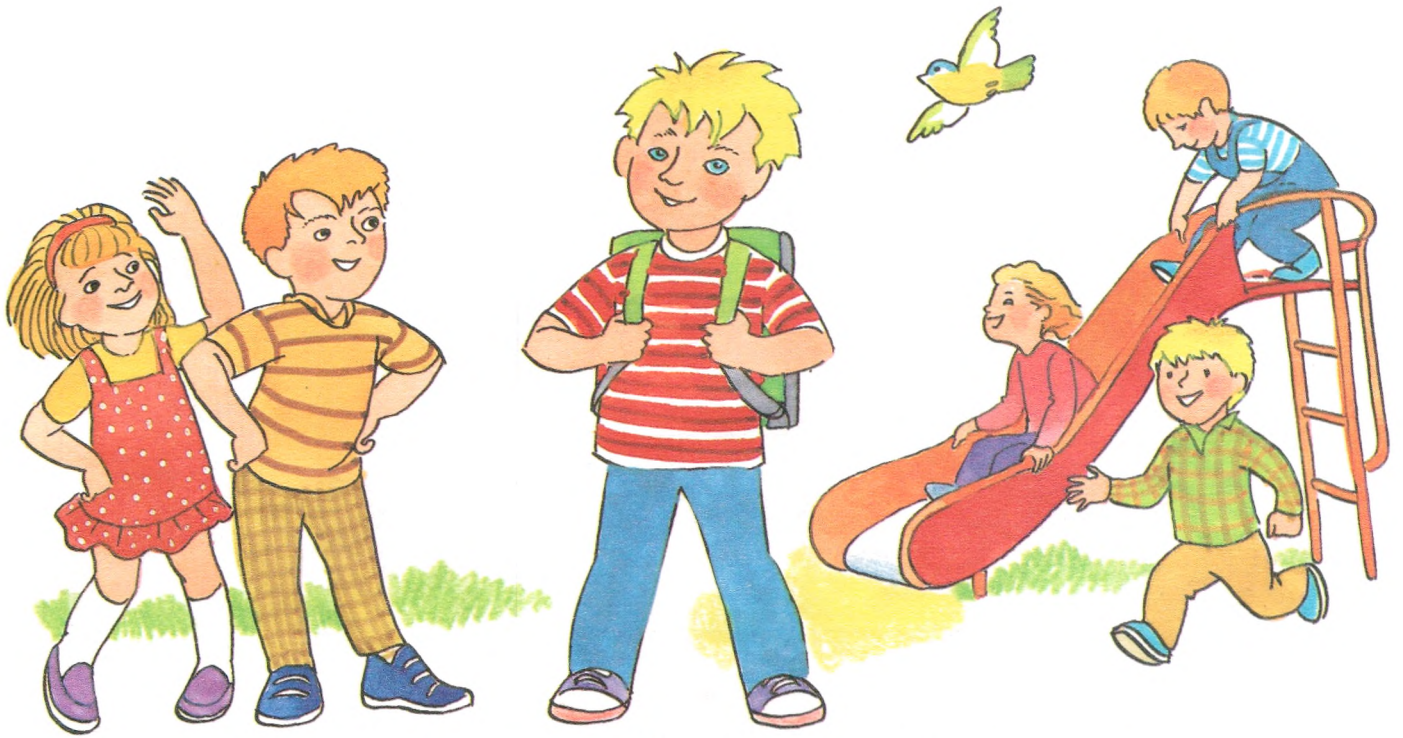


Данік  
вучыцца  
чытаць.

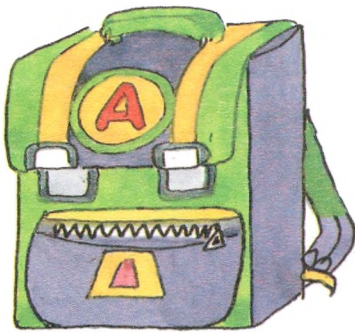


Улюбёная  
Данікава  
казка.

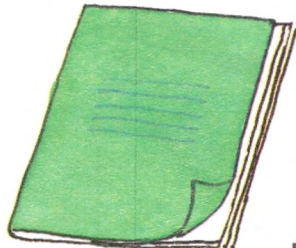




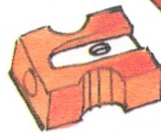
Даніку купілі ранец. Ён сёлета пойдзе ў школу.



ранец



сшытак



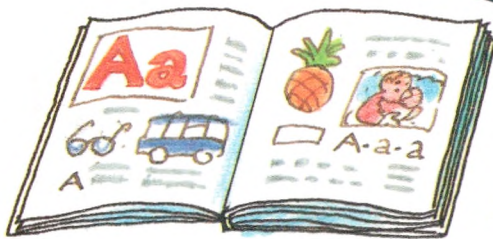
вастрылка



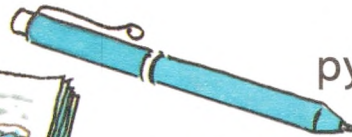
аловак



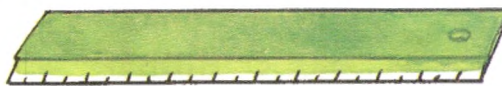
пенал



буквар



ручка



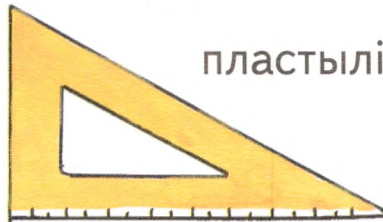
лінейка



гумка



каляровыя  
алоўкі

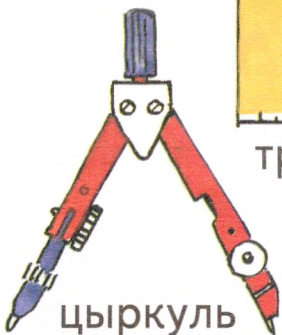


пластылін

трохвугольнік



фламастары



цыркуль

**Словы-браты**  
Гумка, ласцік.



# Кухня



Чым ты  
напоўніш  
гэты  
посуд?





# У ваннай





# Смачна есці!



Раніцаю я снедаю.  
Вось маё снеданне.



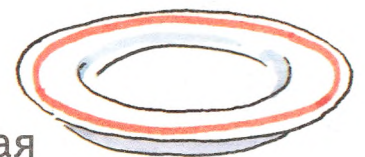
кубак



сподак



глыбокая талерка



плыткая талерка

У поўдзень я абедаю (палўдню).  
Тут мой абед (полудзень).



НОЖ





ёгурт

яблык

пячэнне

Пасля сну пад вечар  
я падвячоркую.  
Вось мой падвячорак.



кефір

тушаная морква

сырок



Баліць мне зуб,  
не буду есці суп.

Увечары я вячэраю.  
Гэта мая вячэра.



Кіпіць кіпень,  
пакуль не выкіпіць.



**Словы-браты**

Сняданак, снёданне.

Абед, полудзень.

Калі хто есць, кажы яму:

— Смачна есці! Хлеб ды соль!

Калі табе дзякуюць за яду, кажы:

— На здароўе! Еш на здароўе!



# Пітво



Смачная вада з крыніцы!



вада



кава



напітак

кампот



Хочаш быць вясёлым,  
мець арліны зрок,  
пі не пепсі-колу,  
а маркоўны сок.

ліманад



какава



сок

малако

кефір

кісель



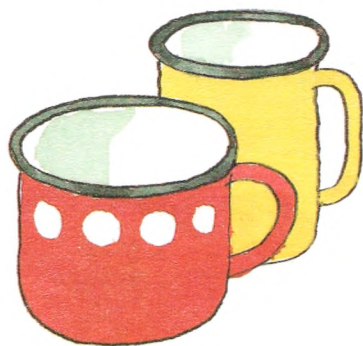


крышталны графін

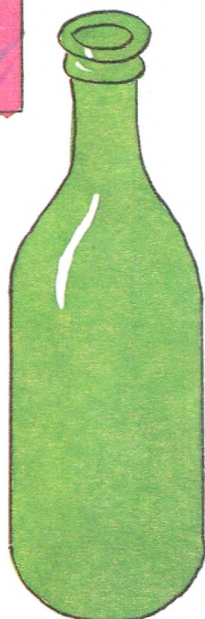


гліняны збан

шклянка



металічная конаўка



шкляная бутэляка

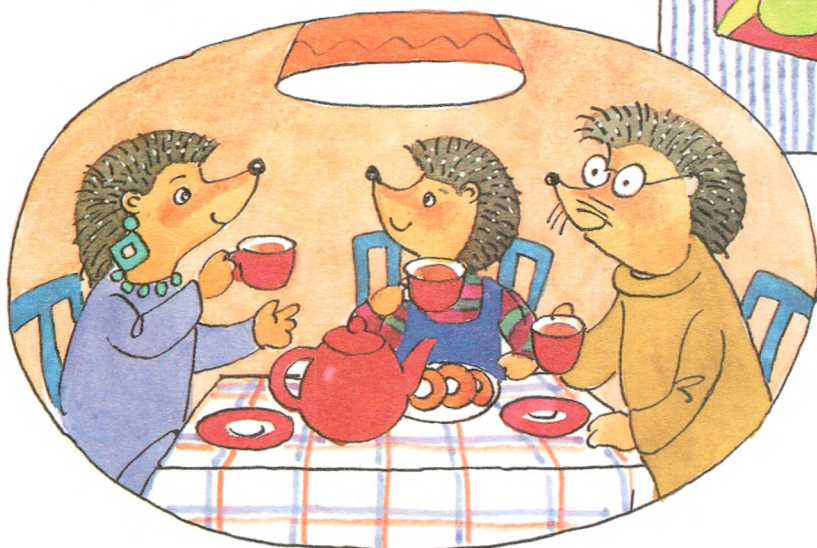


драўляны карэц



папяровы пакет

фарфаравы кубак



**Словы-браты**  
Пітво, напоі.



# Майстраванне





У нашага Іванкі —  
сарочка-вышыванка.  
Сама сястрычка Валя  
сарочку вышывала.



шкатулка



іголка



ніткі

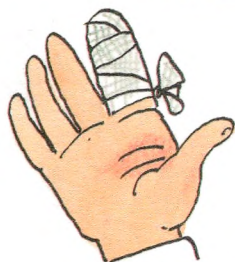
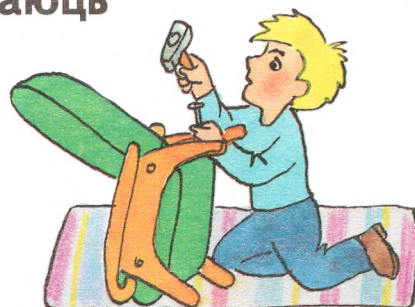


напярстак



пяльцы

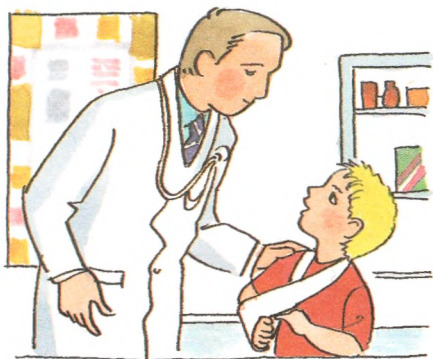
### Па рабоце майстра пазнаюць



Малаток не мае вачэй  
і не адрозніць  
цвіка ад пальца.  
Сцеражыся!



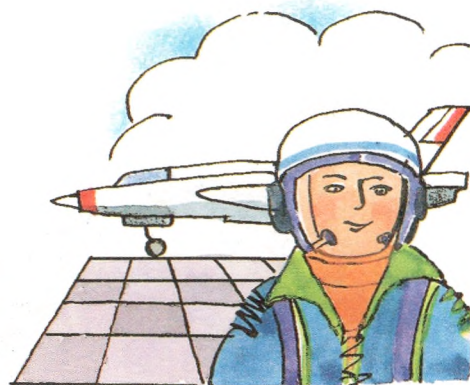
# Кім ты будзеш?



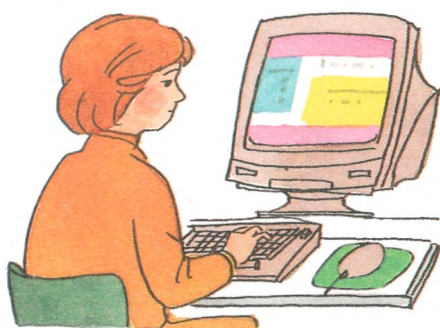
доктар



бібліятэкар



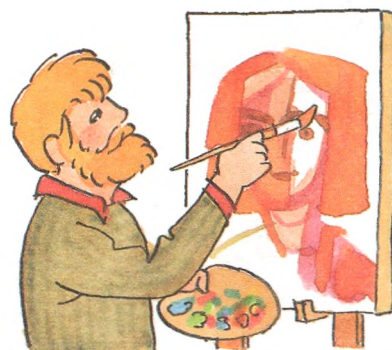
лётчык



праграміст



кравец



мастак



шавец



цырульнік



фатограф

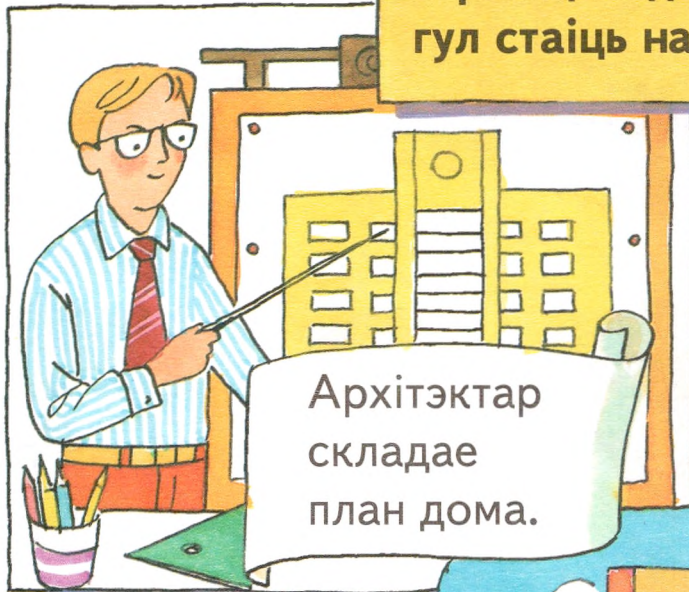


экскурсавод





З раніцы і да змяркання  
гул стаіць на рыштаванні



Архітэктар  
складае  
план дома.

Бульдозер  
выроўнівае  
пляцоўку.



Кран  
падывае  
бетонную пліту.



Мўляр  
кладзе  
цэглу.



Тынкоўшчык  
пакрывае  
сцены  
тынкам.

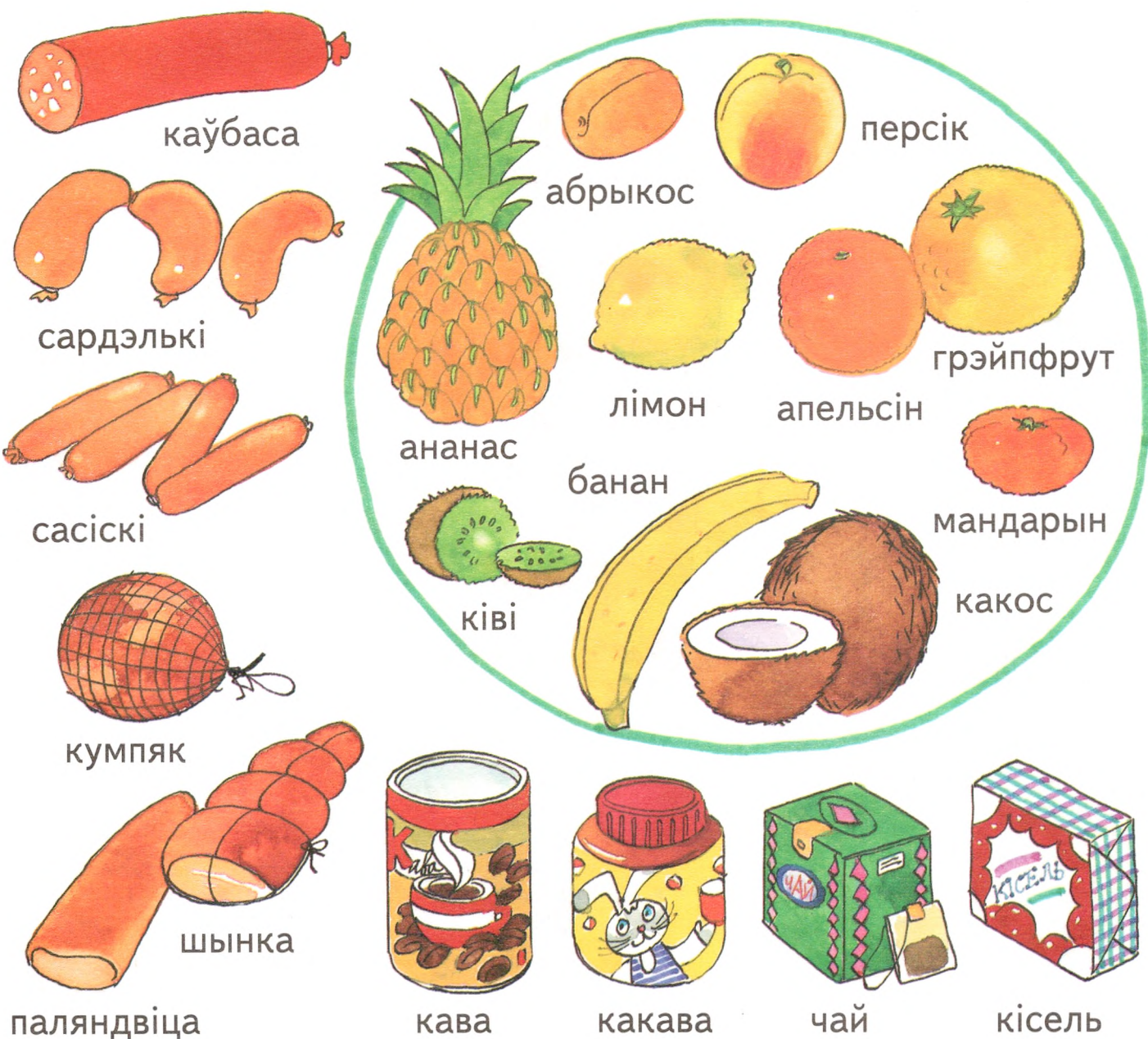


Малёр  
фарбуе  
дамы.





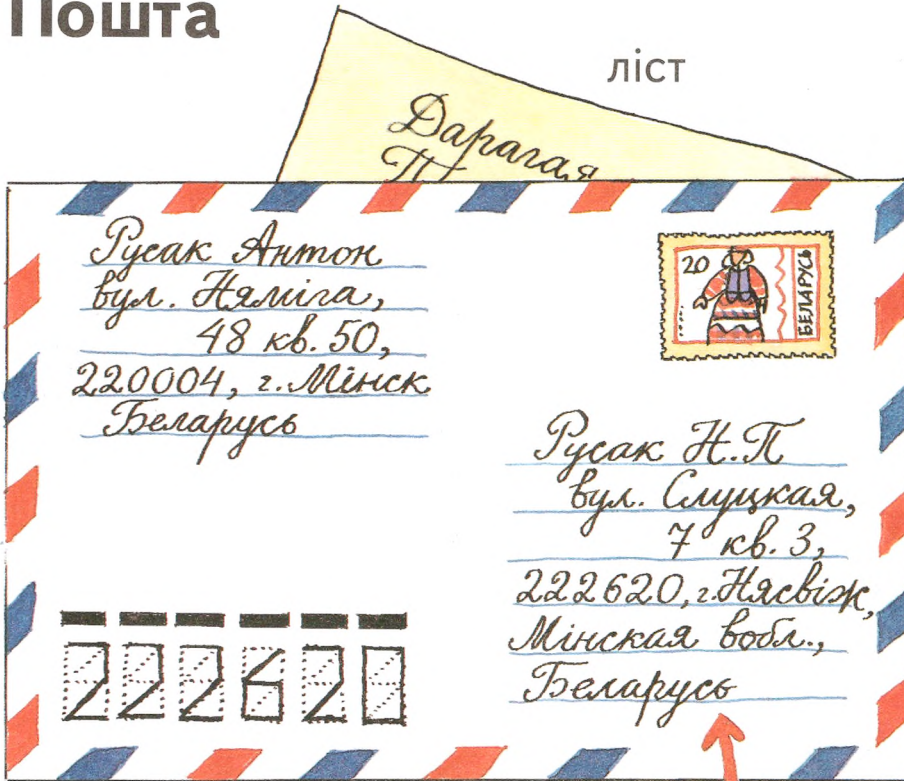






# Пошта

ліст



У пісьма ёсць свой праязны білет — марка.

канверт

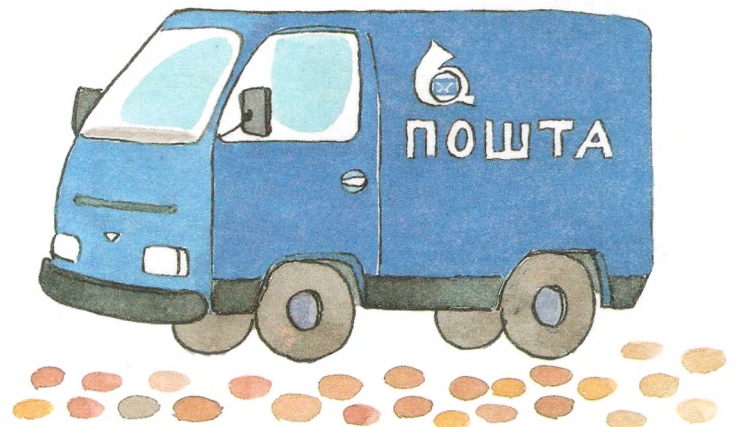
адрас



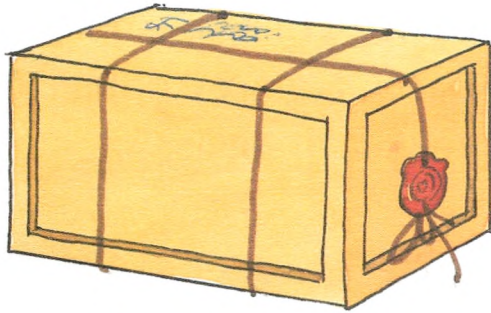
Паштовая скрынка збірае пісьмы.



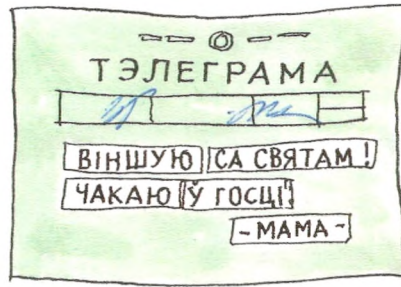
паштоўка



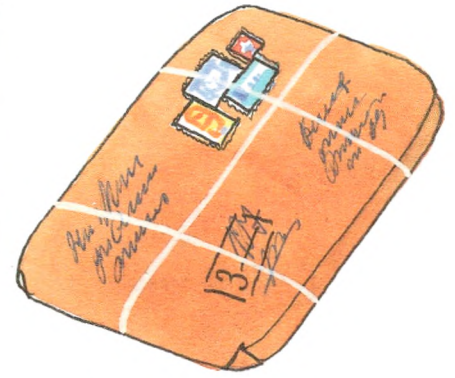




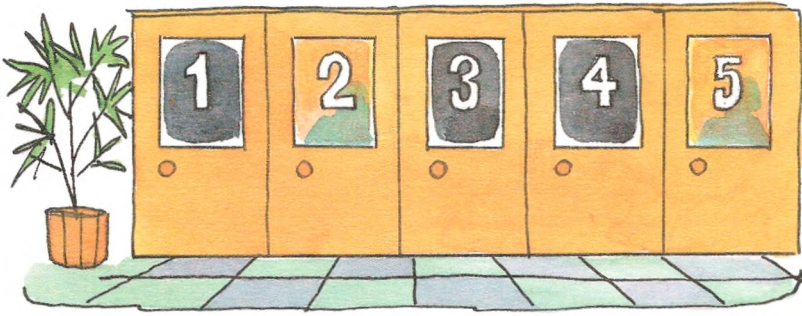
пасылка



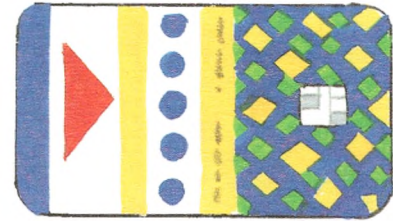
тэлеграма



бандэроль



міжгародні тэлефон



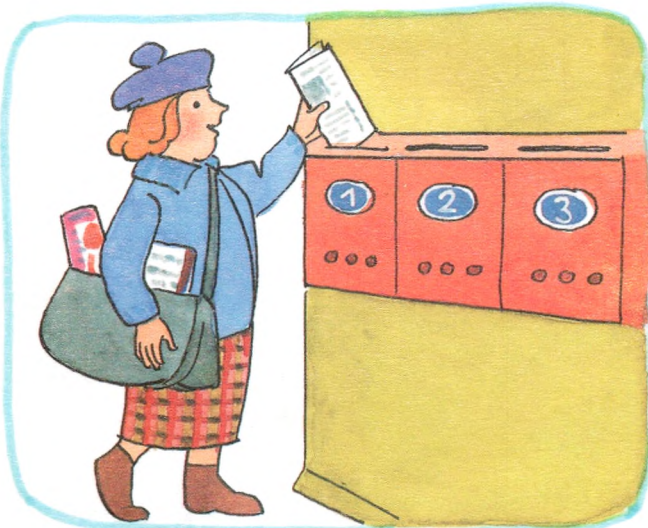
тэлефонная картка



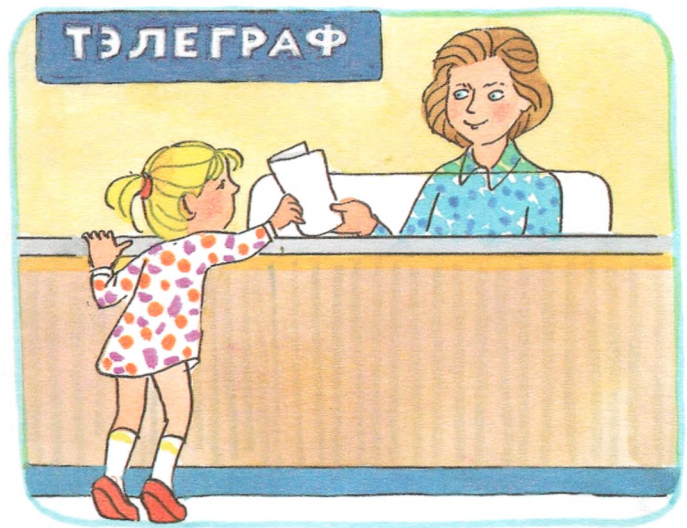
паштовы вагон



У далёкія краі пісьмы адпраўляюць самалётам.



пашталён

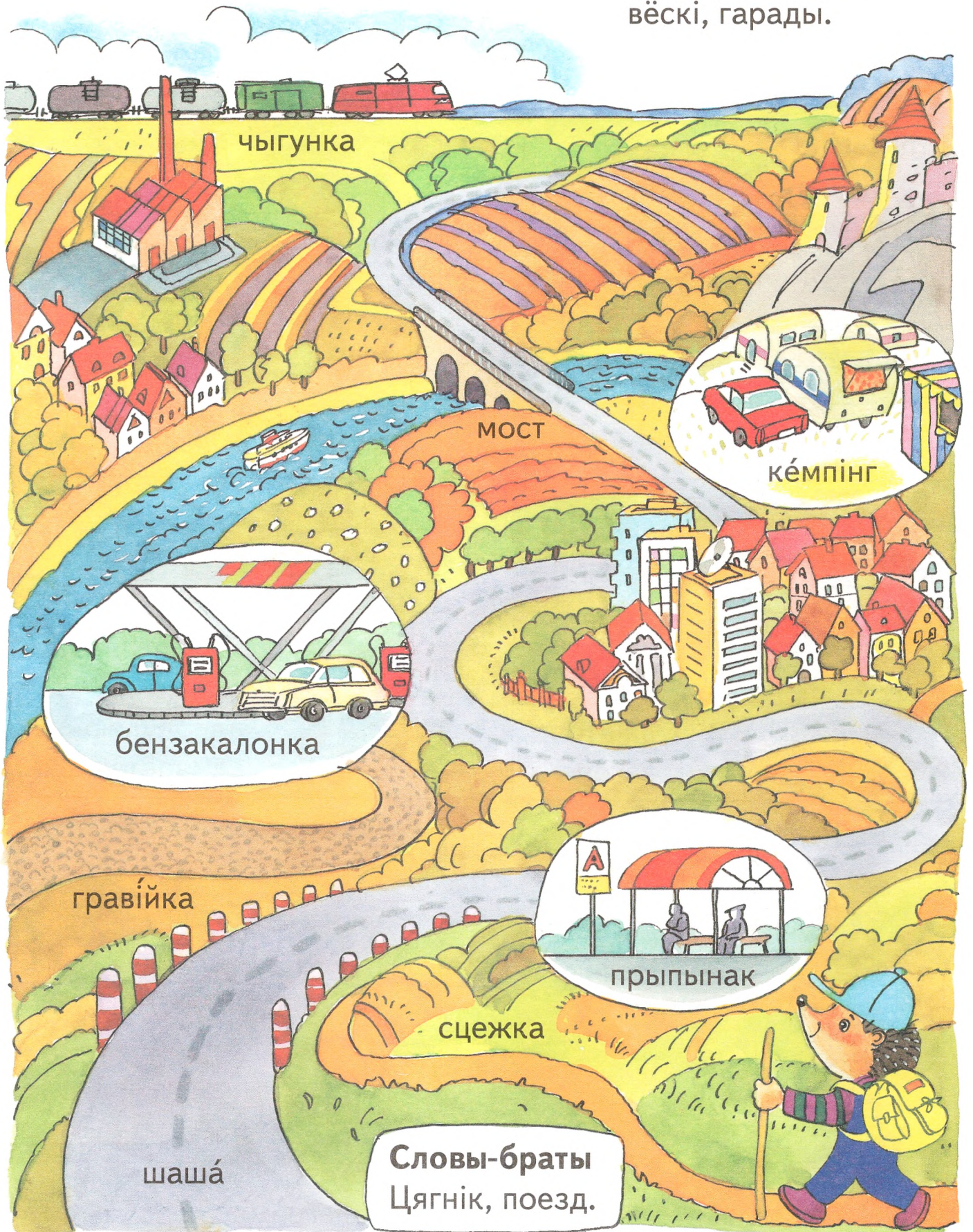


тэлеграма сяброўцы



# Дарога. Трэнспарт

Дарога бяжыць праз  
лясы, палі, узгоркі,  
вёскі, гарады.

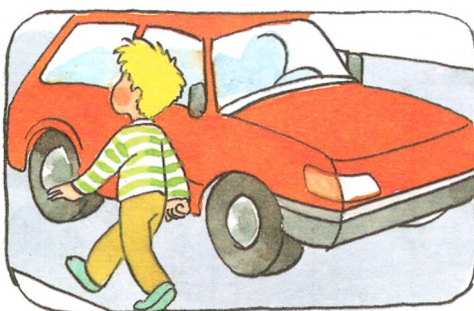




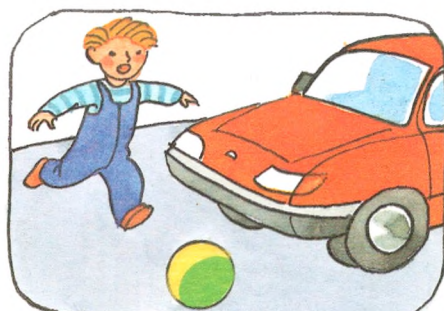
## Будзь уважлівы!



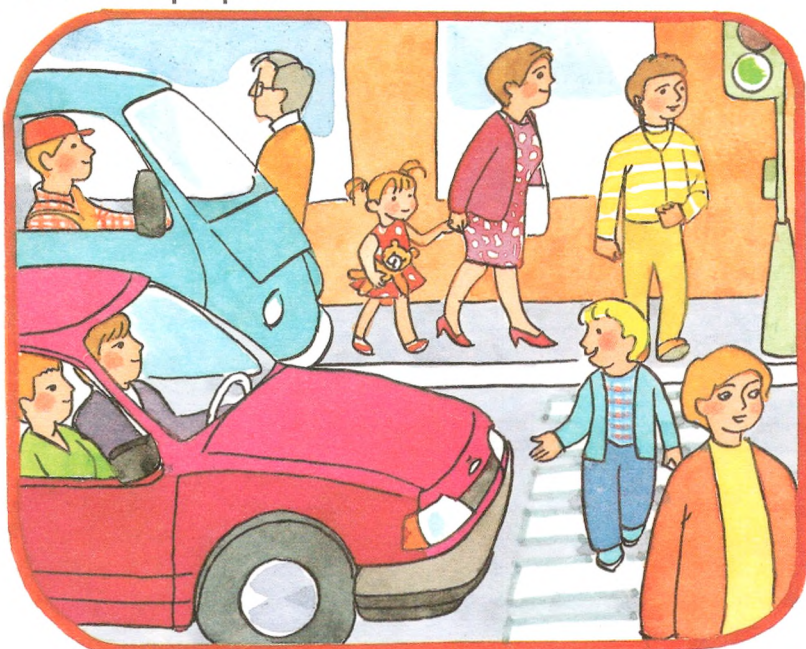
Пераходзь вуліцу  
на зялёнае вочка  
святлафора.



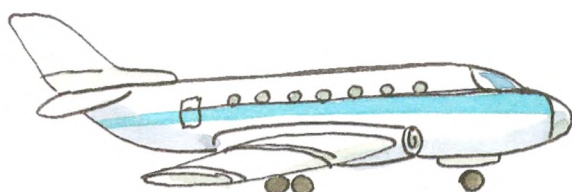
Па шашы ідзі заўсёды  
толькі з левага боку!



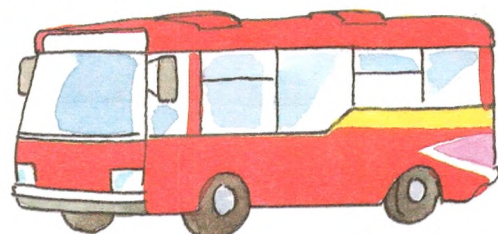
Не гуляй  
каля дарогі!



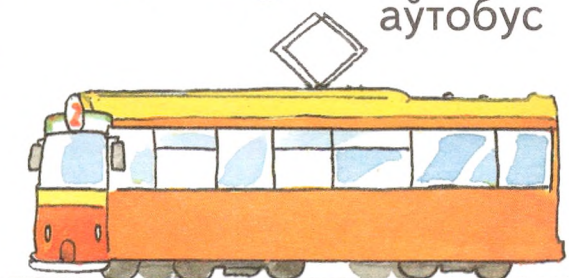
аўтамабіль



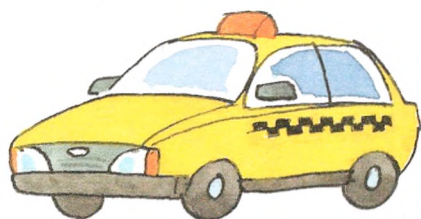
самалёт



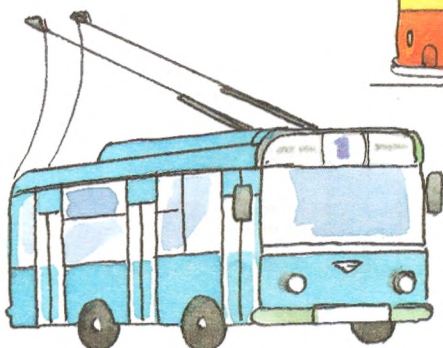
аўтобус



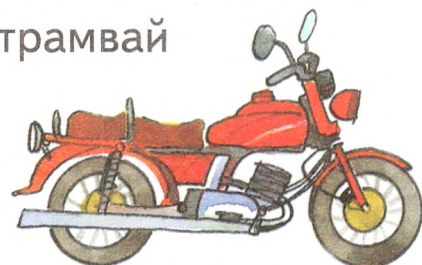
трамвай



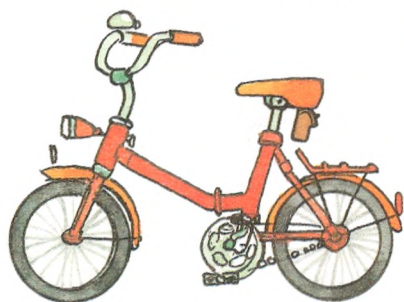
таксі



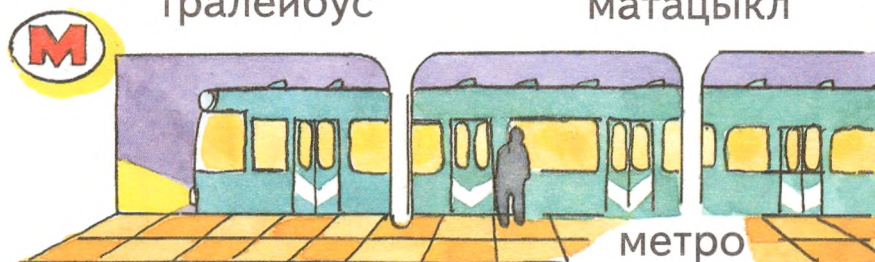
тралейбус



матацыкл



веласіпед



метро



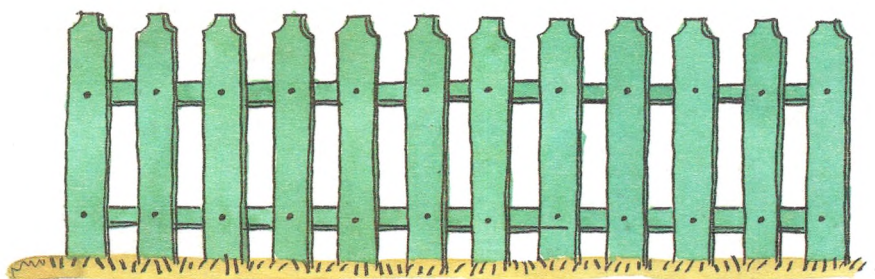
# Агароджа



агароджа



ПЛОТ

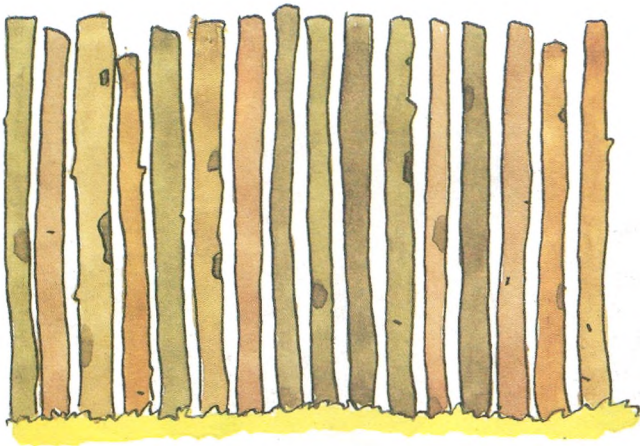


ШТЫКЕТНІК

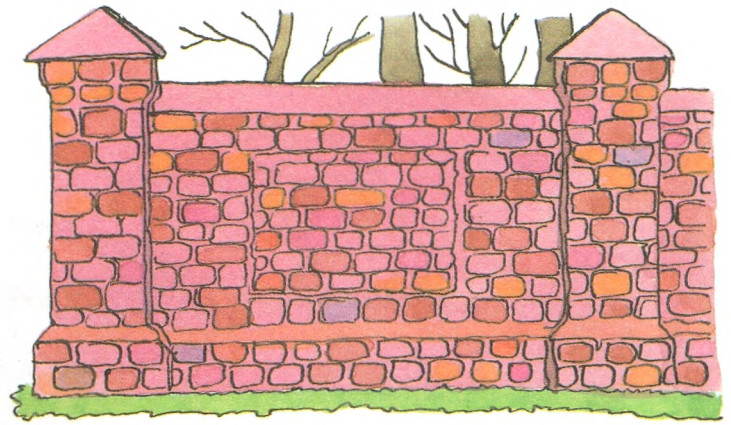


ЖЫВАПЛОТ

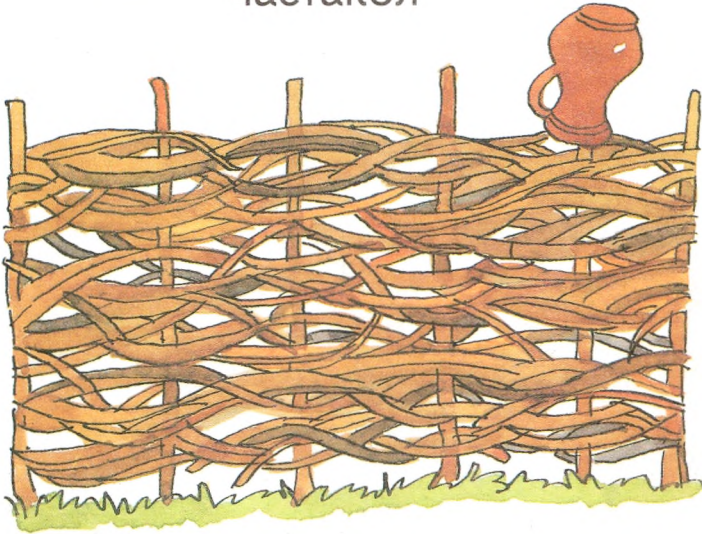




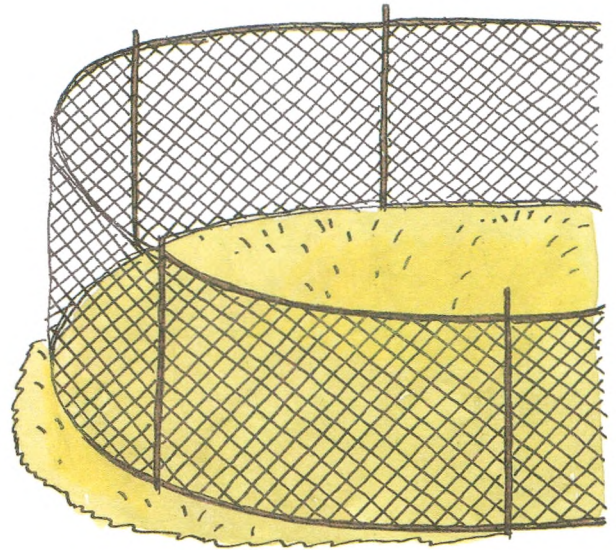
частакол



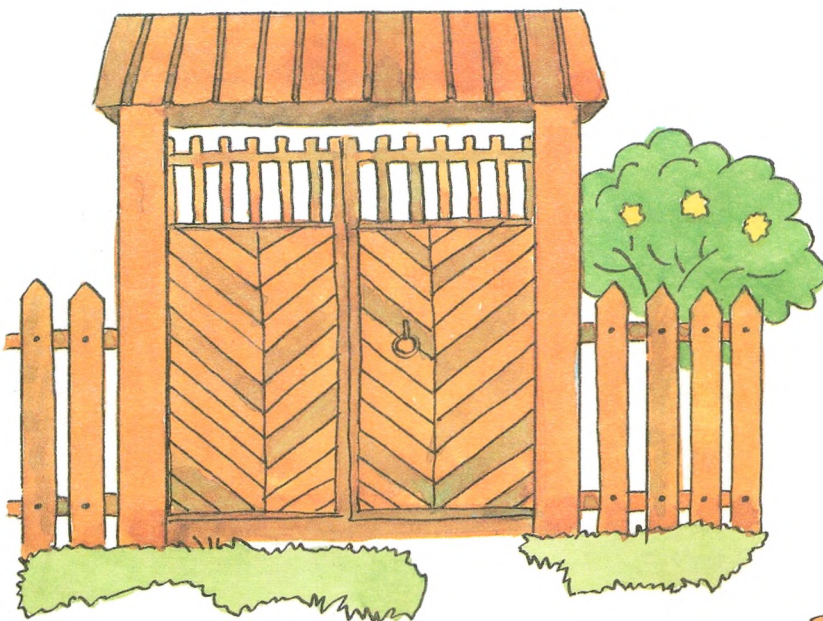
мур



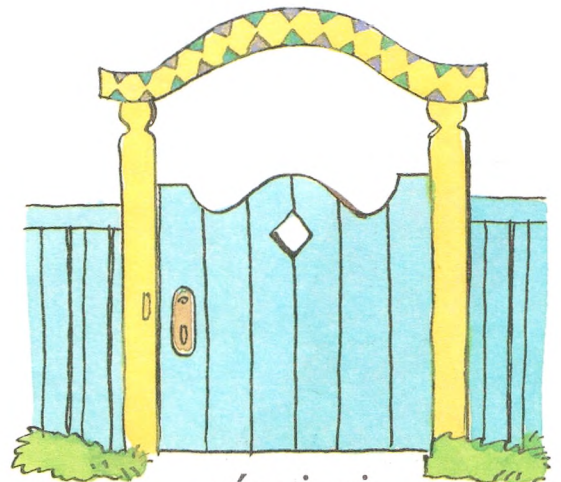
пляцень



сетка



Брама — гэта вароты са стрэшкаю.



вэснічкі

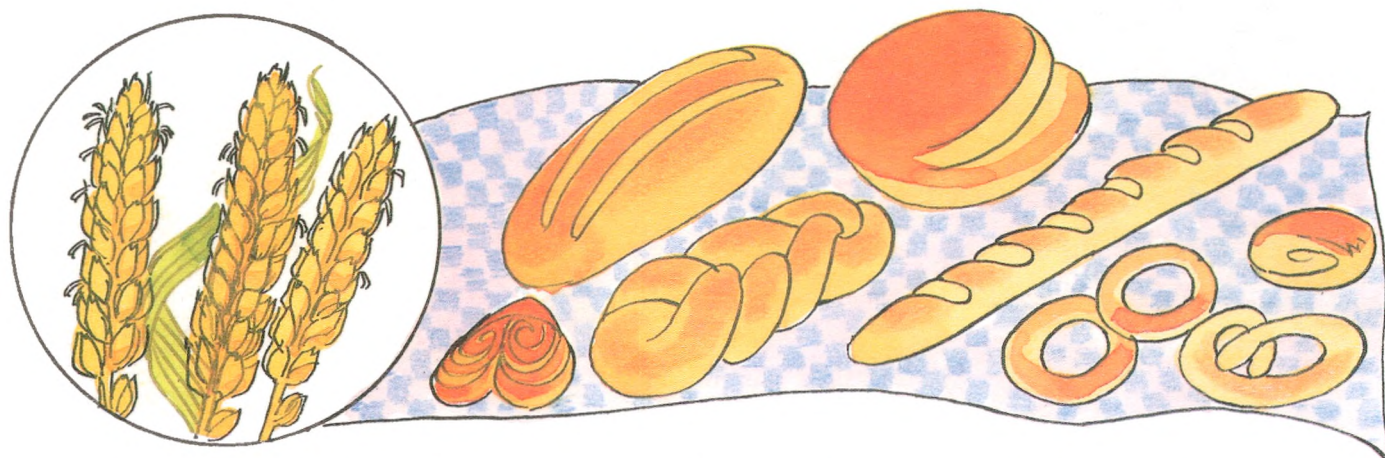
**Словы-браты**  
Агароджа, плот.



# Збожжа



Жыта. З яго пякуць жытнёвы хлеб.



Пшаніца. З яе пякуць булкі, батоны, абаранкі.



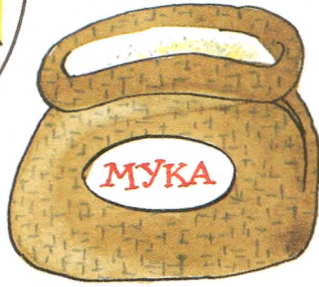
Просяцца на вусначкі  
акрайчыкі, скібачкі, лустачкі.

**Прыказка**  
Хлеб — усяму галава.





Ячмень.  
Ячняна мука.



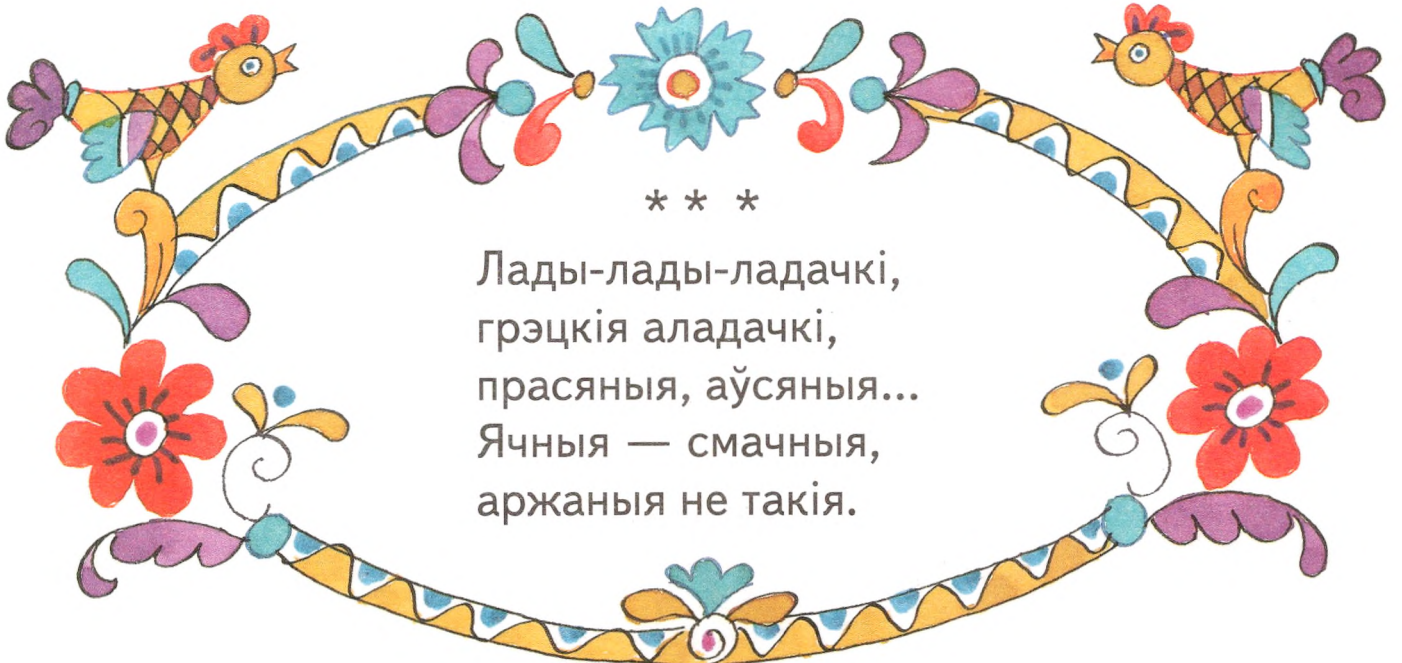
Грэчка.  
Грэцкія крупы.



Авёс.  
Аўсяныя шматкі.



Проса.  
Прасяная каша з гарбузом.

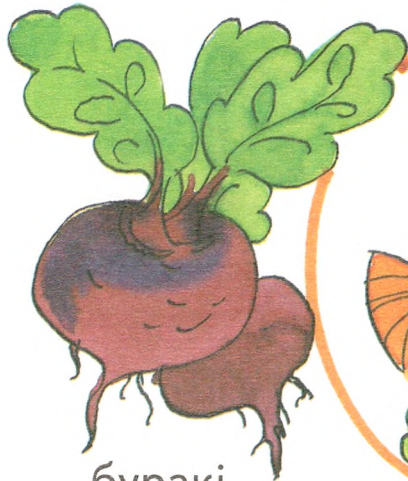


\* \* \*

Лады-лады-ладачкі,  
грэцкія аладачкі,  
прасяныя, аўсяныя...  
Ячныя — смачныя,  
аржаныя не такія.



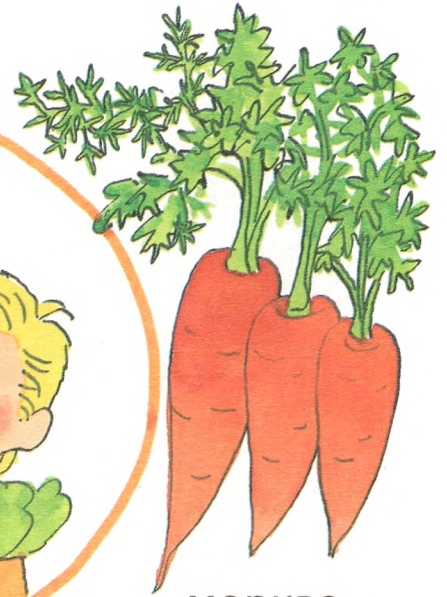
# Агародніна



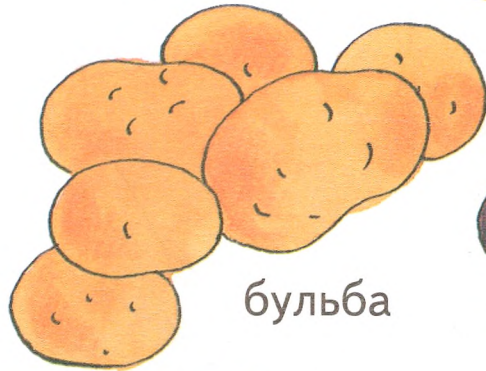
буракі



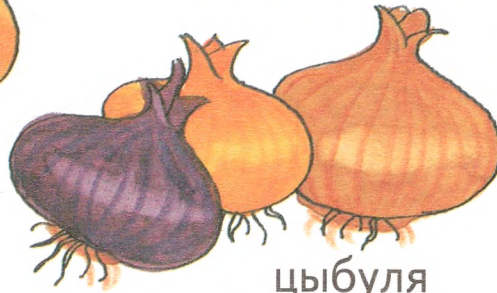
Нам заўсёды  
ўсё па густу: бульба,  
морква і капуста



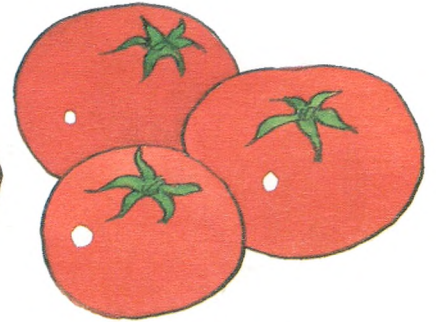
морква



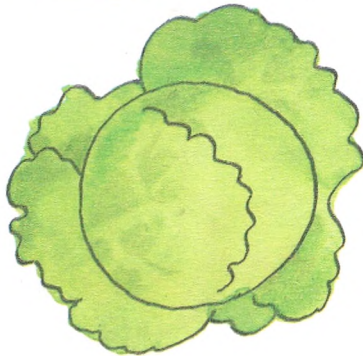
бульба



цыбуля



памідоры



капуста



пятрушка



перац



часнок



Адгадай загадку гэтую:  
у лазні парыцца ў вопратцы,  
да стала ідзе раздзетаю.





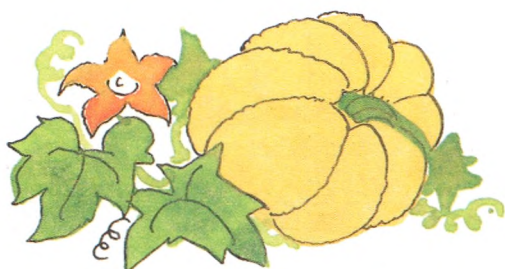
салата

радыска

агуркі

кроп

зялёная цыбуля



Усміхаецца гарбуз  
жоўты, нібы поўня.



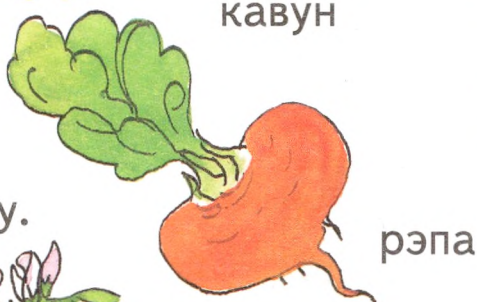
Стручок гароху  
дае гарошын троху.



кавун



Любіць легчы  
на бачок  
агурок  
і кабачок.



рэпа



Тут фасоля,  
побач боб.



рэдзька



Зайцаў  
ласунак —  
морква.



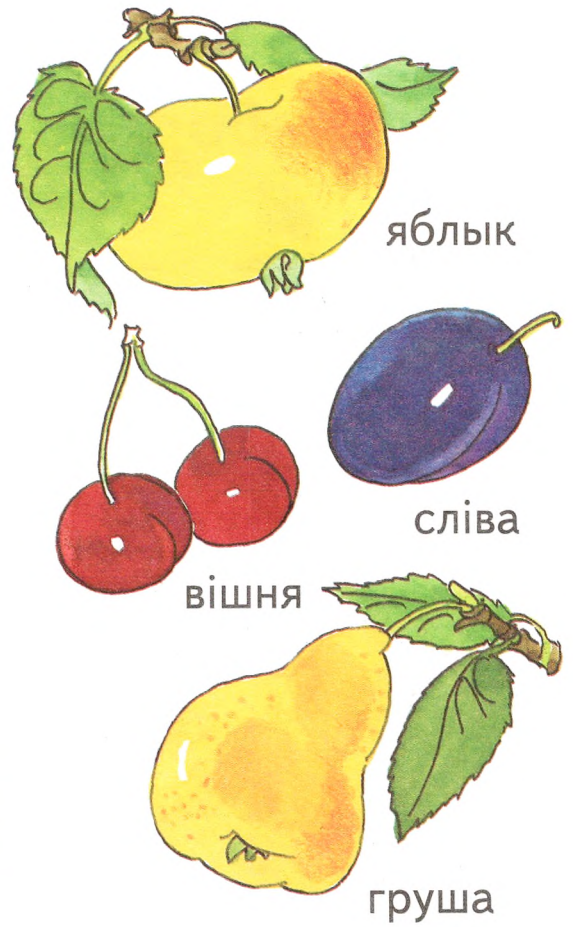
# У садзе



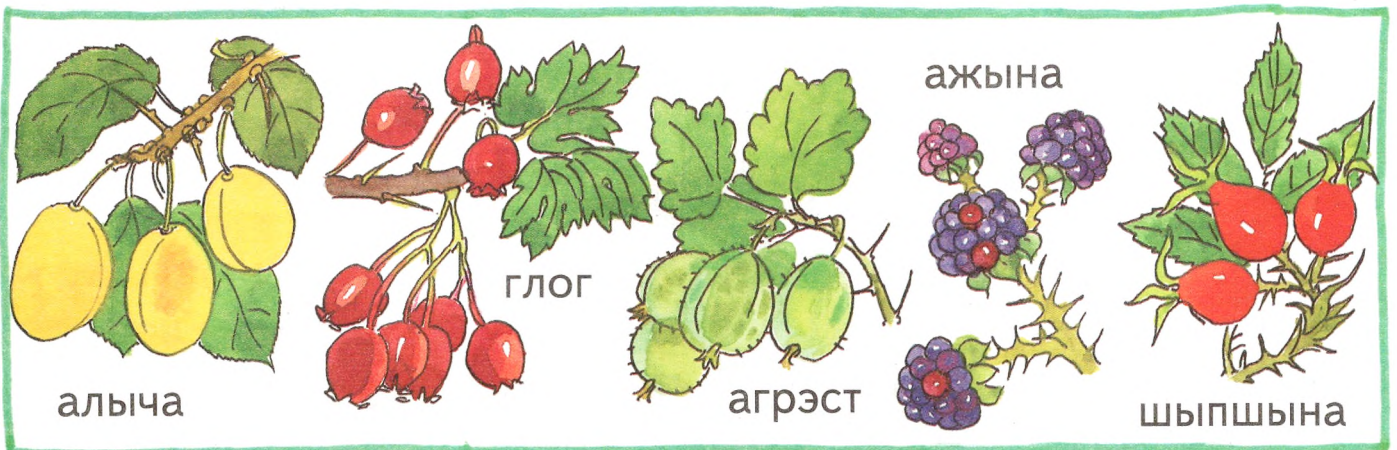
## Дапамагаем бабулі і дзядулю







Будуць яблыкі і слівы,  
 бо цвіце наш сад...  
 Не крамай жа кветкі, лівень,  
 не крамай іх, град!..



Збірай акуратна. Не падрапай рук, тварыка.



# Люблю я лес, адвечны бор...



Хваёвы  
лес.

Хваёвыя  
дрэвы.

У іх на галлі  
ігліца  
і шышкі.



Шышка елкі.



Шышка сасны.



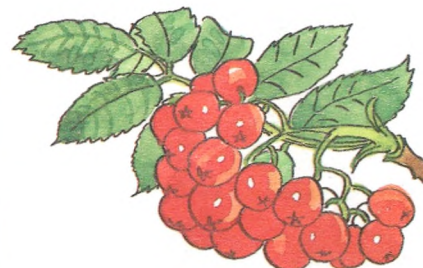
Шышка лістоўніцы.



Жолуд дуба.



Лісцевы  
лес.



Гронка рабіны.



Насенне клёна.

**Бор —  
стары густы  
сасновы лес.**

**Словы-браты  
Сасна, хвоя.**





апенькі



баравікі

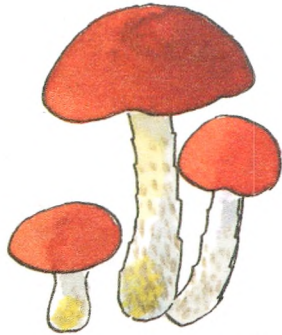


лісічкі



сыраежкі

Адкуль грыбы атрымалі свае назвы?



падасінавікі



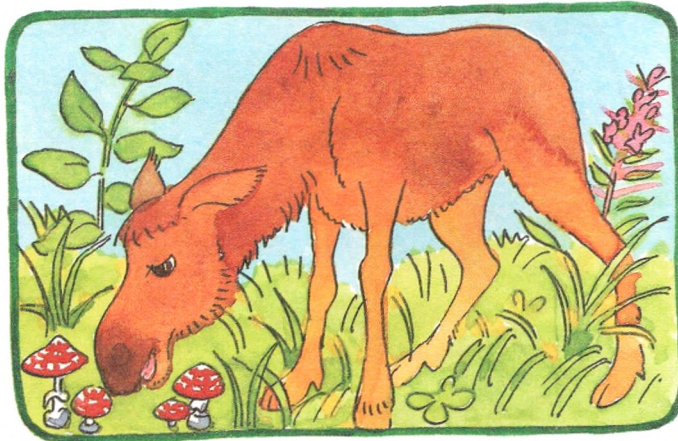
рыжыкі



махавікі



падбярозавікі

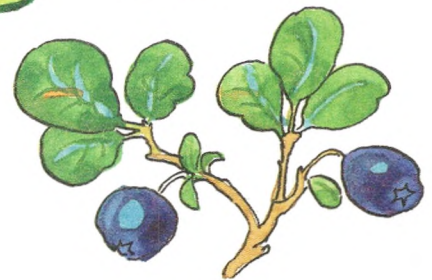


Мухамор — атрутны грыб. Але не тапчы яго нагою. Ім любіць паласавацца лось.



Чарнічнік дае ягады трыста гадоў.

Спеюць суніцы раней за чарніцы, а самі чарніцы — раней за брусніцы.



Буякі растуць заўсёды побач з багуном.

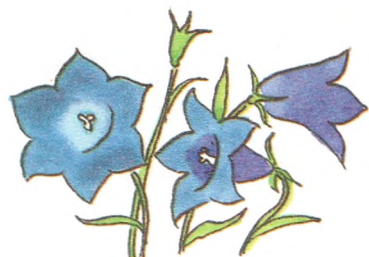


Журавіны любяць балота.

Словы-браты Буякі, дурніцы.



# Кветкі ў лясах, палях, лугах



званочки



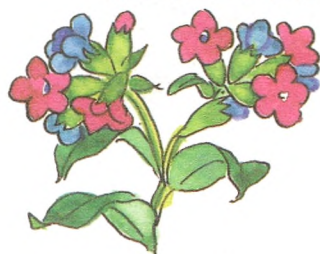
незабудкі



казялёц



канюшына



медуніца



бярозка



Луг і лес  
пяюць замілавана,  
што ні крок,  
то краска.



Кветка сон  
развесіла  
ліловыя званкі.



Ранняя вясною  
ўзлесак  
у россыпе  
сініх пралесак.

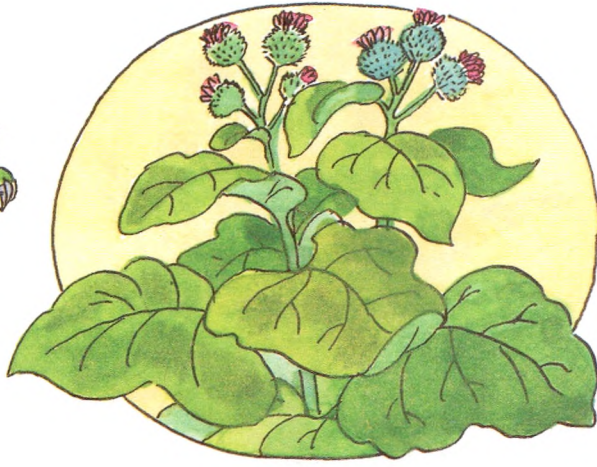


На балоце  
ў жоўтым цвеце лотаць.





Ранкам Ромка  
рваў рамонкі.



У лопуха-дзядоўніка  
слановыя вушы  
і далікатны пах  
фіялетаваых кветак.



Між  
жытнёвых каласкоў  
раптам  
жменька васількоў.

### Дзьмухавец



Раніцай.



Удзень.



Увечары.

Дзьмухавец любіць раніцу.  
Потым ён разгортвае  
залатую сукенку.  
А пасля абеду ён  
у зялёным плашчыку.

Асцярожна!  
Можна апячыся!



баршчэўнік

крапіва

Словы-браты  
Кветкі, краскі.  
Васількі, валошкі.

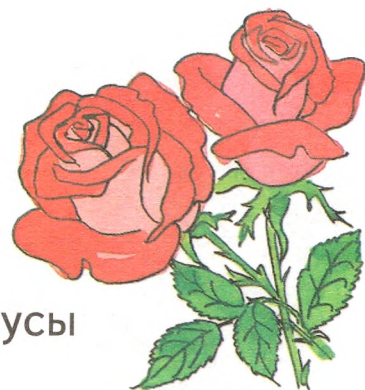


# Садовыя кветкі



флѣксы

гладыёлусы



ружы



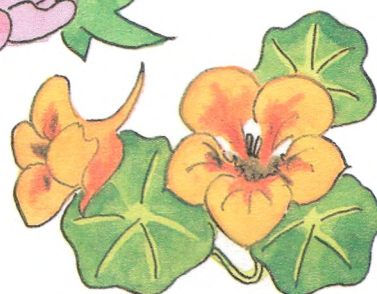
хризантэмы



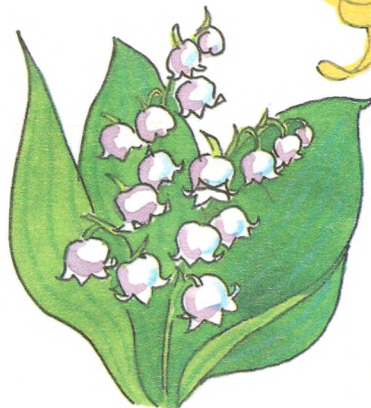
півоні



астры



настуркі



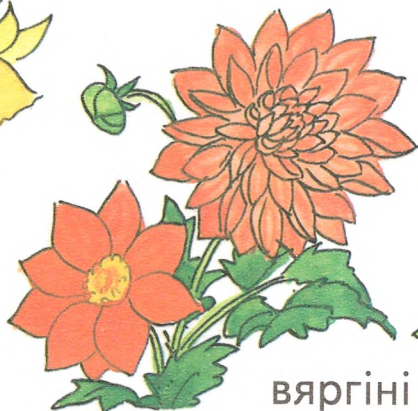
ландышы



наготкі

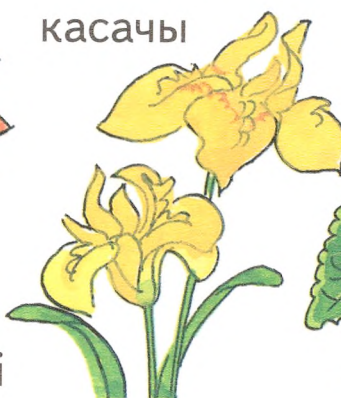


нарцысы



вяргіні

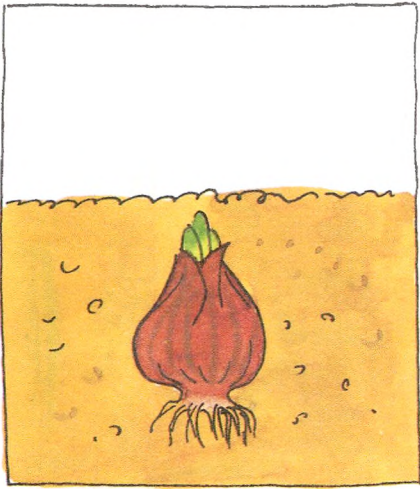
касачы



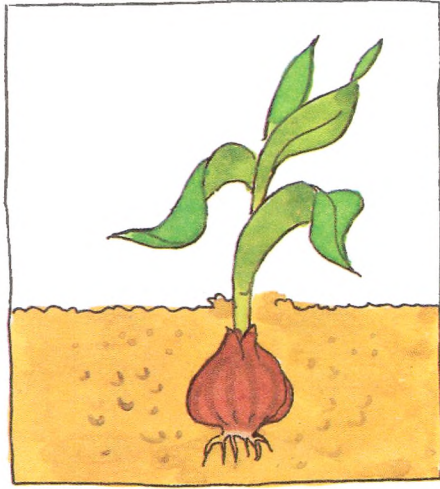
фіялкі



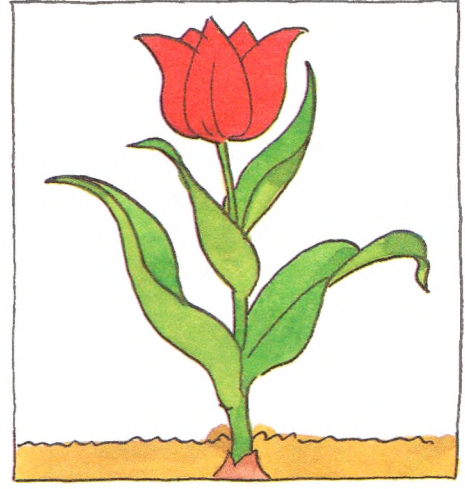




Цыбулінкі ў зямлі.



Расток з пупышкай.



Кветка, сцяблінка, лісток.



Цюльпаны-браты  
носяць  
рознага колеру  
кафтаны.



Духмяныя  
суквецці чаромхі,  
бэзу, язміну  
таксама  
цудоўныя букеты.

### Жывы гадзіннік



 Раніцай.



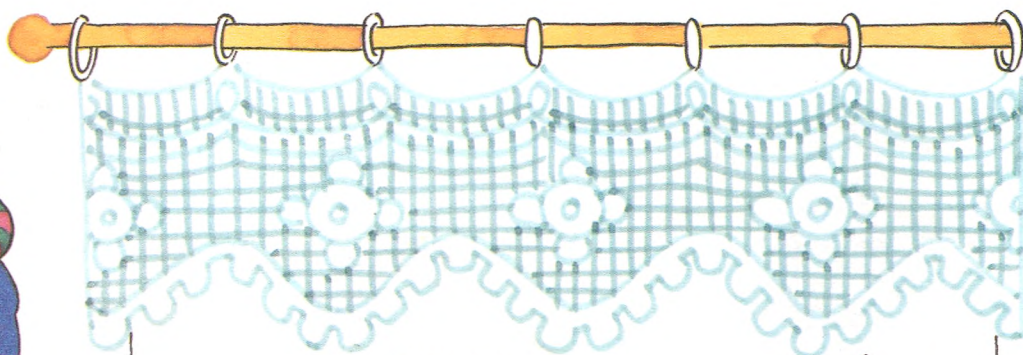
 Удзень.



 Увечары.



# Пакаёвыя кветкі



герань

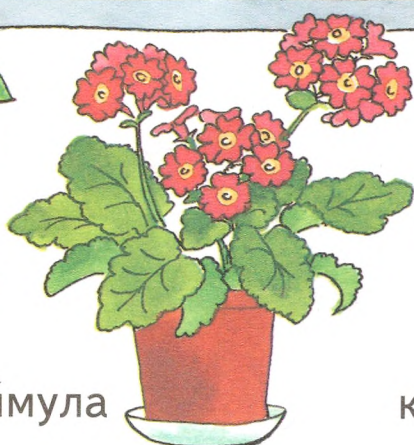
альяс



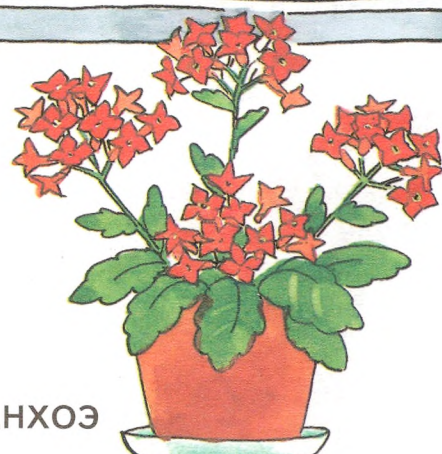
традэсканцыя



амарыліс



прымула



каланхоэ



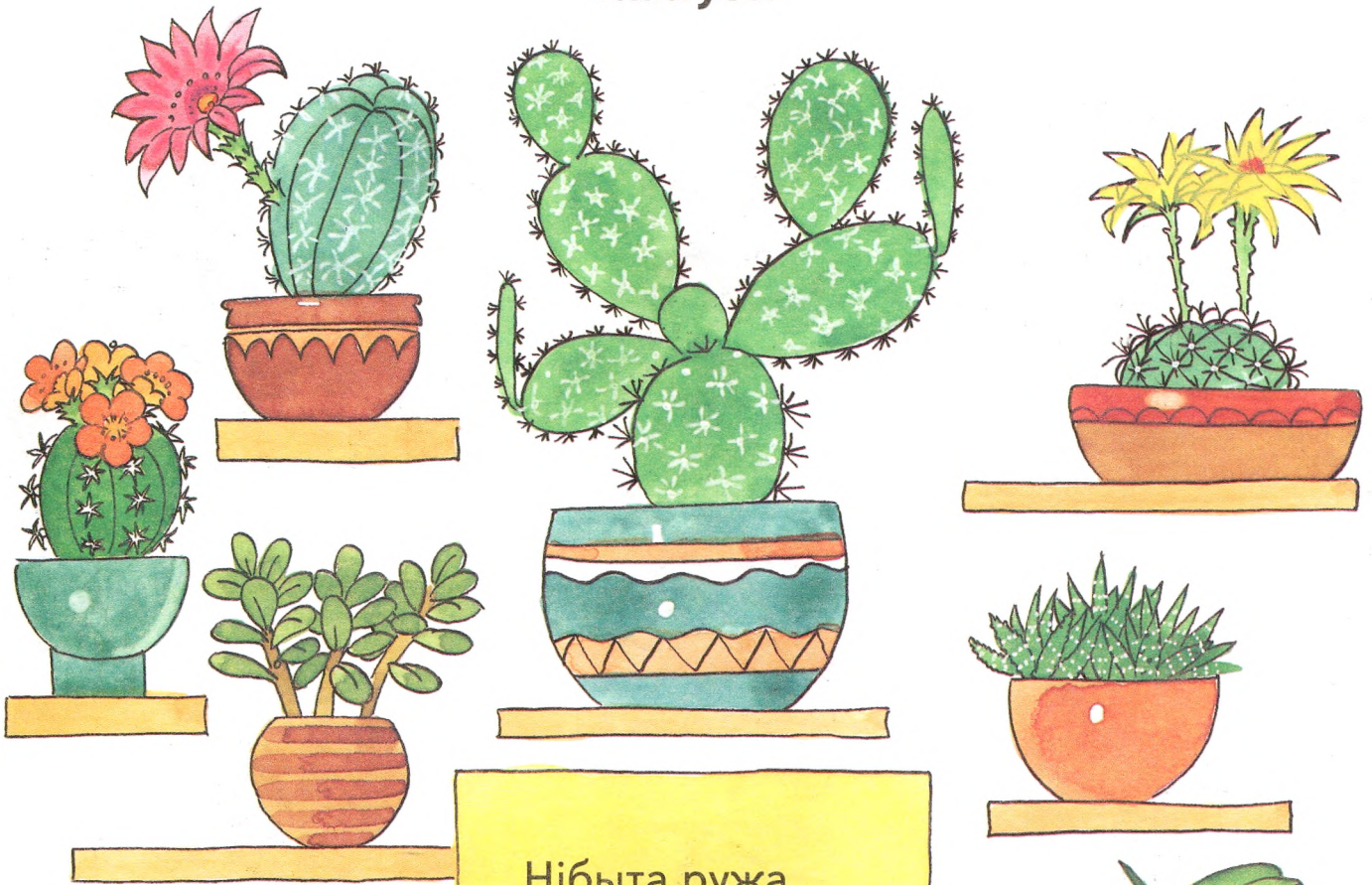
фіялка



глаксінія



## Кактусы

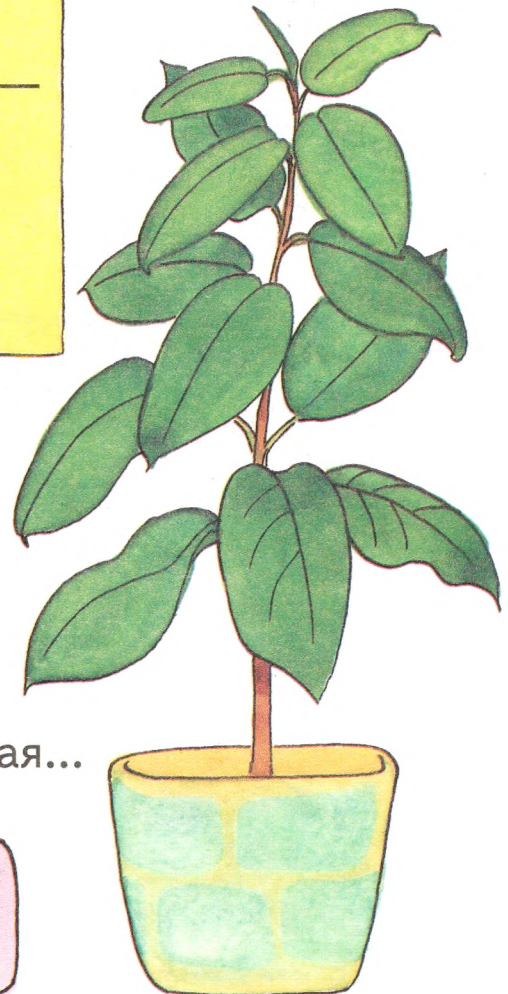


Нібыта ружа  
ўсміхаецца мне —  
зялёны вожык  
зацвіў на акне.



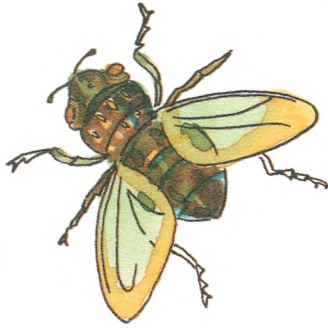
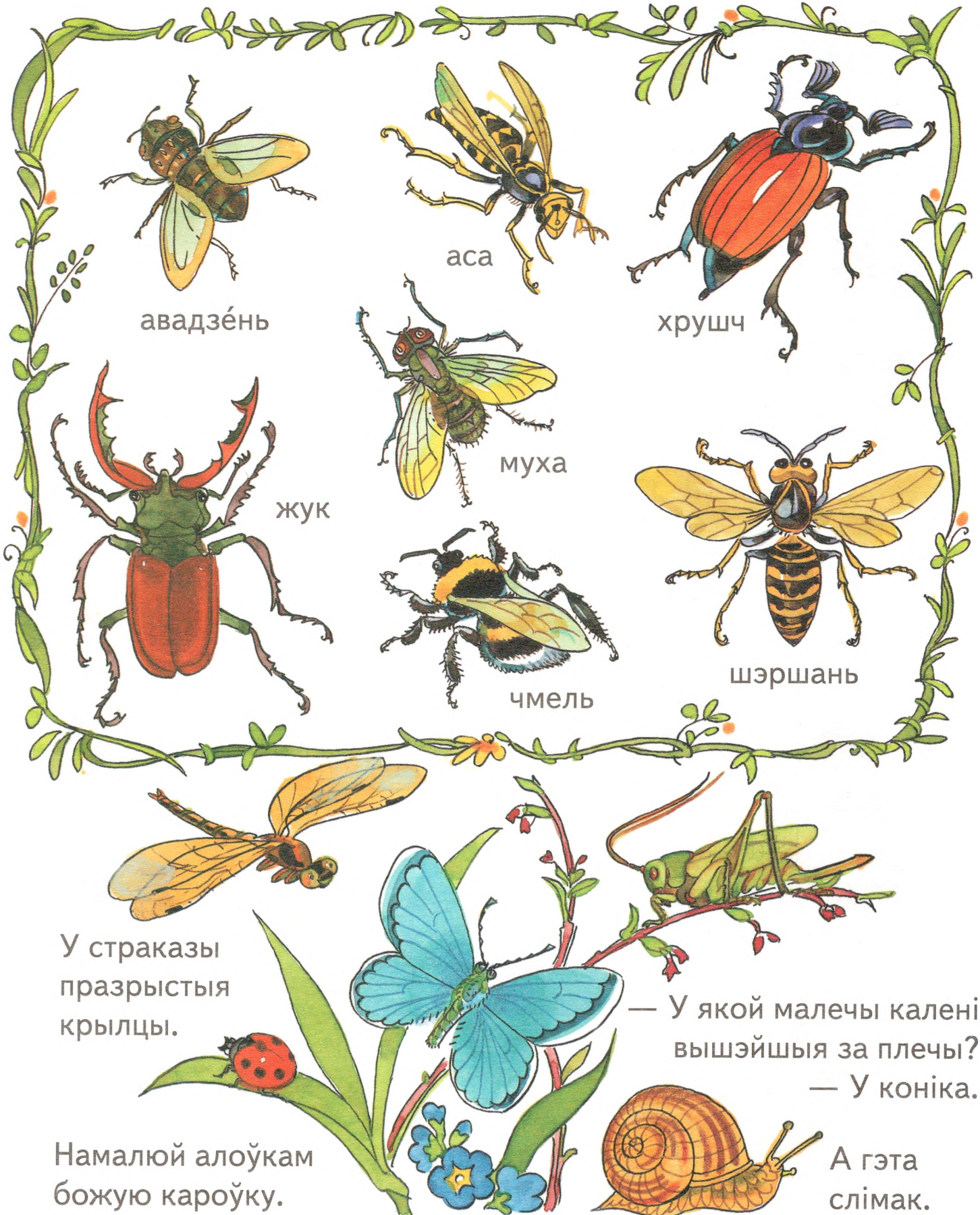
А для фікуса,  
пальмы  
звычайная  
вазонніца замалая...

**Словы-браты**  
Альяс, алоэ.

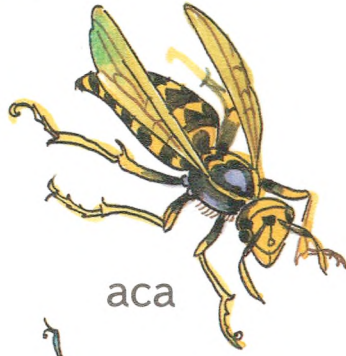




# Мушкі, мошкі і мурашкі...



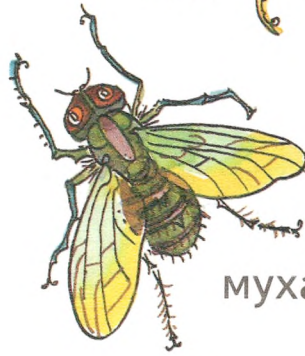
авадзэнь



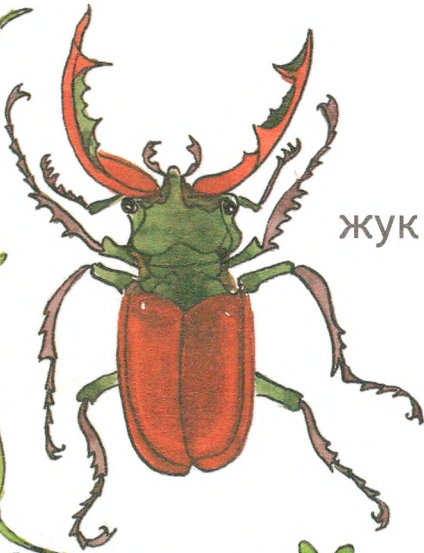
аса



хрушч



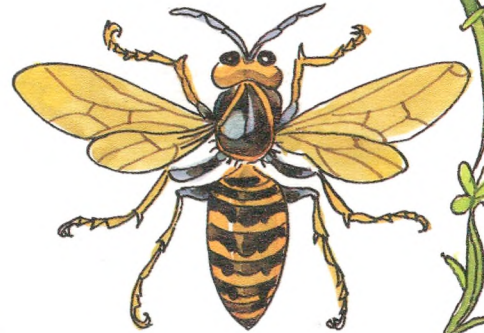
муха



жук



чмель



шэршань

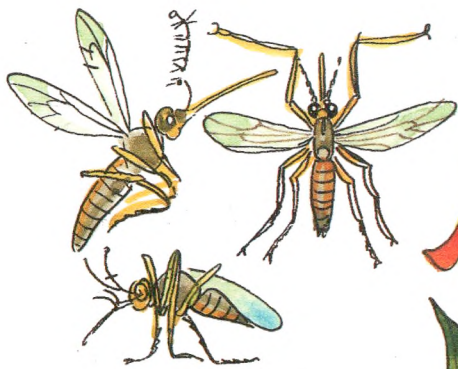
У страказы  
празрыстыя  
крылцы.

Намалюй алоўкам  
божую кароўку.

— У якой малечы калені  
вышэйшыя за плечы?  
— У коніка.

А гэта  
слімак.



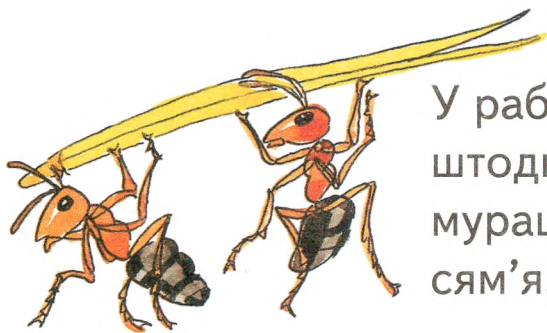


Камарык —  
насаты тварык.

Меншы за авадня,  
а імя адхапіў ад каня.



Дзіва дзіўнае —  
павук.  
Восем ног ці  
восем рук?

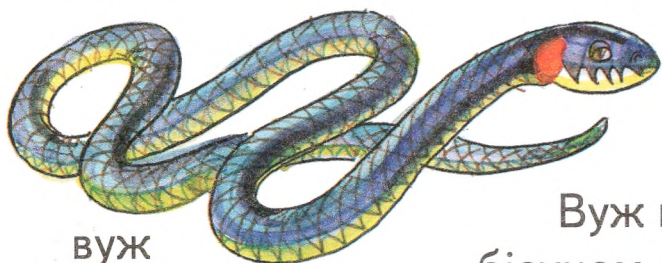


У рабоце  
штодня  
мурашыная  
сям'я.

Аблёт свой  
ранні пачала  
з шыпшыны  
рупная пчала.



## Паўзуны



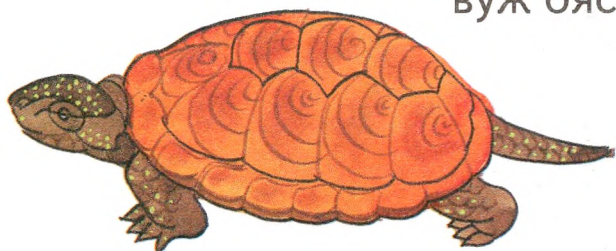
вуж

Вуж моцным  
бізуном свайго цела  
можа забіць насьмёрць ядавітую гадзюку.

А для чалавека  
вуж бяскрыўдны.



гадзюка



Сама ў хаце яна,  
а ногі знадворку.



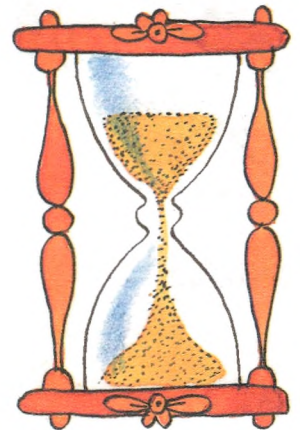
Яшчарка згубіла хвосцік.  
Будзе новы гадаваць.



# Гадзіннік



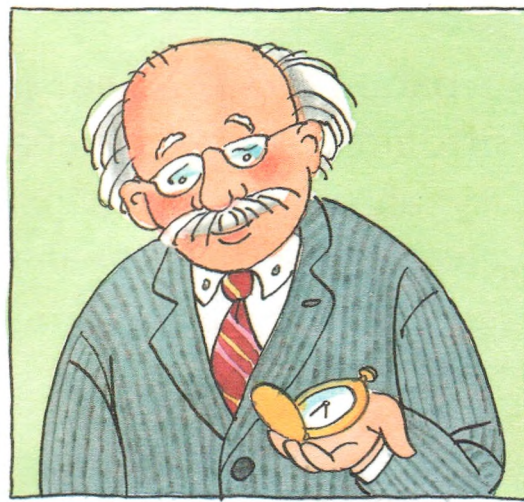
У мяне  
наручны гадзіннік.



пясочны  
гадзіннік



Насценны  
гадзіннік  
з зязюлькай.



А ў дзядулі кішэнны.



будзільнік



сонечны  
гадзіннік

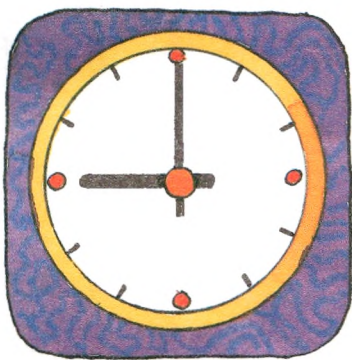


Кароткая стрэлка паказвае гадзіны.

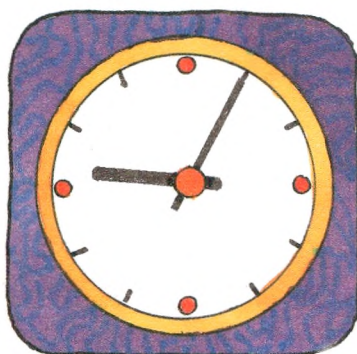
Доўгая стрэлка паказвае мінуты.

цыферблат

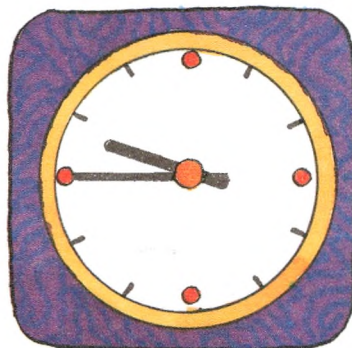
Тонкая стрэлка паказвае секунды.



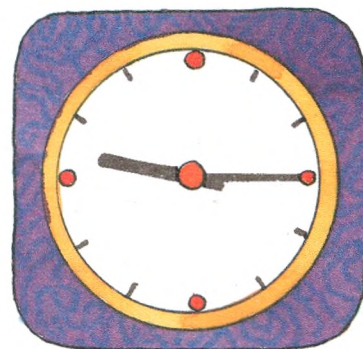
роўна  
дзевяць



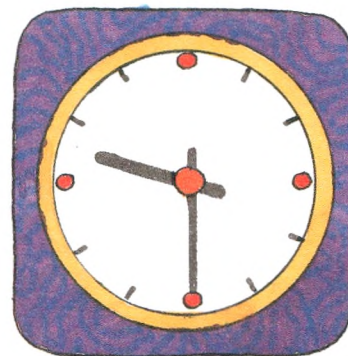
пяць хвілін  
на дзясятую



без чвэрткі  
дзесяць



чвэртка  
на дзясятую



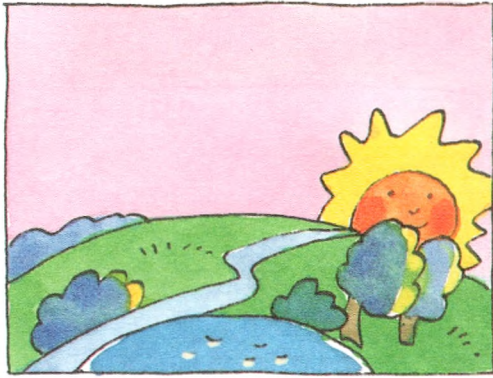
палова  
дзясятай

**Словы-браты**  
Хвіліна, мінута.

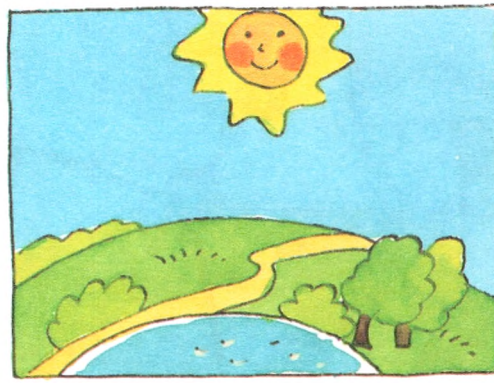
Скажыце, калі ласка,  
колькі цяпер гадзін?  
Прабачце, каторая  
цяпер гадзіна?



# Дзень, тыдзень, месяц, год

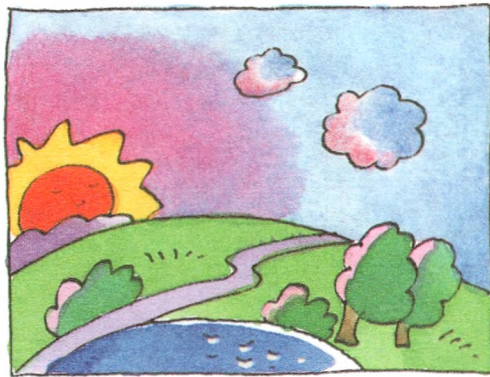


Сонейка  
прачынаецца.



Сонейка ўсміхаецца  
высока ў небе.

Суткі —  
гэта раніца,  
дзень,  
вечар,  
ноч.



Сонейка хаваецца  
за небакрай.



Месяц і зоркі.



Данік лёг спаць учора, а ўстаў сёння.



Палічы,  
колькі вагончыкаў у цягніку.



Кожны дзень года  
запісаны ў календары.  
У годзе дванаццаць  
месяцаў.

Тут ёсць і твой  
дзень  
нараджэння.



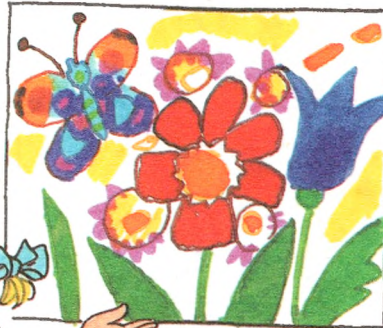
Словы-браты  
Май, травень.



# Поры года

Самая белая  
пара года — зіма.  
Самая зялёная — вясна.  
Рознакаляровая — лета.  
Самая жоўтая — восень.

Так  
намалявала  
Данута.



снежань  
студзень  
люты

Надышлі марозы,  
рэчкі закавалі,  
белыя бярозы  
шэранем убралі.  
Мяккая пярына  
вочы адбірае.  
Белая раўніна —  
ні канца, ні краю.

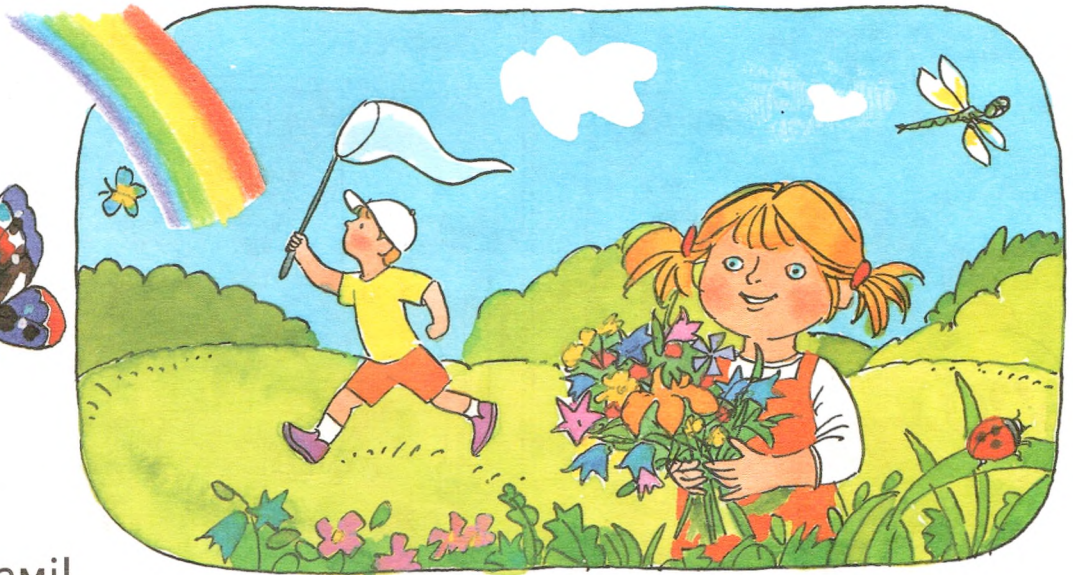
Вясна, Вясна!  
Усе ёй рады...  
Цвітуць сады.  
Пачатак мая.



сакавік  
красавік  
май



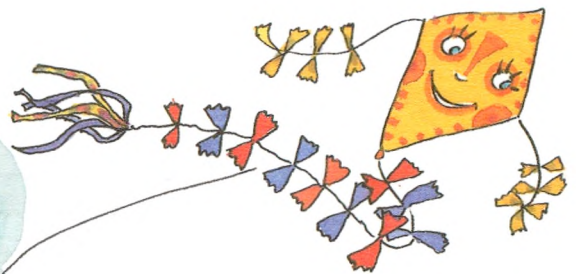
чэрвень  
ліпень  
жнівень



Эх, як слаўна  
сярод кветак  
летнімі дзянькамі!



верасень  
кастрычнік  
лістапад



На ніцях белай  
павуціны прывозяць  
восень павучкі...

Успамін  
пра лета.





# Надвор'е



Холадна.  
Ідзе снег.  
Тэрмометр  
на дварэ паказвае  
мінус пяць градусаў.  
А ў пакоі цёпла —  
плюс дваццаць  
градусаў.



Ласкі ты ад яго не чакай,  
дадому хутчэй уцякай!



— Камарыкі-таўкачыкі,  
чаго вы скачаце?  
— Ад радасці!  
— А якая радасць у вас?  
— Заўтра пагода будзе.

Пагода — добрае надвор'е



Залéва — моцны  
праліўны дождж.

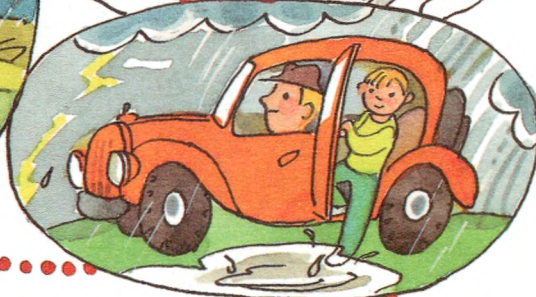


Мы ўцякалі шпарка,  
ды нас дагнала хмарка.



Вясёлка —  
рознакаляровы мост.  
Палічы яе колеры.

### Засцярогі пры навальніцы



Не хавайся пад высокае дрэва.  
Не купаўся ў рацэ, возеры.  
Не мыйся ў гэты час у ванне.  
На роўным адкрытым месцы не стой, а ляж.  
Выключы тэлевізар, радыё, камп'ютар.  
Калі ты ў легкавой машыне, не выходзь з яе.





# Адзенне, абутак

Так апраналіся раней



# Галаўныя ўборы



# Вопратка



Так апранаюцца цяпер



## Мужчынскі гарнітур

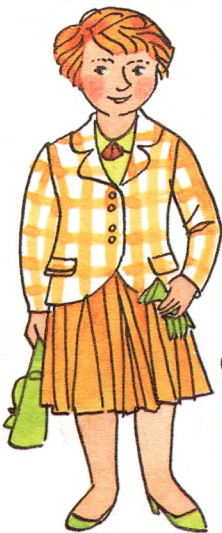


пінжак

камізэлька

штаны

## Жаночы гарнітур



пінжак

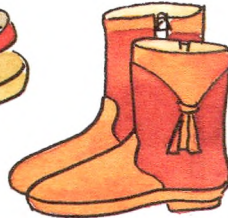
спадніца

Мы збіраемся ў госці.  
У таты шэры гарнітур,  
белая кашуля,  
новы гальштук.  
У мамы шаўковая блузка  
і аксамітная спадніца.  
Сцёпа апрануў новыя  
джынсы і камізэльку.  
Аленка запляла ў касу  
прыгожую стужку.

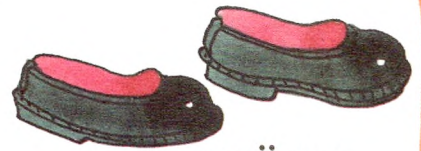
## Абутак



басаножкі



боты



галёшы



кеды



валёнкі



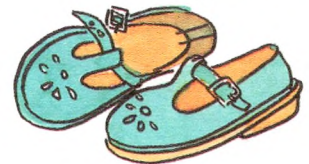
гумоўцы



тапкі



пантофлі



сандалі



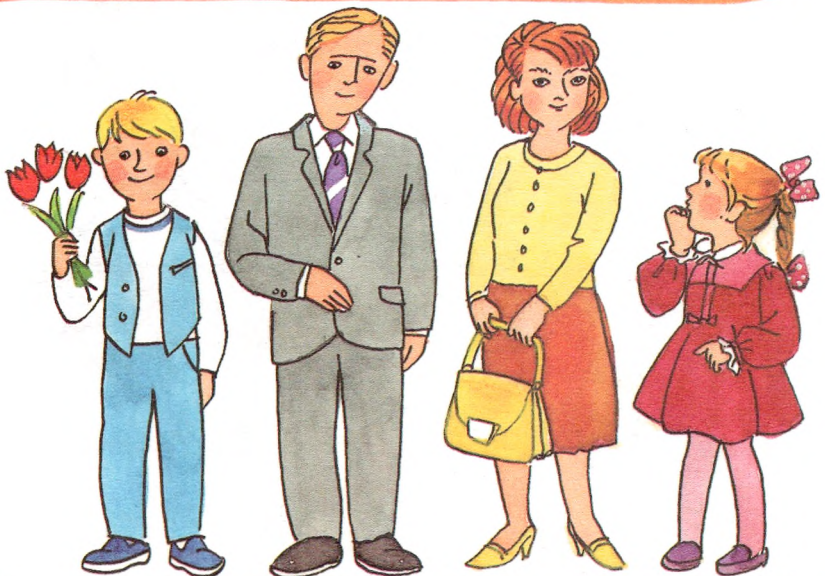
красоўкі



туфлі



чаравікі



## Словы-браты

Гарнітур, касцюм.  
Вопратка, верхняе адзенне.  
Кашуля, сарочка.



# На дзіцячай пляцоўцы





# Гульні

## У хованкі



Малы Віця гэтак хаваецца.



У квача

— Квачу, квачу,  
не баюся —  
я за дрэва ўхаплюся.



У жмуркі

У скакалкі



У класікі



Паглядзіце вы на нас,  
як мы скачам з класа ў клас.



# Аловак і пэндзлік

Яніна малюе пэндзлікам.

Надзейка рысуе алоўкам.



Дзеці на асфальце малююць каляровай крэйдой.



**Словы-браты**  
Маляваць, рысаваць.



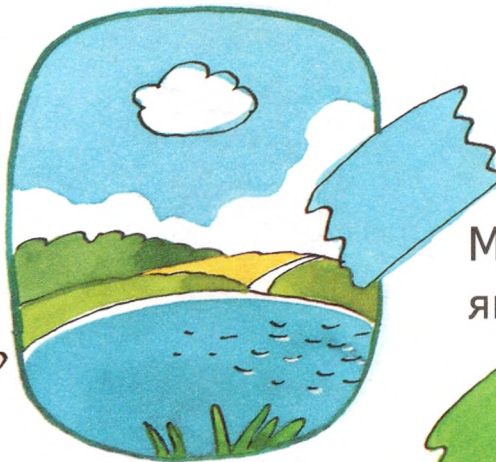
# Што ўмеє аловак



## Колеры



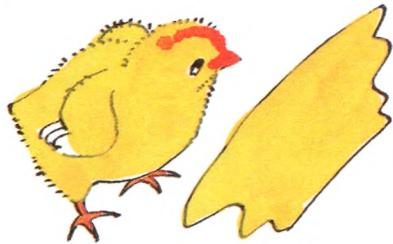
Сад цвіце,  
ён белы,  
як мяцеліца.



Возера блакітнае,  
як неба.



Матылёк сіні,  
як васілёк.



Куранятка жоўтае,  
як жаўток.



Мак чырвоны,  
як агеньчык.



Яшчарка зялёная,  
як трава.



Сабака чорны,  
як вугаль.

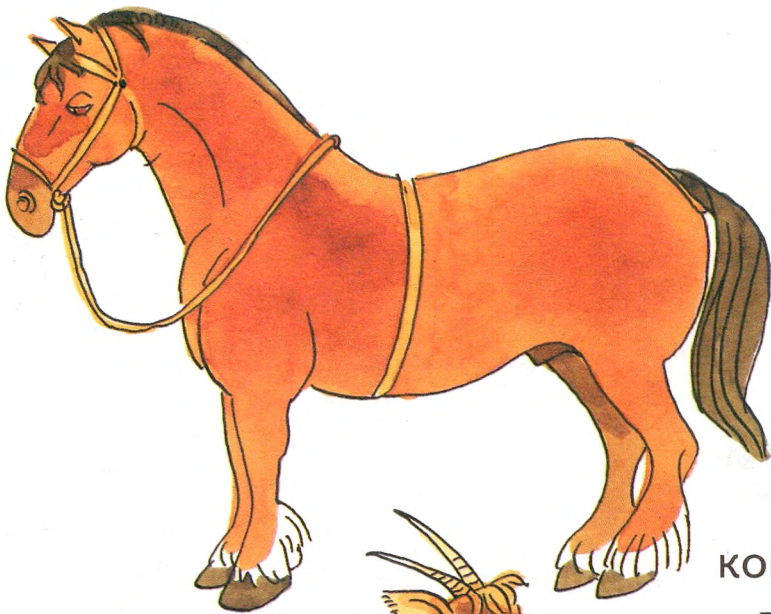


# Сялянскі двор

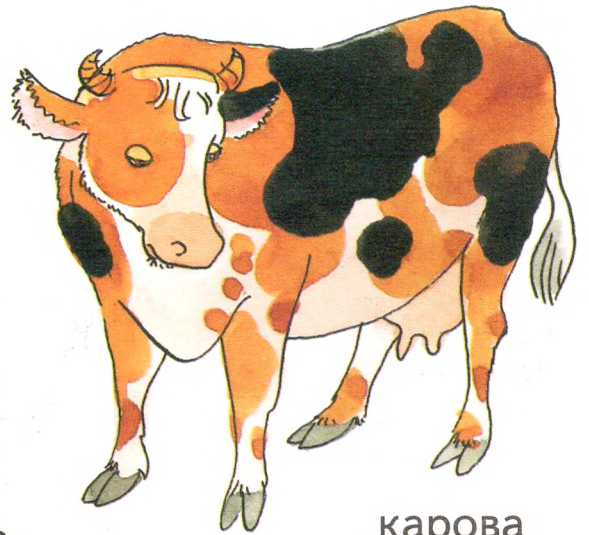


Дзеці кормяць  
курэй, гусей,  
качак, індыкоў.





кoнь



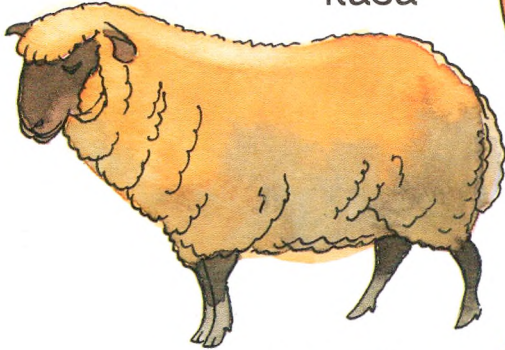
кaрoвa



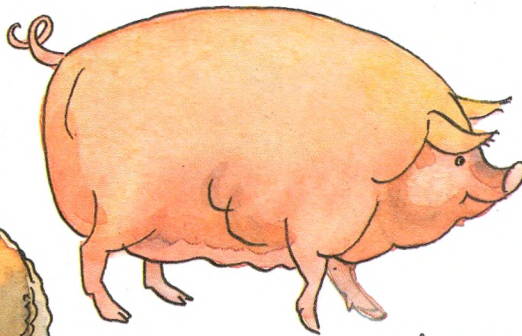
кaзa



тpуcьi



aвeчкa



cвiннiя



caбaкa

Хтo бляе?  
 Хтo ржэ?  
 Хтo мэкае?  
 Хтo рыкае?  
 Хтo рoхкае?  
 Хтo мяўкае?  
 Хтo гаўкае?



Наш Варкот  
 адчыняе  
 сам дзверы.

**Хтo ў каго?**

У авечкі ягня.  
 У кабылы жарабя.  
 У казы казляня.  
 У каровы цяля.  
 У свiннi парася.  
 У кошкі кацяня.  
 А ў каго шчаня?



# Дзікія птушкі







Ля вадзіцы блізка  
лёгка скача пліска.



Мы, вясёлыя  
стрыжы,  
у небе робім  
віражы.

Скача крыклівая  
штучка —  
белы коўшык,  
чорная ручка.

Чорны дзяцел здаўна  
назваецца жаўна.

Хто які  
голас падае



Бусел  
клякоча.



Варона  
каркае.



Верабей  
чылікае.



Журавель  
курлыкае.



Салавей  
цёхкае.



Зязюля  
кукуе.



Сініца  
цінькае.



Шпак  
свішча.

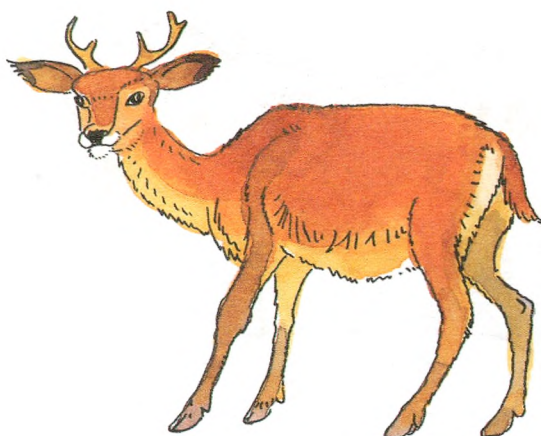
Словы-браты. Снягір, гіль.



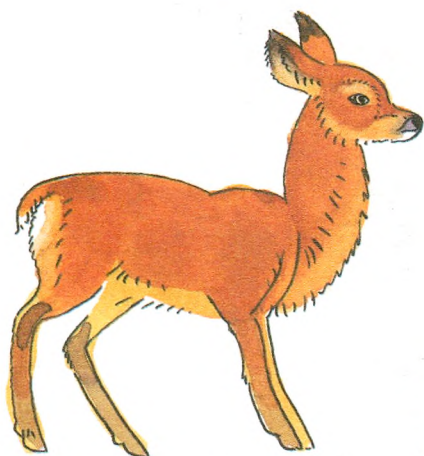
# Дзікая жывёла



ЛОСЬ



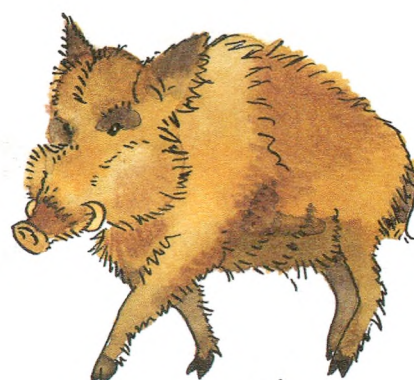
алень



казуля



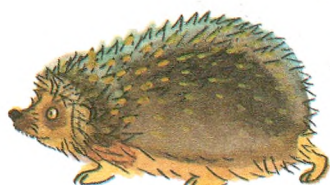
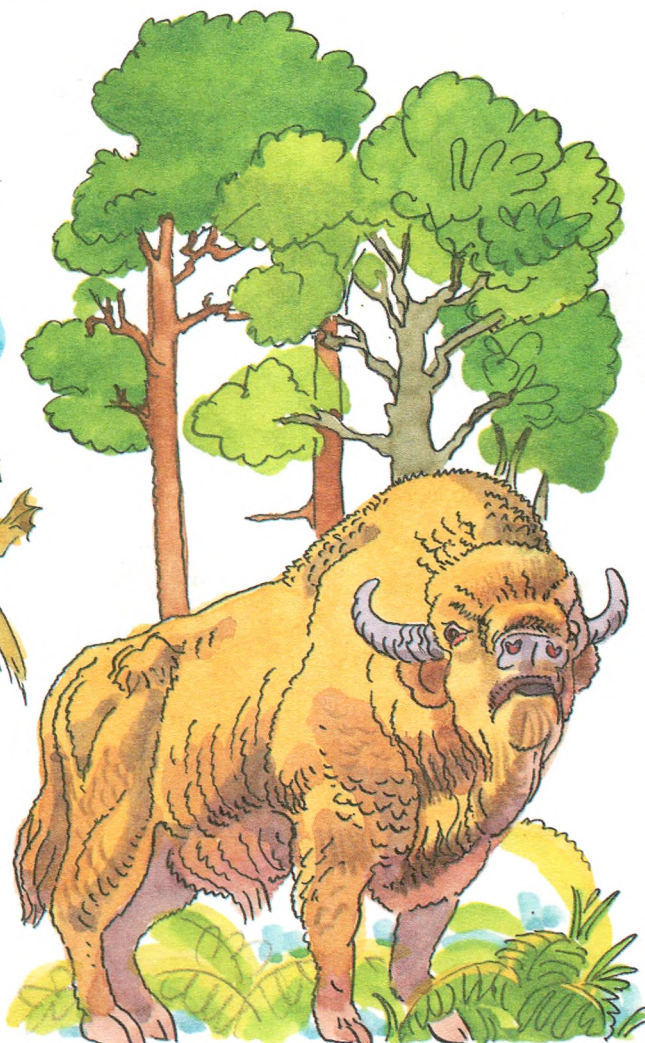
куница



дзік



выдра



ВОЖЫК



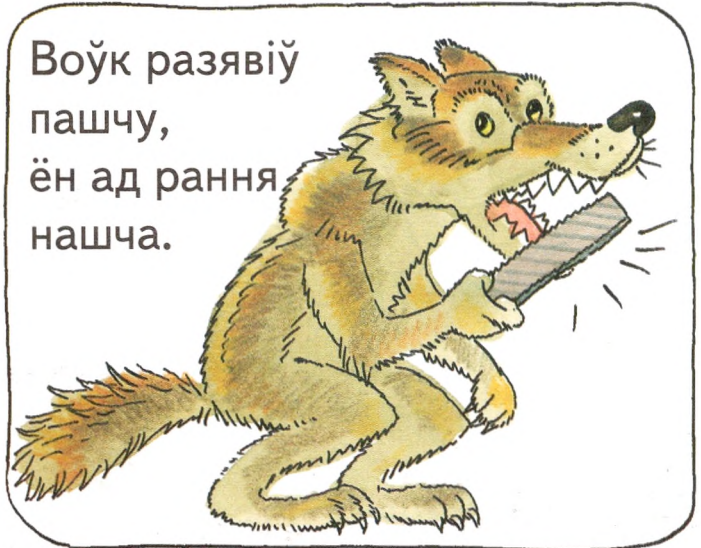
рысь

Зубр — краса  
Белавежскай  
пушчы.  
Самы магутны,  
дужы звер  
у Беларусі.





У мядзвездзя  
нават імя  
мядовае.

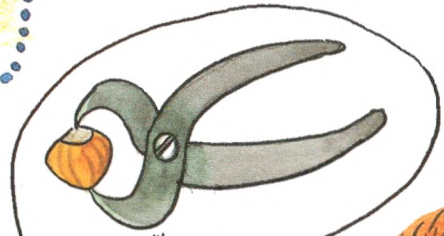


Воўк разявіў  
пашчу,  
ён ад рання  
нашча.

**Пра што  
мараць зьяры?**



Бабёр —  
пра электрапілу.



Вавёрка —  
пра абцугі  
для арэхаў.



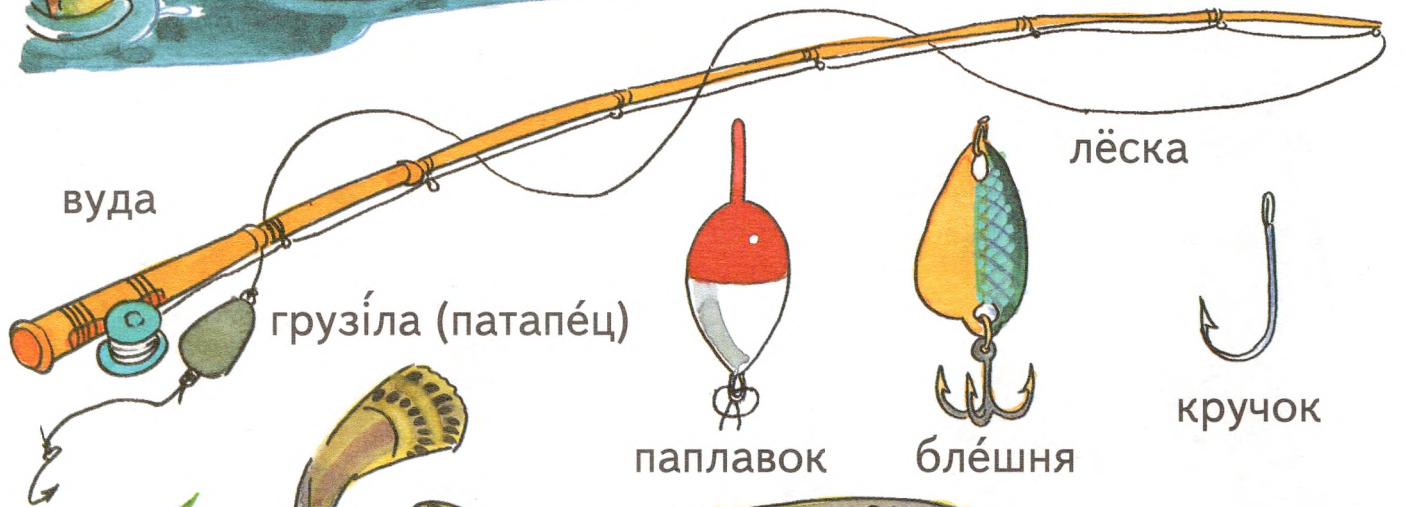
Зяец — аб ракеце,  
каб уцякаць  
ад лісы.



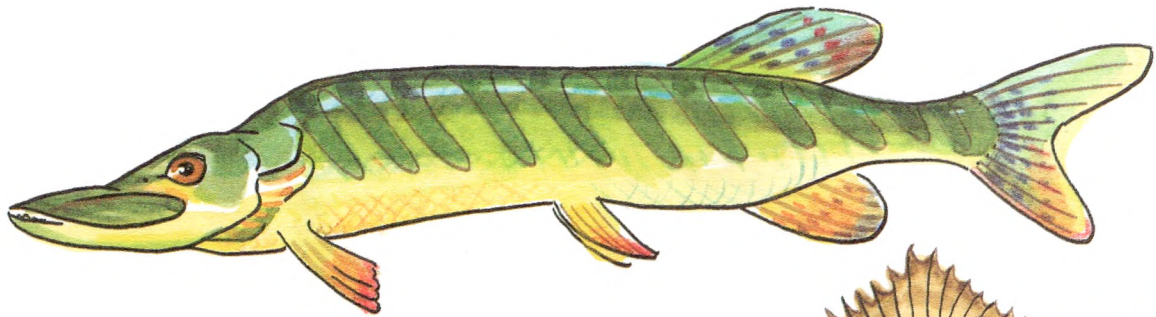
Крот —  
пра землярынную  
машыну.



# Вада і вўда



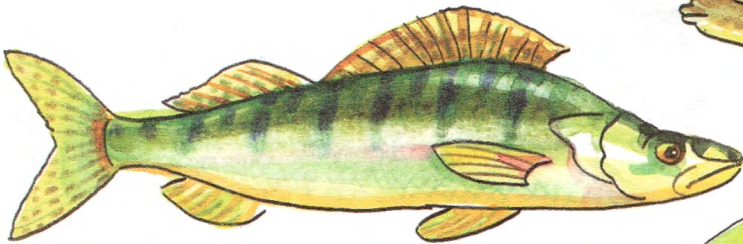




Кожная рака добра знае щчука.



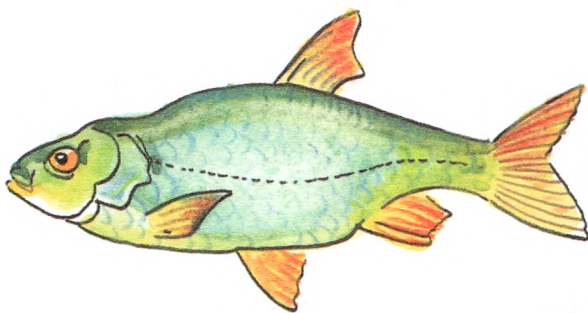
ёрш



судак



Мы, самб,  
самі з вусамі.



плотка



вугор



Ромка руку ў раку,  
а рак Рому за руку.



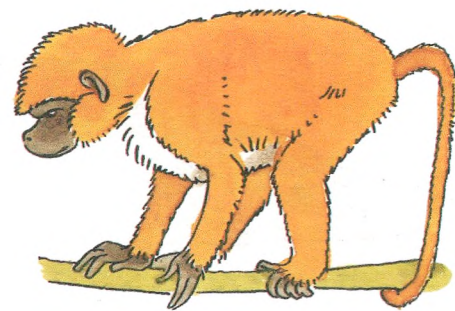
акунь



# У запарку



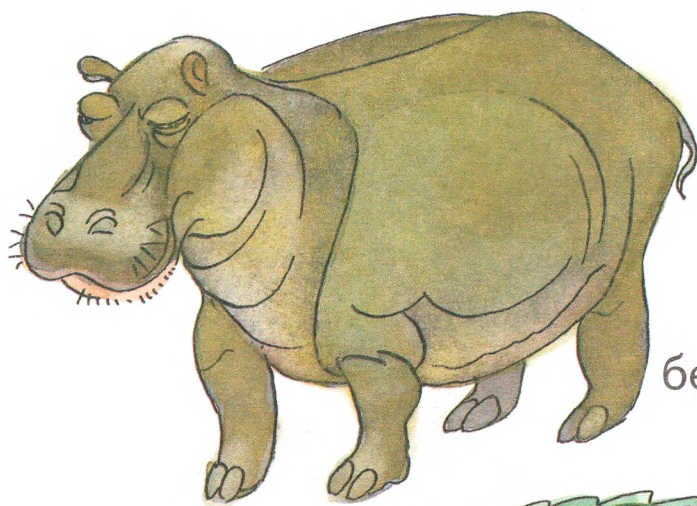
жырафа



малпа



зебра

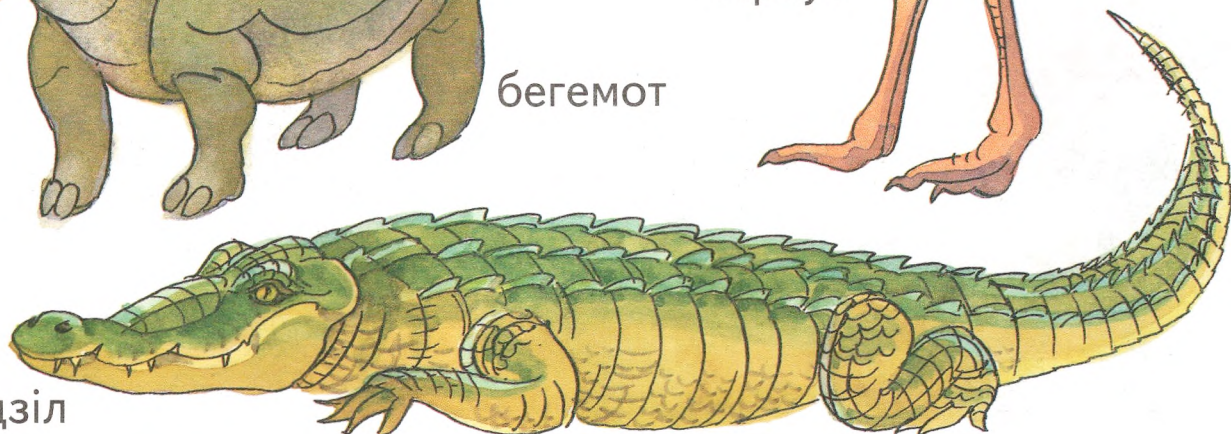


бегемот



страус

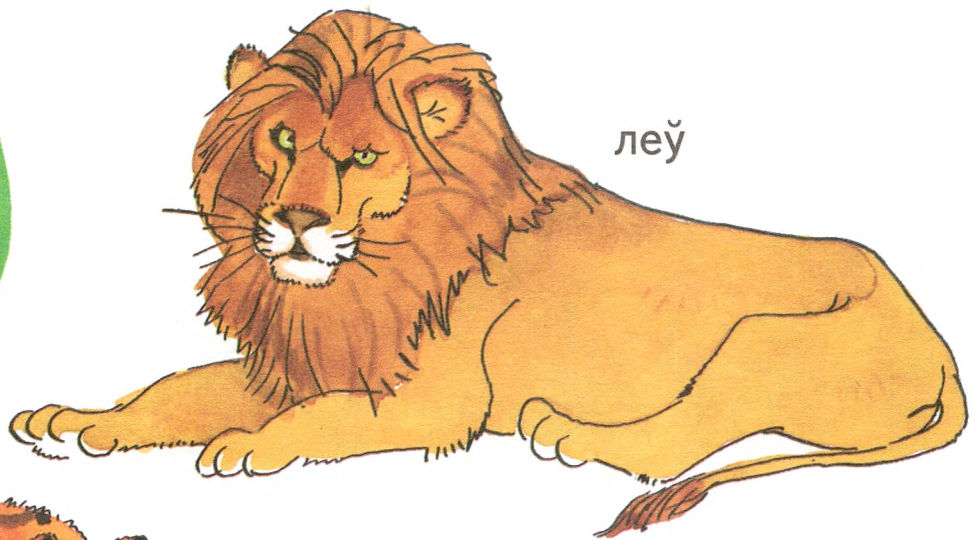
кракадзіл



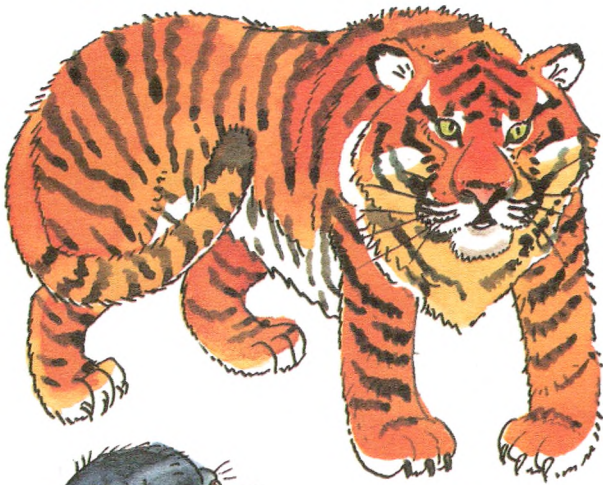




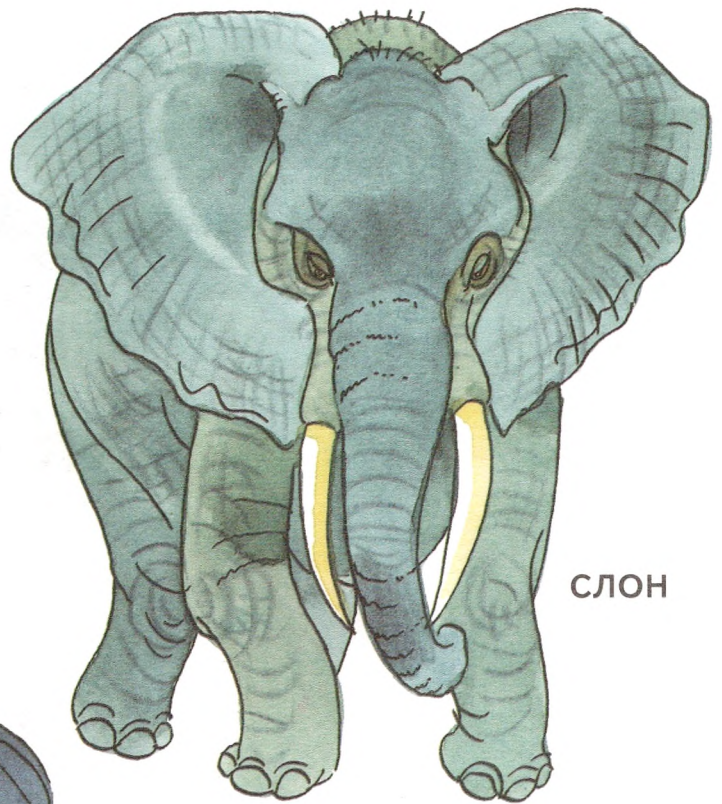
папугай



леў



тыгр



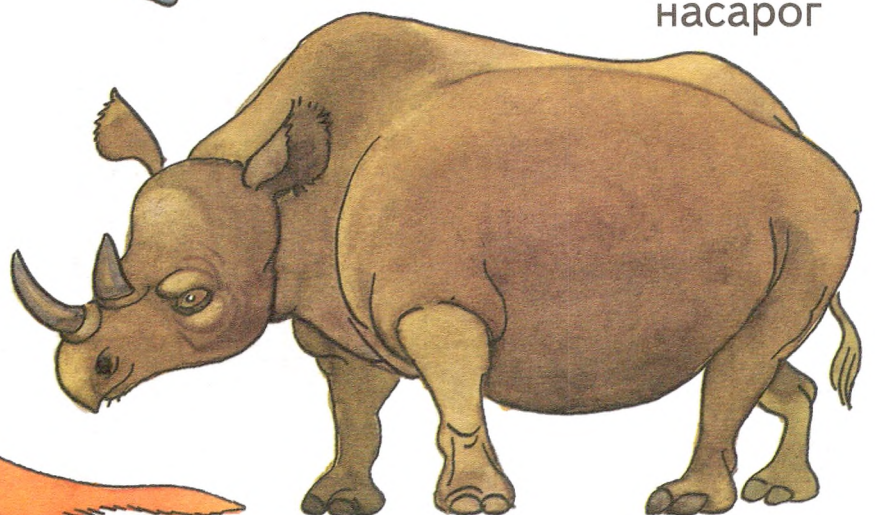
слон



цюлень



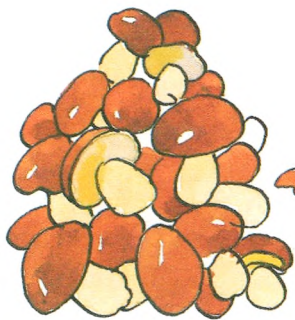
кенгуру



насарог



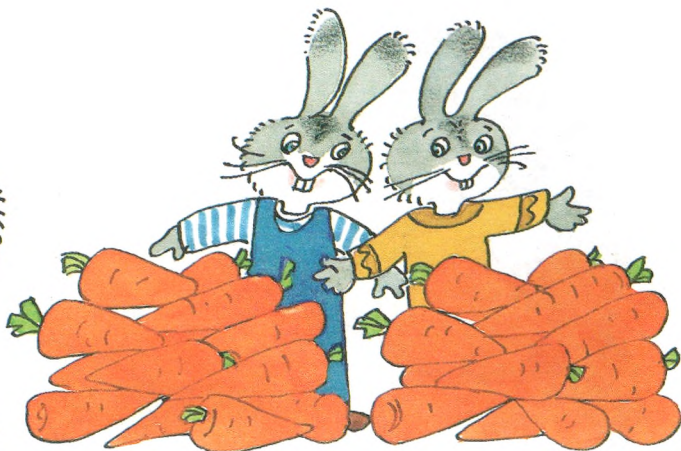
# Вучымся лічыць



шмат



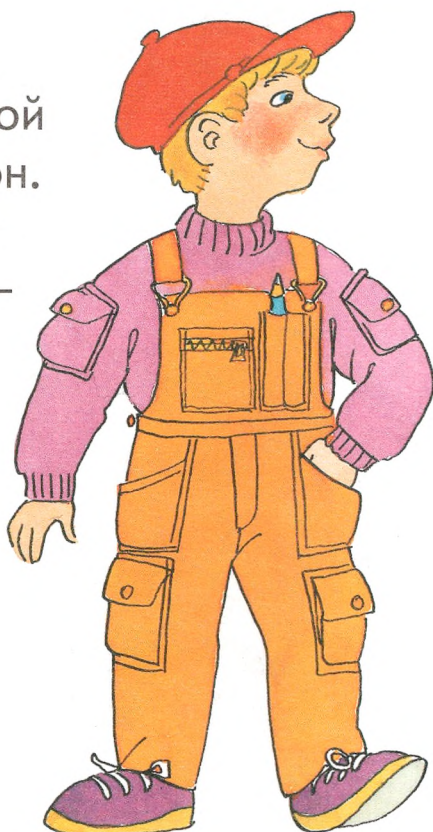
мала



роўна



Сяргейка любіць свой камбінезон. У ім шмат кішэняў — адна, дзве, тры, чатыры, пяць, шэсць, сем, восем!



Палічы  
фламастары.

Словы-браты  
Шмат, многа.



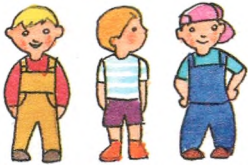
# Ён



адзін хлопчык



два хлопчыкі



тры хлопчыкі



чатыры хлопчыкі



пяць хлопчыкаў

# Яна



адна дзяўчынка



дзве дзяўчынкі



тры дзяўчынкі

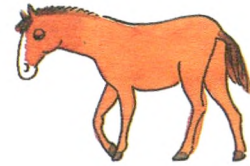


чатыры дзяўчынкі

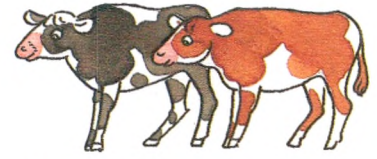


пяць дзяўчынак

# Яно



адно жарабя



двое цялят



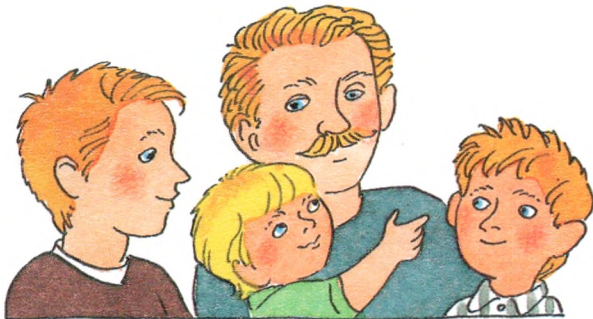
трое ягнят



чацвёра кацянят



пяцёра шчанят



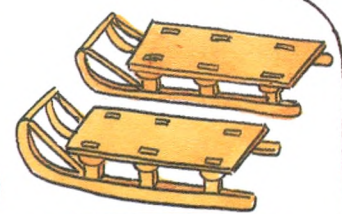
У бацькі тры сыны.



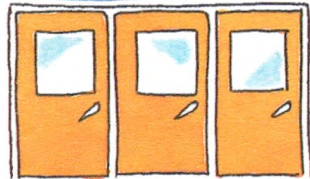
Іх трое.



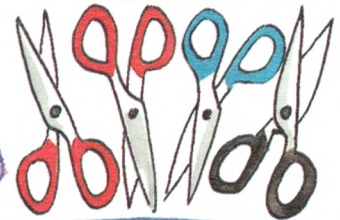
адны акуллары



двое санак



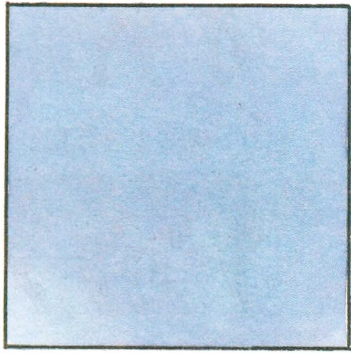
трое дзвярэй



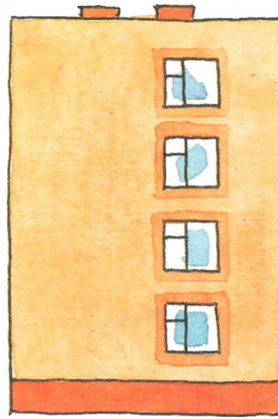
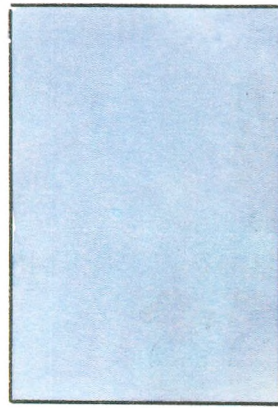
чацвёра нажніц



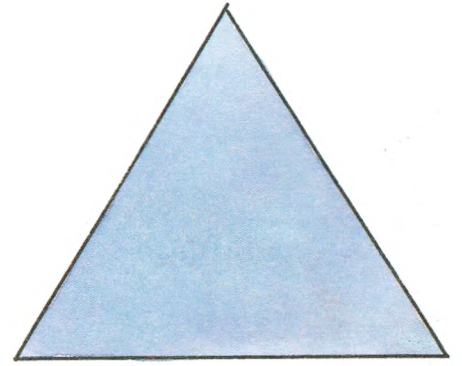
# Фігури і лінії



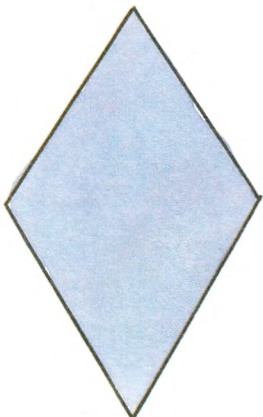
квадрат



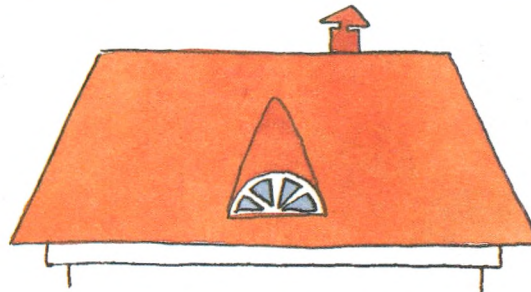
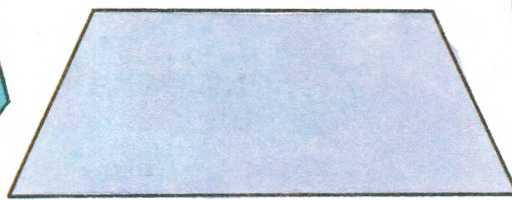
прямавугольник



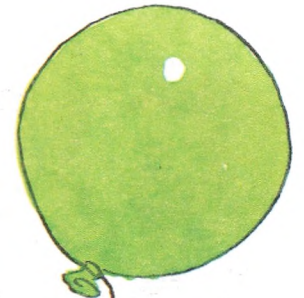
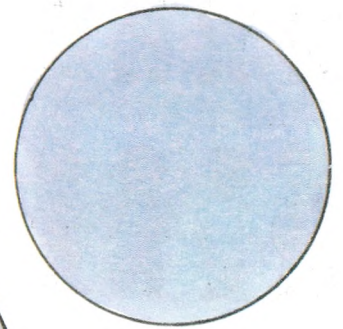
трикутник



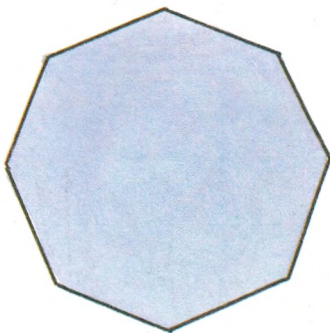
ромб



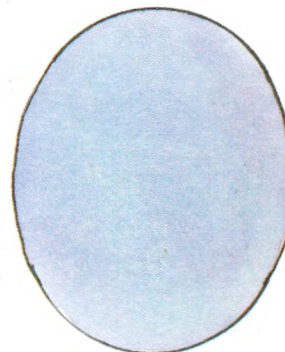
трапеція



круг

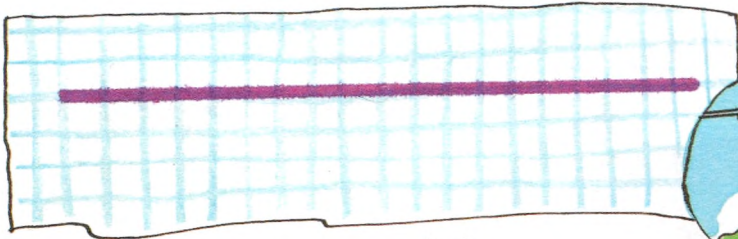


вісімкугольник

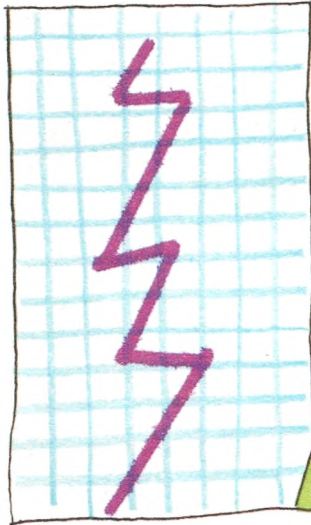
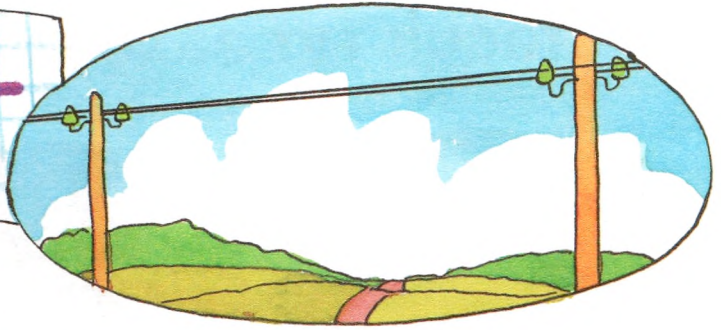


овал

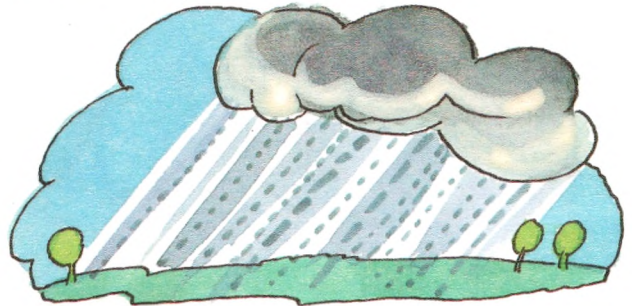
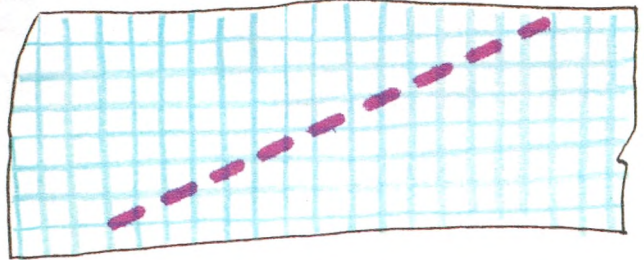




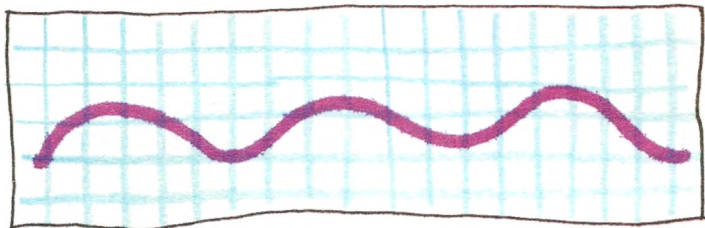
прамая лінія



ломаная лінія



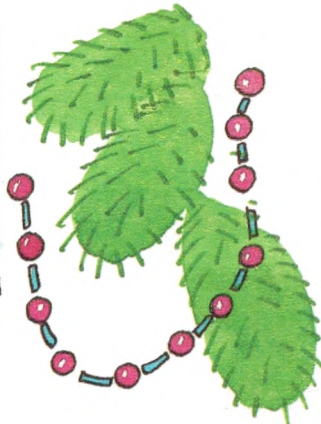
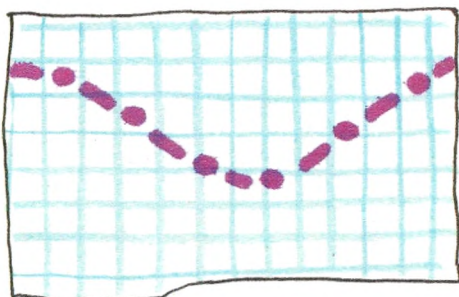
штрыхавая лінія



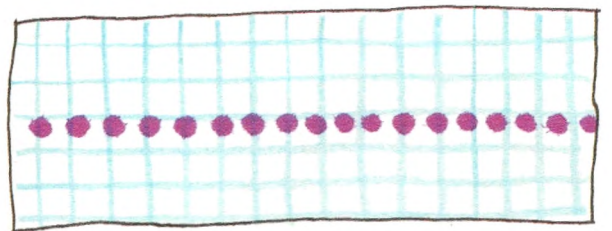
хва́лістая лінія



крывая лінія



штрыхпункці́рная лі́нія



пункці́рная лі́нія



# Ёмістасці: тут захоўваюцца рэчы



партфель

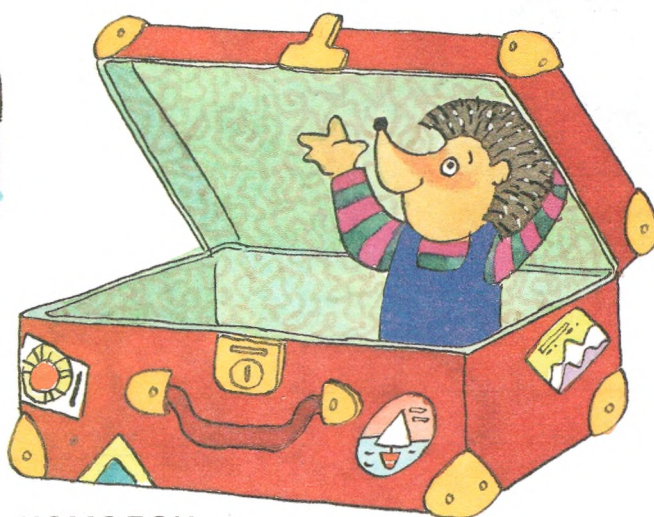


ранец

мех

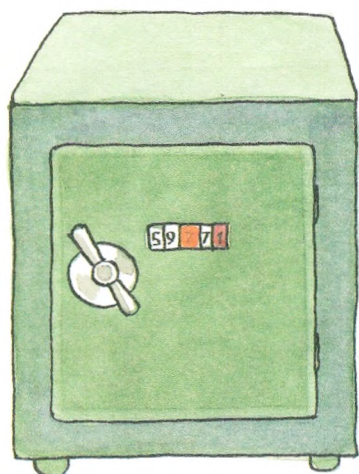


кардонка



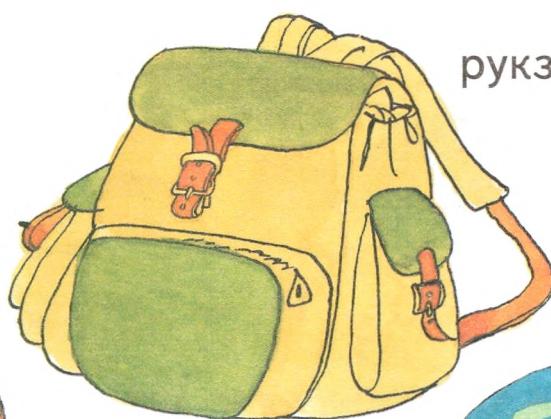
чамадан

пакет



сейф

бляшанка

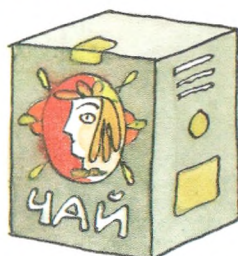


рукзак



сумка

пачак



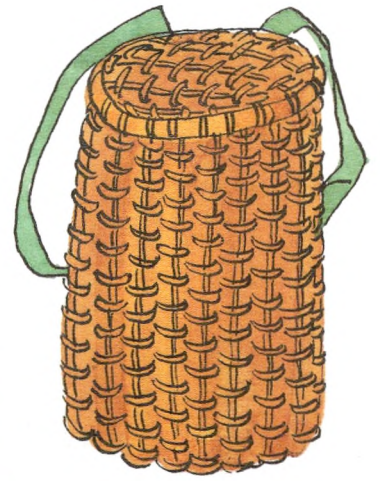
куфар



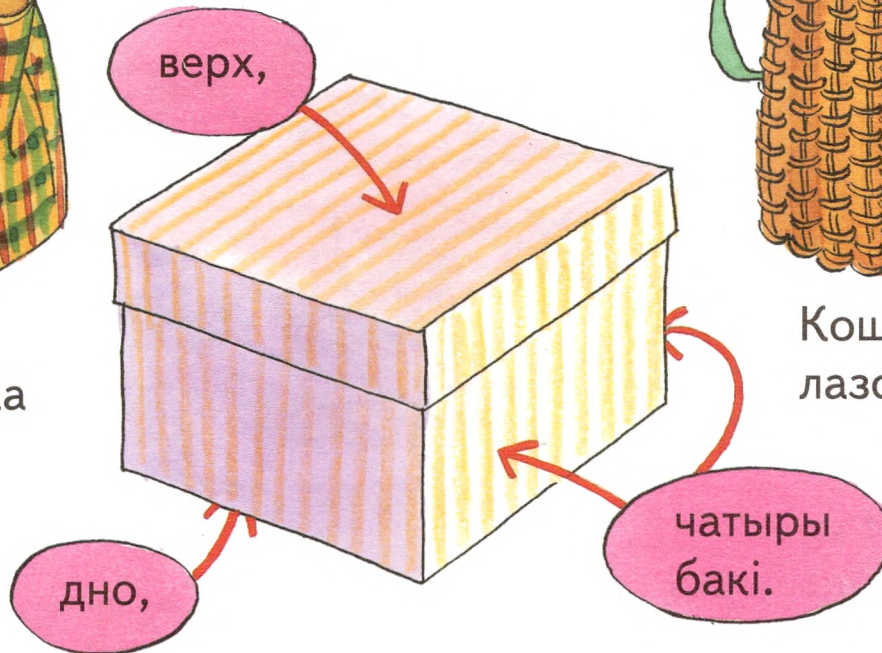
У кожнай каробцы ёсць



Торба — вялікая сумка для рэчаў.



Кош — лазовы мех.



### Сымонка, кішэнь — не скарбонка!



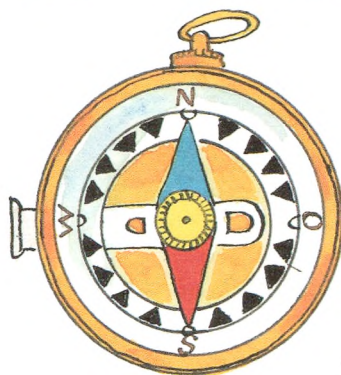
**Словы-браты**  
Рукзак, заплечнік.



# Кірункі свету



Усход там,  
дзе ўзыходзіць сонца.  
Захад там, дзе яно заходзіць.  
Калі стаць тварам на ўсход,  
праваруч будзе поўдзень,  
леваруч — поўнач.



Сіняя  
стрэлка компаса  
заўсёды паказвае  
на поўнач.

# Неба, месяц, зоркі



Мігнецца стужка агнявая —  
то знічка згасне залатая.

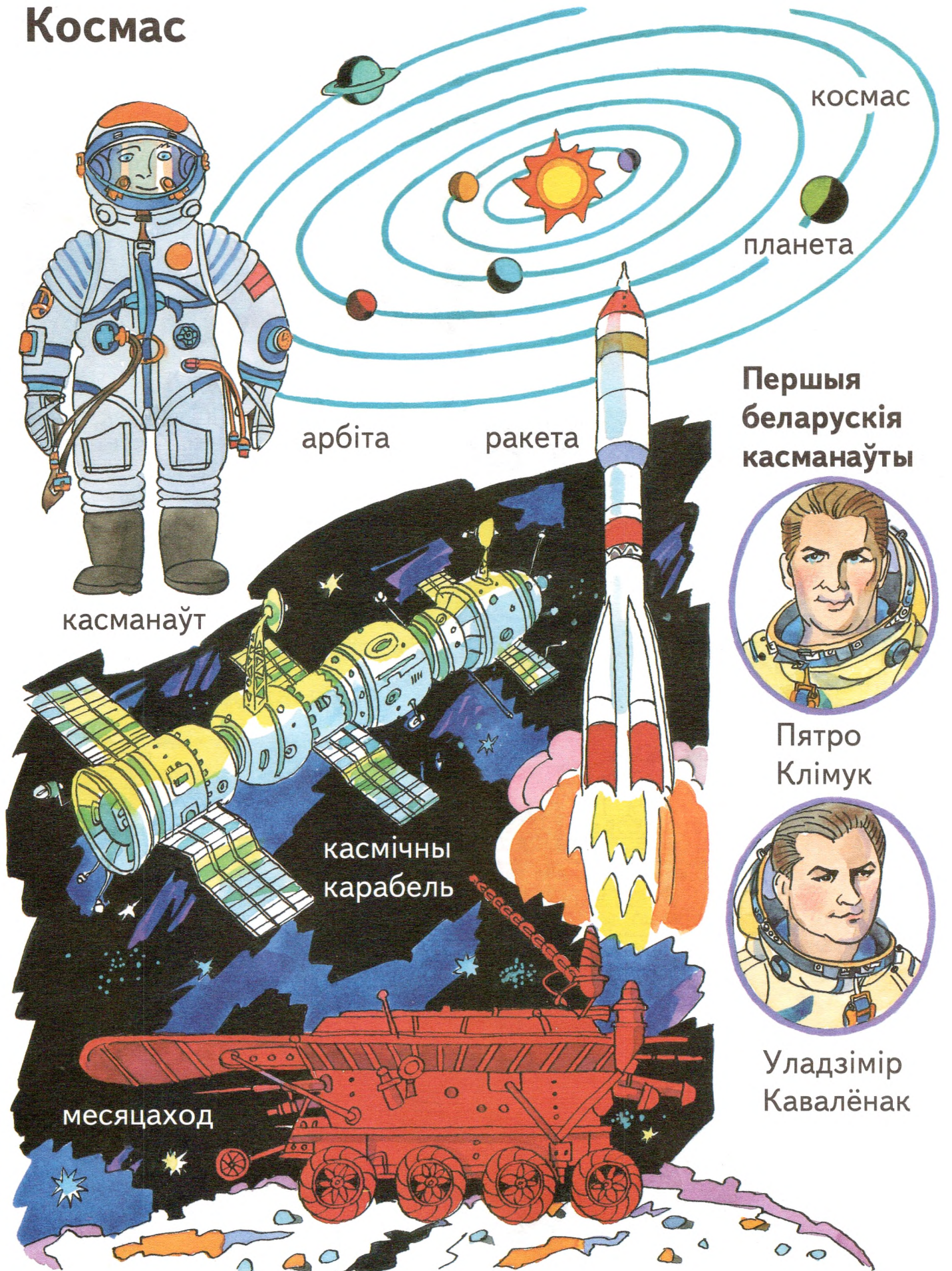
Квадры  
месяца



**Словы-браты**  
Падпоўнік,  
першая квадра.  
Поўнік, поўня.  
Ветах, апошняя  
квадра.



# Космас



космас

планета

арбіта

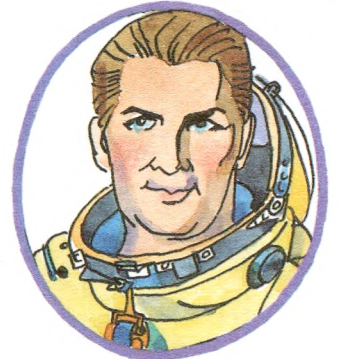
ракета

касманайт

касмічны  
карабель

месяцаход

Першыя  
беларускія  
касманайты



Пятро  
Клімук

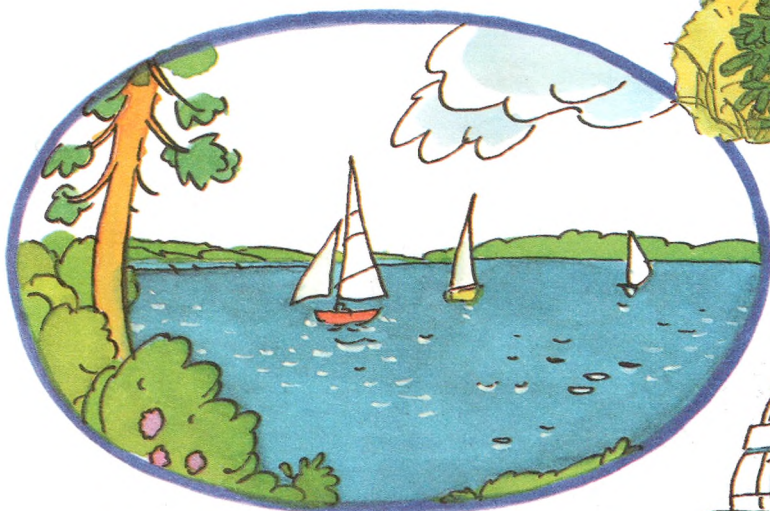
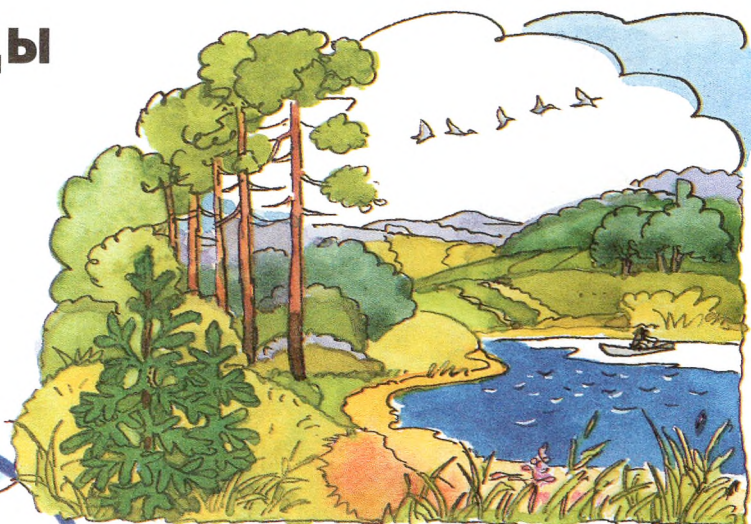


Уладзімір  
Кавалёнак



# Беларускія краявіды

То ялінкі, то сасонкі  
падпіраюць небакрай...  
Прыгажэйшае старонкі  
не знайсці, як ні шукай.



Азёры Нарач і Свіцязь —  
сінія вочы  
нашай матулі Беларусі.



цеплаход

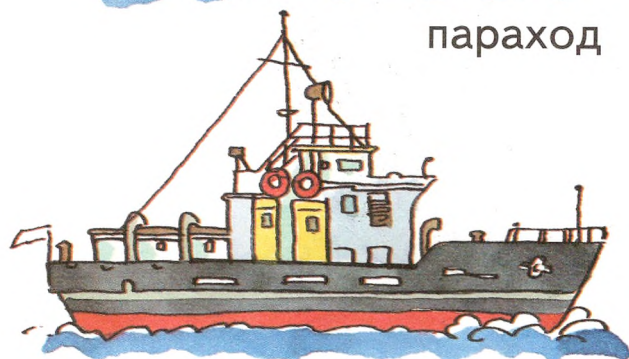


човен

Дняпро,  
Прыпяць,  
Нёман — нашы  
вялікія рэкі.



параход



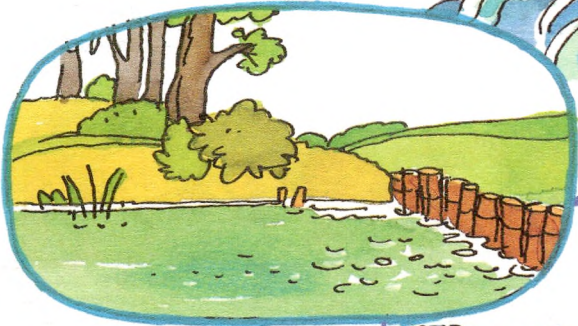
кацер



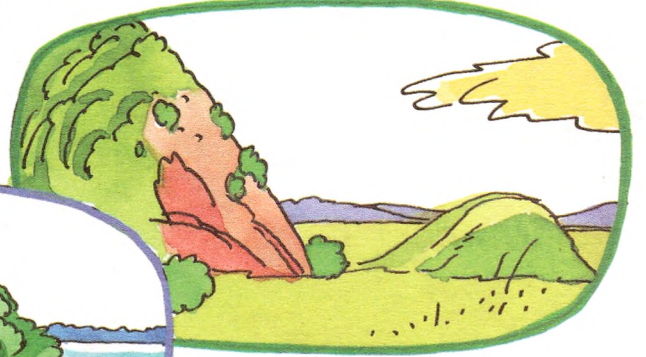
лодка



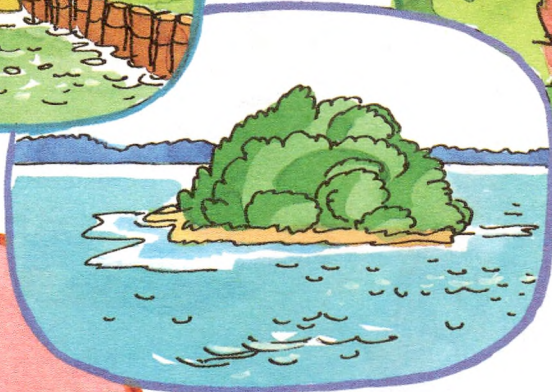
Перабег я кладку  
і запляскаў у ладкі.



сажалка



Пагорак —  
меншы брат  
гары.



Востраў —  
суша пасярод  
вады.

балота



Курган —  
наношаны людзьмі насып  
у гонар славурых людзей  
або падзей.  
Каля Мінска  
ёсць Курган Славы.

### Словы-браты

Сажалка, копанка, стаў.  
Востраў, выспа.  
Балота, багна, дрыгва.



# Старыя замкі Беларусі

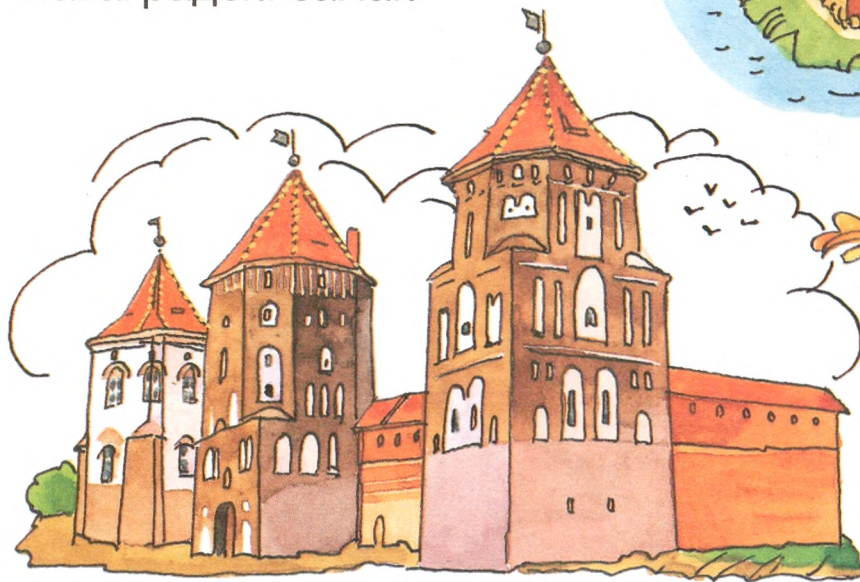


Наваградскі замак

На гары на крутой, на абвітай ракой,  
лет назад таму сотня ці болей,  
белы хорам стаяў, недаступнай сцяной  
грозна, думна глядзеў на прыволле.



Крэўскі замак



Мірскі замак

Муляр моцныя муры  
склаў калісьці ў Міры.  
І стаіць магутны замак  
аж да сёння на гары.



Нясвіжскі  
замак





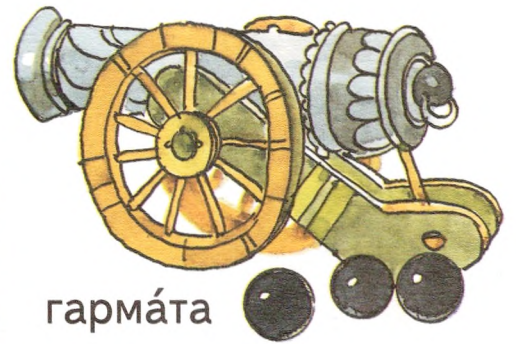
замкавая  
вежа



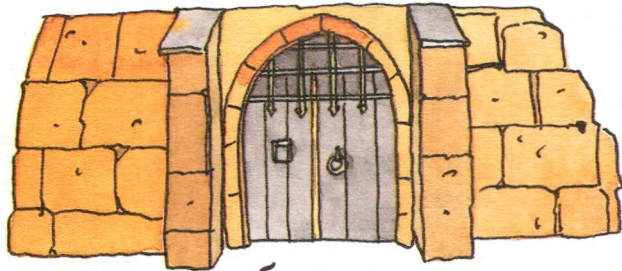
абарончы вал



байніца

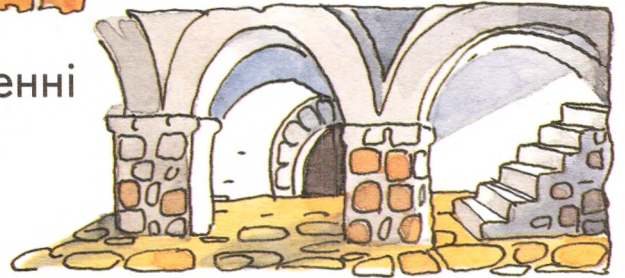


гармата



брама

скляпенні  
замка



падземны ход



дзіда

шлем

кальчуга

Старажытны ваяр

шчыт

меч

капялюшык

карўнкавы  
каўнерык

гарсэт

пальчаткі

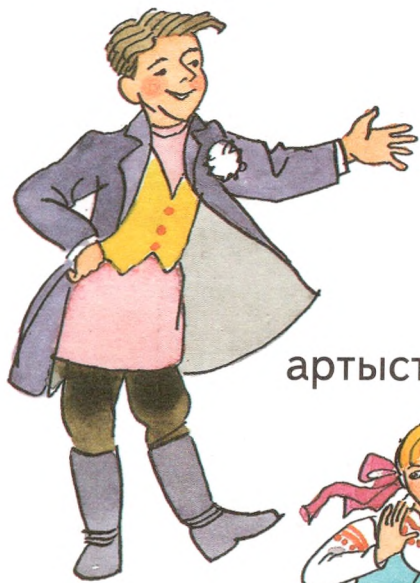
спадніца



Дама  
Сярэднявечча



# У тэатры



артыст

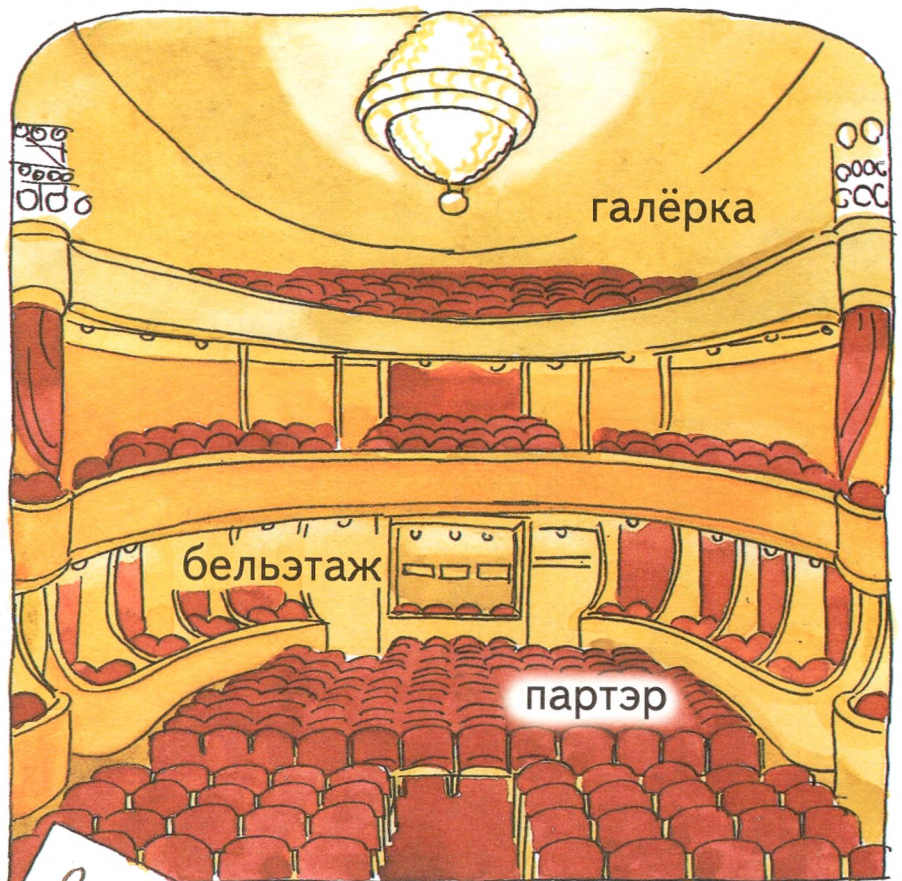


артыстка

праграмка



афіша



галёрка

бельэтаж

партэр

глядзельная зала



заслона

дэкарацыі

сцэна

Сёння ставяць  
«Паўлінку» Янкі Купалы.



гардэроб



Хто выконвае  
ролю  
Паўлінкі?



Выклікаем  
на біс!

У лялечным тэатры



Батлейка —  
народны тэатр  
лялек.



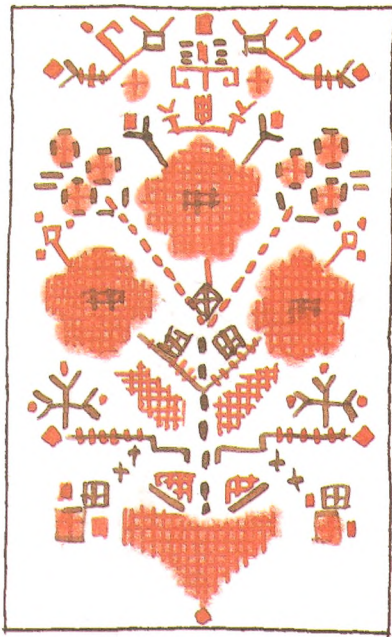
# Народная творчасць



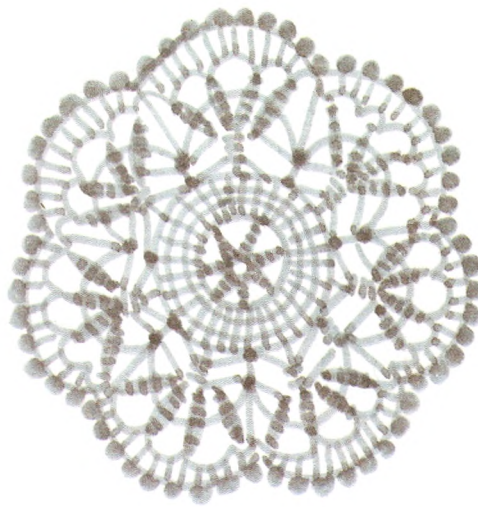
маляваны дыван



посцілка



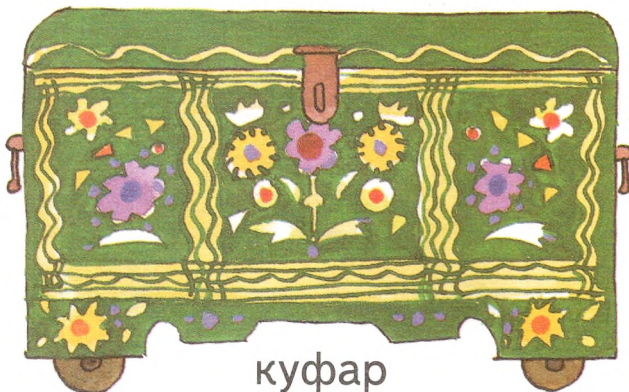
вышыванка



сурвэтка



выцінанка



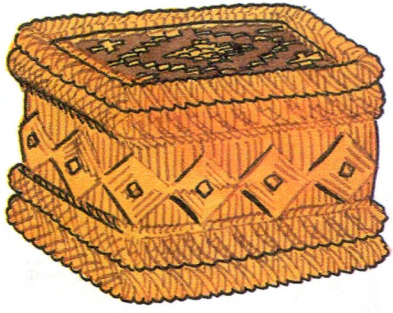
куфар



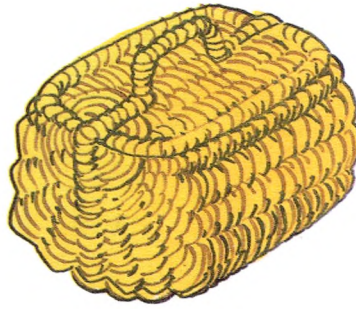
ручнік



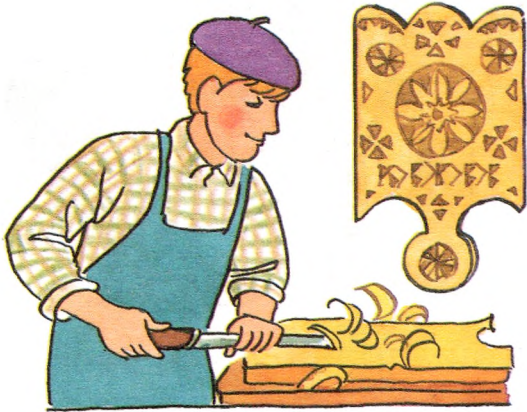
## Слуцкія паясы



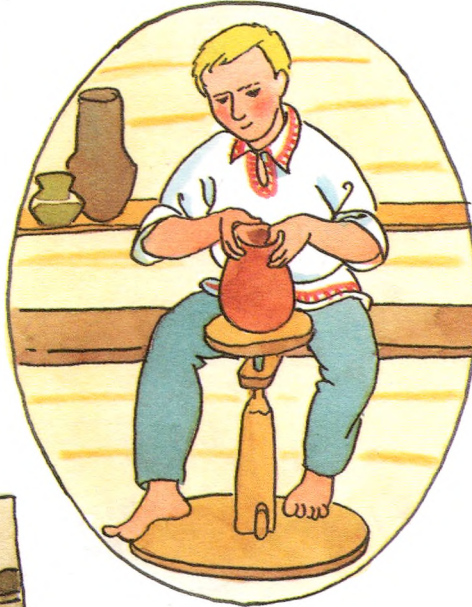
пляценне  
з саломкі



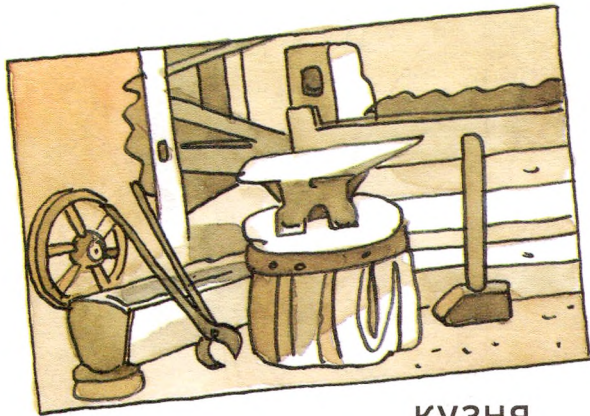
пляценне  
з лазы



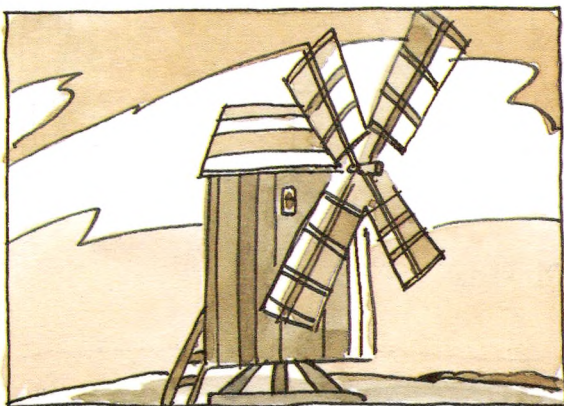
разьбяр за працаю



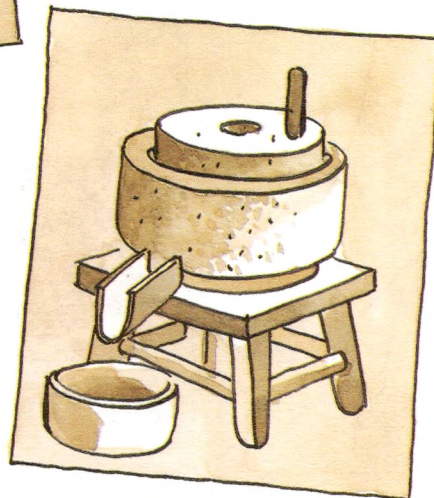
ганчар  
пры ганчарным  
коле



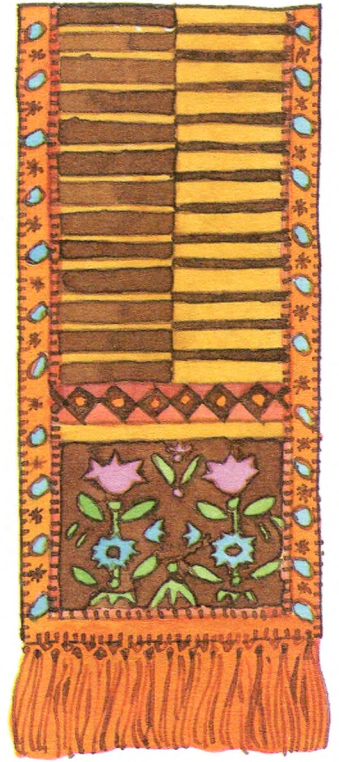
кузня



вятрак



хатні млын —  
жорны



Золата  
і серабро,  
лён і шоўк.  
І ўмелья рукі.



# Народнае адзенне



Летнія касцюмы сялян.



Так апраналіся зімой.



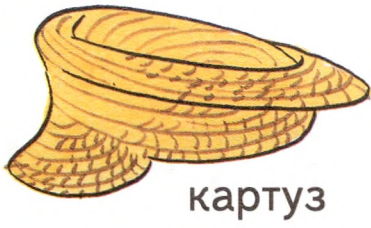
Жанчына ў намітцы.

Святочнае ўбранне.

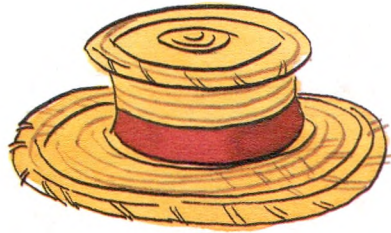
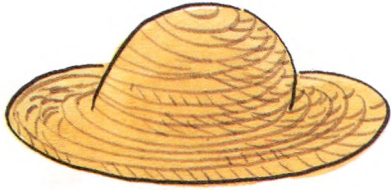
**Словы-браты**

Адзенне, строі, ўбранне.





картуз

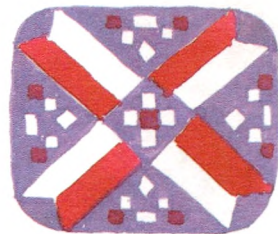
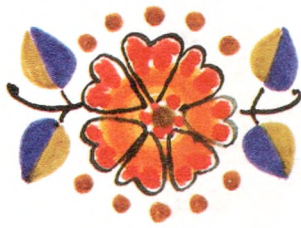
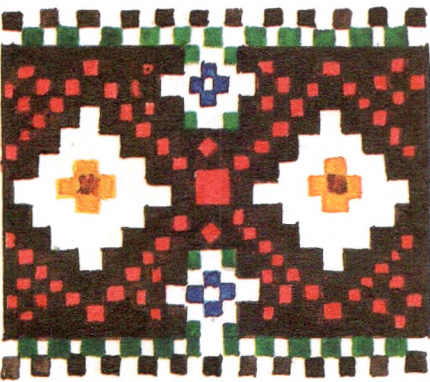


саламяныя  
брылі



жаночыя  
галаўныя  
ўборы

## Нашы арнаменты

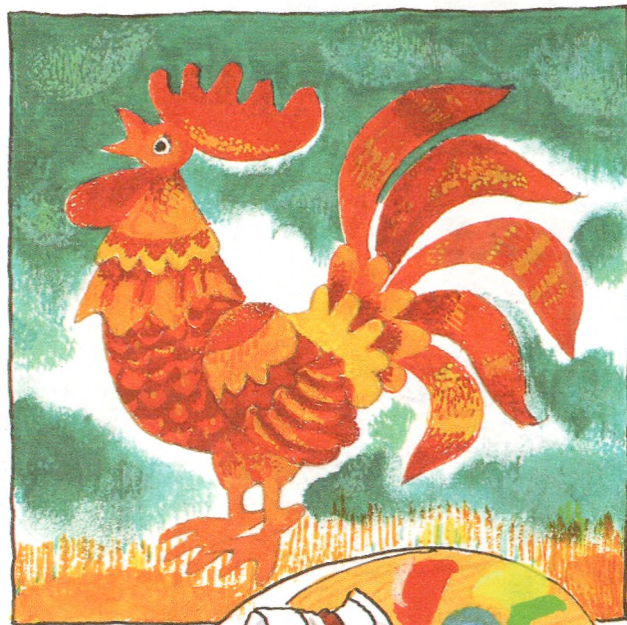
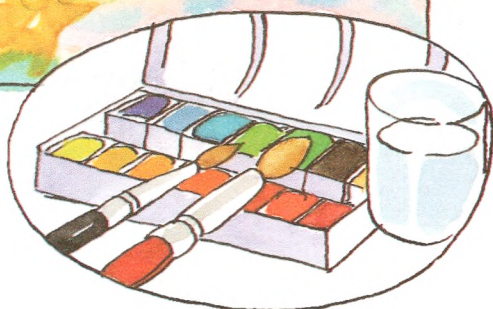




# У мастацкім музеі



акварэль



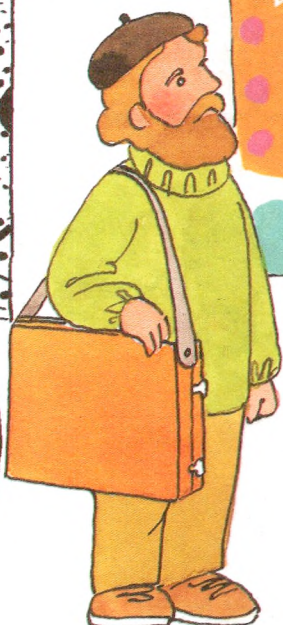
алей



графіка



мастак



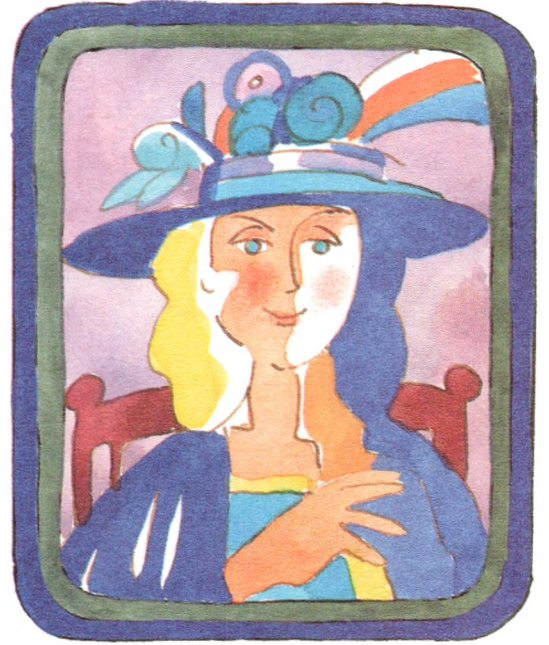
гуаш







нацюрморт



портрэт



пейзаж

скульптура



малюнак

карціна

жывапіс

выстава

экскурсія



# Наш казачны край



Баба Яга —  
касцяная нага.



Лясун і гномікі.



Дзед  
і Жораў.

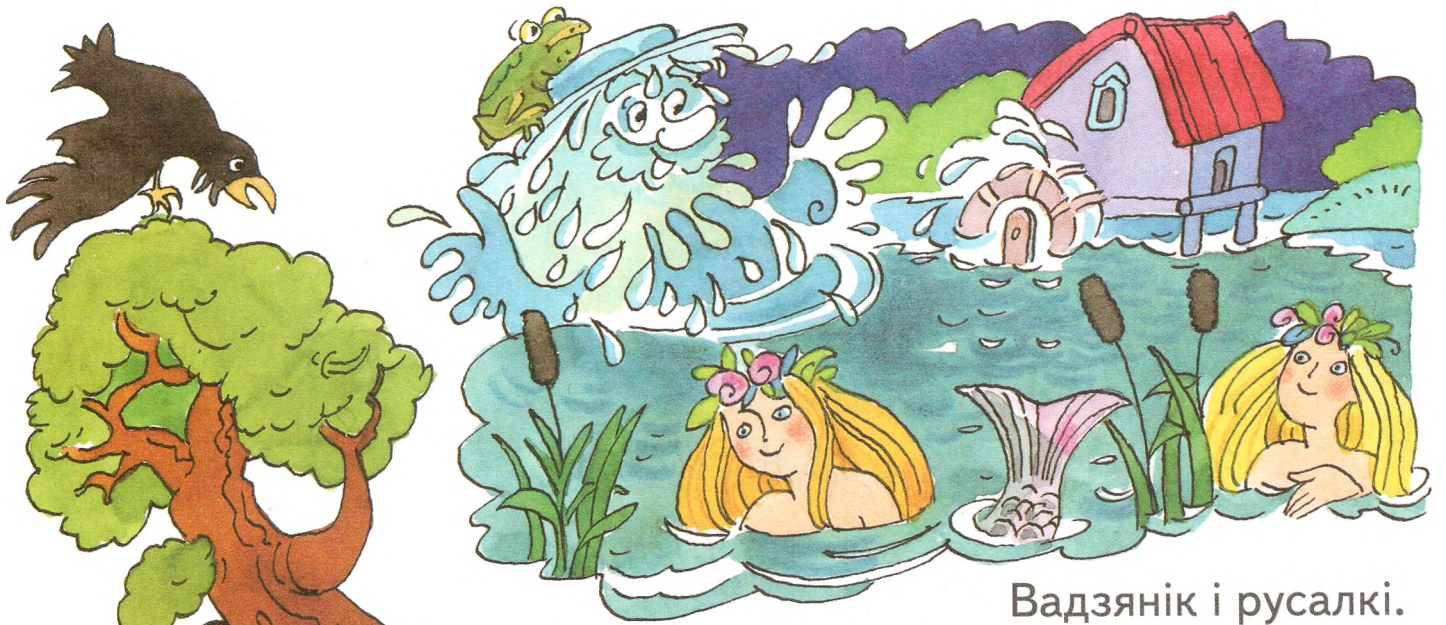


Дзядок Ох-ох.

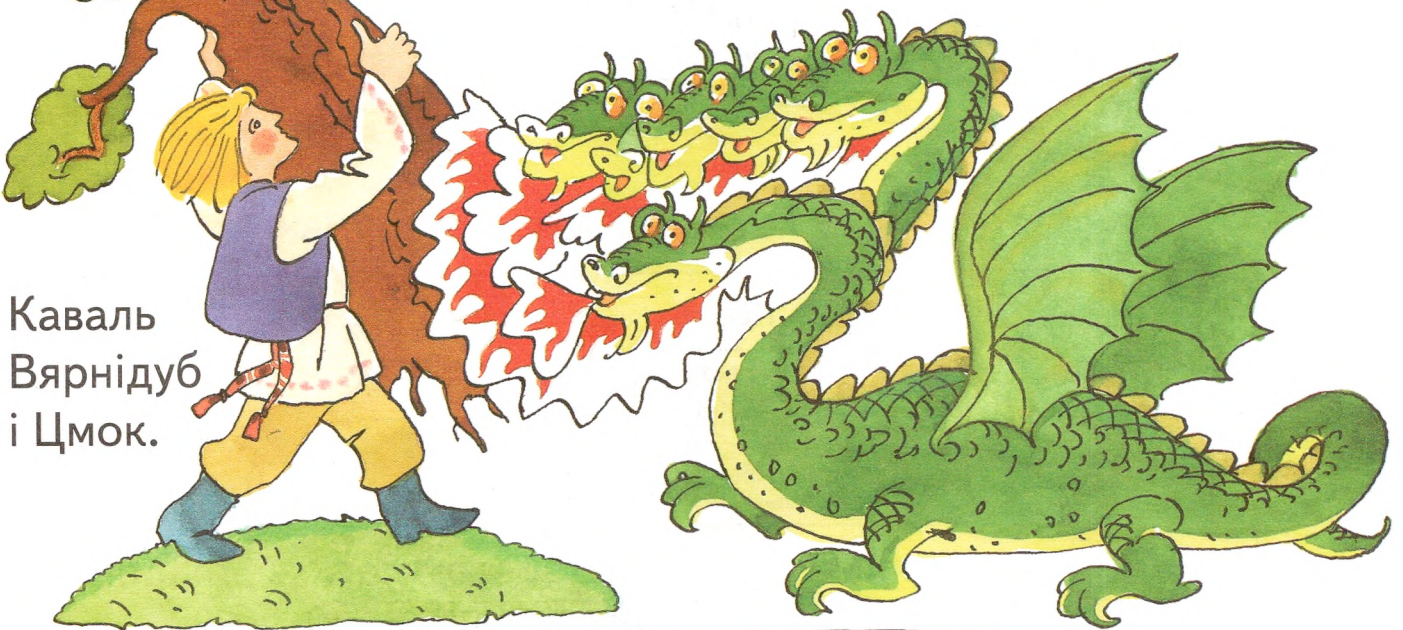


Пакацігарошак.





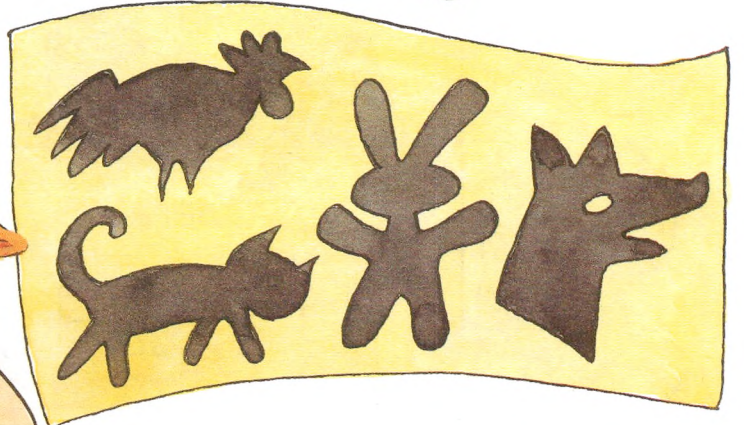
Вадзянік і русалкі.



Каваль  
Вярнідуб  
і Цмок.



Нэсцерка.



Бегаў Бай па сцяне  
ў чырвоным каптане.  
— Баяць ці не?  
— Бай!



# Дзень нараджэння

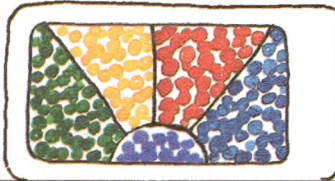


Няма  
віншавання  
без  
пажадання.

## Тата выбірае падарунак



мазаіка



кубікі



вавёрка



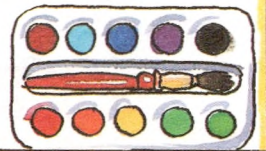
лялькі



канструктар



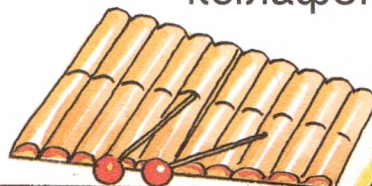
фарбы



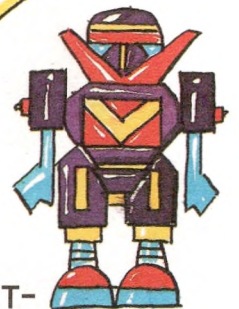
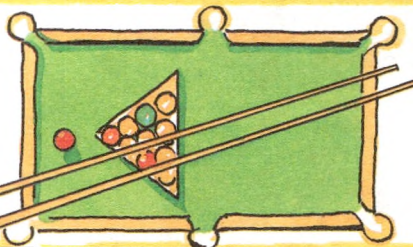
лега



ксілафон



більярд



робат-  
трансформер





Марта ідзе да сяброўкі з букетам рамонкаў.



Цёця Лёля падаравала канструктар.

Падарунак з сакрэтам.



Ваня намалюваў паштоўку.



Мама спякла смачны торт.



Колькі гадоў Юлі?

Юра падарыў кніжку-раскладанку.



А гэта зрабіла Ніна.

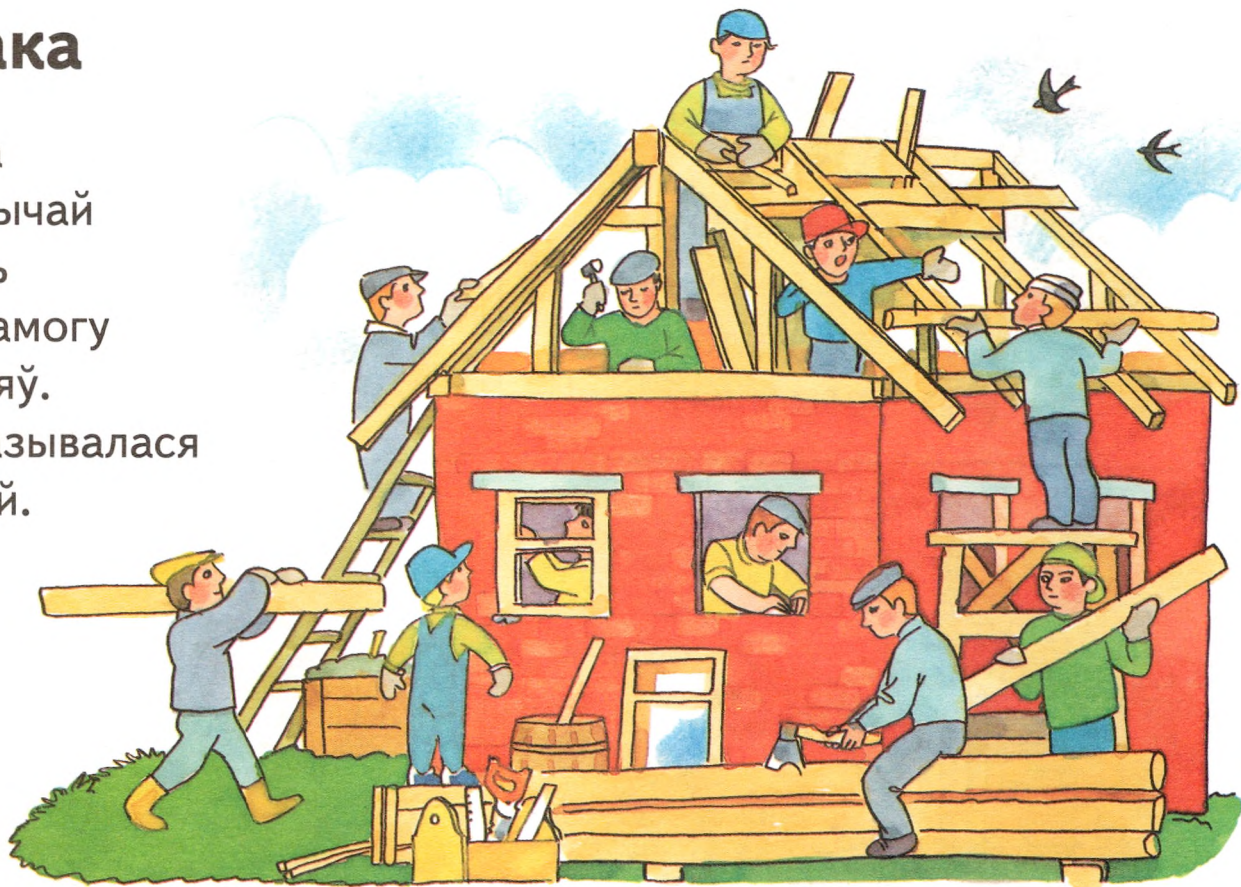


чыгунка



# Талака

Здаўна  
быў звычай  
клікаць  
на дапамогу  
суседзяў.  
Гэта называлася  
талакой.



Хату збудавалі талакой.



Мы на снежнай  
горцы  
часу не губілі,  
дружна талакой  
коўзанку рабілі.

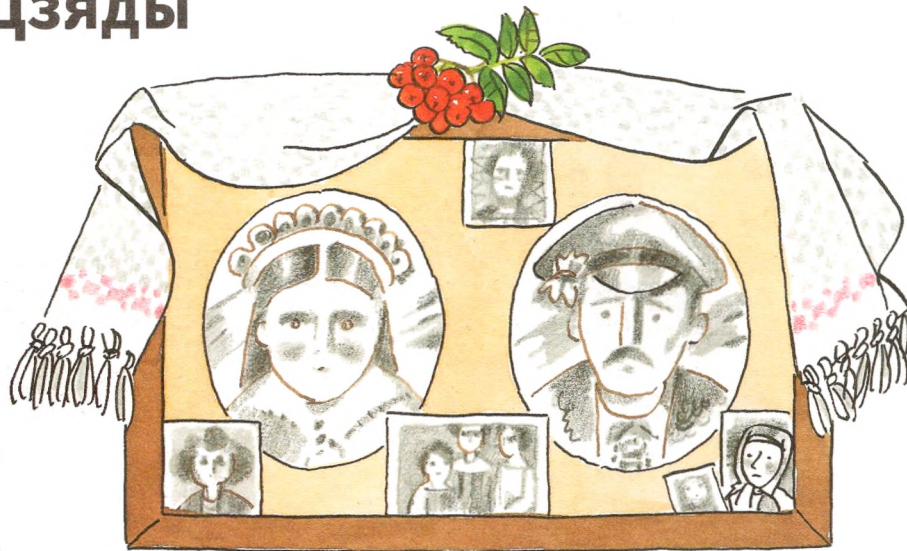
Талака, талака!  
Радасць зараз і пасля!

## Словы-браты

Талака, узаемная дапамога,  
праца разам.



# Дзяды



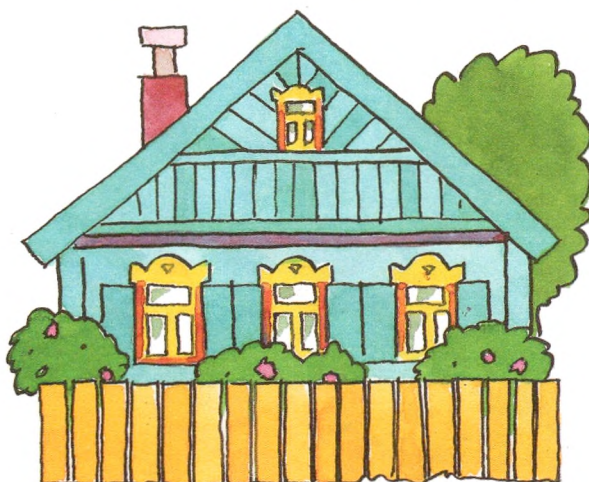
Дзяды —  
дзень памяці.  
У гэты дзень  
усе людзі  
з павагай  
і ўдзячнасцю  
ўспамінаюць  
сваіх продкаў.  
Дзяды  
святкуюць  
у лістападзе.



Гэта вышыла  
бабуля.



Прадзед —  
бацька майго дзеда.  
Ён быў партызанам.



Гэты дом  
пабудоваў мой дзед.



# Калядкі — вясёлыя святкі

Сёння  
Нараджэнне  
Хрыстова.

Маленькага Ісуса  
паклалі ў яслі.



Тут анёлы. Вось пастухі.  
А гэта прыйшлі  
магі-мудрацы.



Вось якія  
выцінанкі  
мы зрабілі  
да Каляд.



# Новы год!

Сустрэкаем  
Новы год!  
Ля ялінкі —  
карагод!

маска



вершаліна

рознакаляровыя  
шары

упрыгожанне

ялінка

гірлянда

Дзед Мароз



падарункі

Снягурка



У колькі гадзін  
пачынаецца  
Новы год?



снегавік





# Вялікдзень



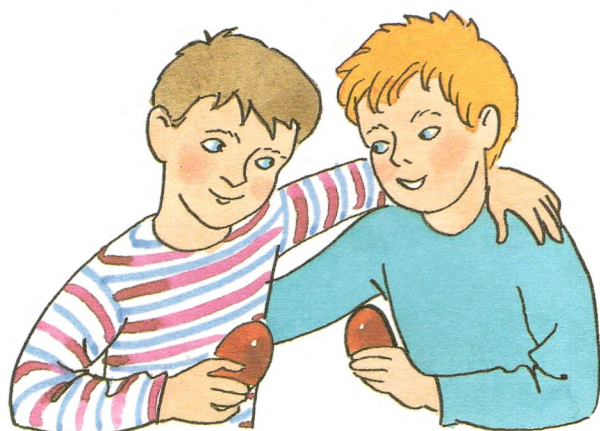
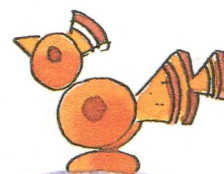
Мама пячэ пірагі.



Мы фарбуем яйкі.



Да нас  
прыйшлі  
валачобнікі.



Хрыстос уваскрэс!  
Сапраўды ўваскрэс!





# Купалле

Сёння  
Купалкаю  
будзе  
наша Алена.



Гарыць  
смаляное  
кола.



Дзяўчаты пускаюць вянкi на ваду.

Хлопцы скачуць  
праз вогнішча.



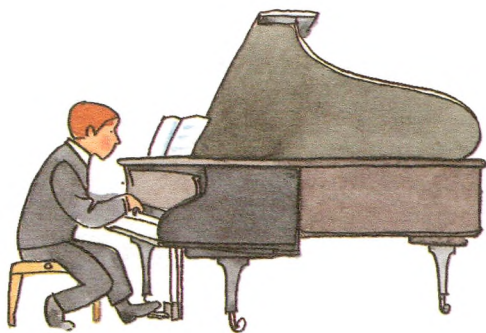
Хадзем шукаць  
чароўную  
папараць-кветку!



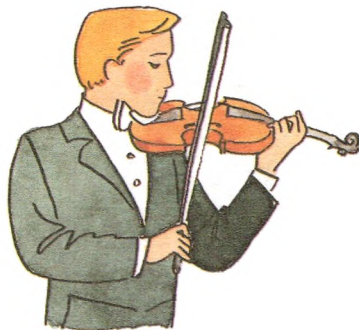
# Іграем, спяваем, танцуем



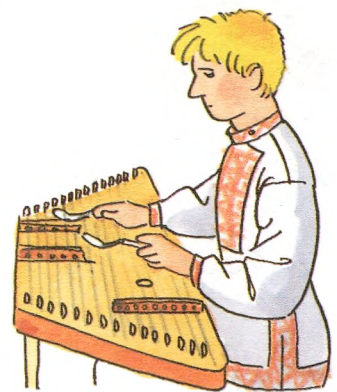
Дырыжор кіруе аркестрам.



Піяніст іграе  
на фартэпіяна.



Скрыпач іграе  
на скрыпцы.



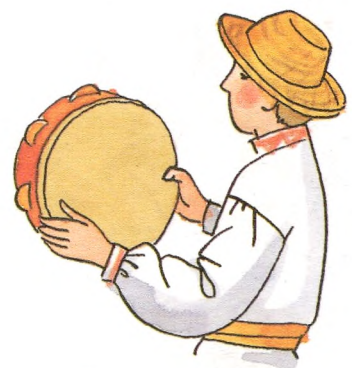
Цымбаліст іграе  
на цымбалах.



Дудар іграе  
на жалейцы.



Баяніст іграе  
на баяне.

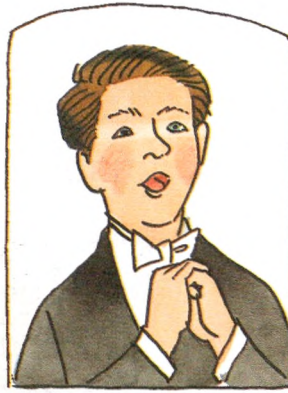


Барабаншчык  
б'е ў бубен.

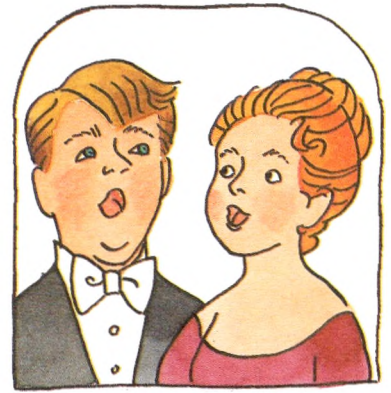




хор



саліст



дуэт

### Музыкі

Вось прыйшлі музыкі  
 чарадой вялікай.  
 Граў на скрыпачцы камар,  
 на дудачцы чмель-дудар.  
 Муха на цымбалах  
 струны калыхала,  
 авадзень на леры  
 выцінаў без меры,  
 а чырвоны конік  
 жарыў у гармонік.



Вось танцор!  
 Ну і зух!



Ніна дала руку Васю,  
 Вася — Каці,  
 Каця — Віцю,  
 Віця — Галі,  
 Галя — Валі,  
 Валя — Ніне.  
 Вось і карагод!



# Сябруем з кнігаю

Кнігарня. Тут мы купляем кнігі.



Мы прыйшлі  
ў кнігарню  
з мамай,  
на паліцах —  
безліч кніг!  
Тоўстых, тонкіх —  
розных самых,  
цэлы свет —  
у кніжках тых.

Бібліятэка. Тут мы часова бяром кнігі дадому.



Я добрую кнігу,  
як цуда, люблю.



Чытальня. Тут мы чытаем кнігі.





# Беларусь і яе суседзі

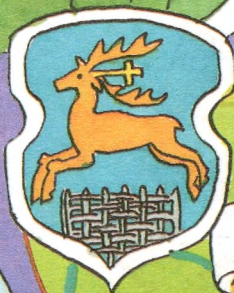
Рыга —  
сталіца Латвіі.



Вільнюс —  
сталіца Літвы.



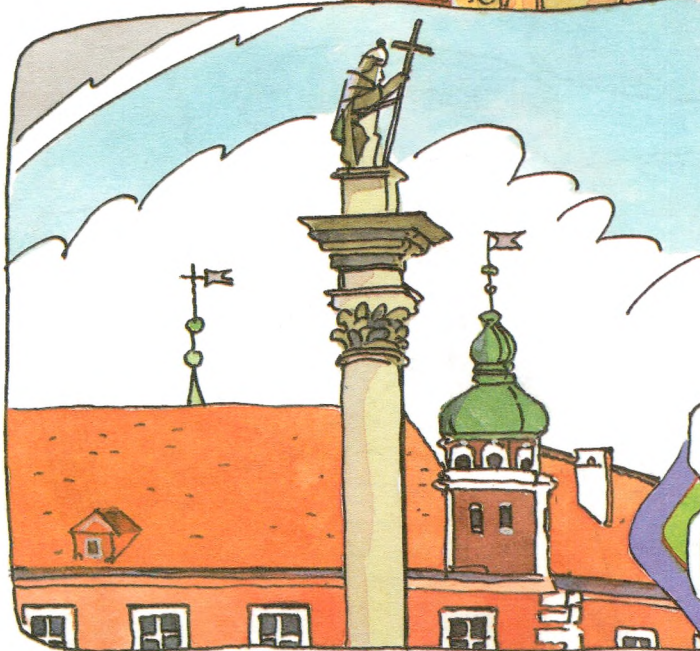
Гродна



Брэст



Варшава —  
сталіца Польшчы.

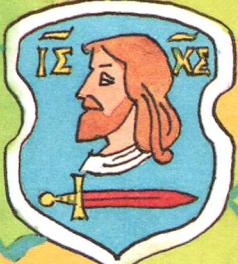


Словы-браты  
Мяжа, граніца.

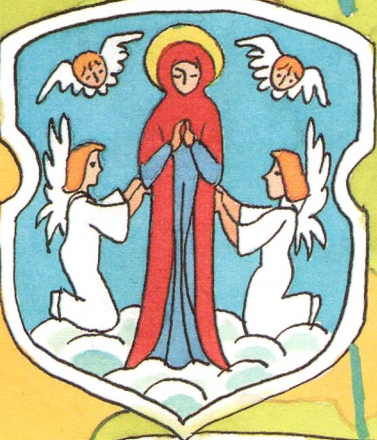




★ Масква —  
сталіца Расіі.



Віцебск



Мінск —  
сталіца Беларусі.



Магілёў



Кіеў —  
сталіца Украіны.



Гомель





Анатоль Клышка

# Чую, бачу, гавару

Вучэбны  
наглядны  
дапаможнік



\* \* \*

О, край родны, край прыгожы!  
Мілы кут маіх дзядоў!  
Што мілей у свеце Божым  
Гэтых светлых берагоў,  
Дзе бруяцца срэбрам рэчкі,  
Дзе бары-лясы гудуць,  
Дзе мядамі пахнуць грэчкі,  
Нівы гутаркі вядуць.

Кніга развітваецца  
з табою:  
— Бывай здаровы!

\* \* \*

Дык чаруй жа людзей  
паміж моваў другіх  
І гучы вечна ярка і нова,  
Мова продкаў маіх  
і нашчадкаў маіх —  
Беларуская родная мова!



# Наш слоўнічак

## А

абарáнак 32  
абарончы 91  
абвэ́сці 15  
абві́ты 90  
абéд 24  
аблёт 55  
абéдаць 24  
абнова 65  
абру́с 19  
абры́кос 33  
абу́так 64  
абцугі́ 28  
авадзэ́нь 54  
авáл 82  
авéчка 71  
авёс 41  
агароджа 38  
агародні́на 42  
агэ́ньчык 69  
агнявы́ 86  
агрэ́ст 45  
агуркі́ 43  
агурок 43  
адвэ́чны 46  
адвё́ртка 28  
адзэ́нне 64

адзі́н 10  
адкры́ты 63  
адку́ль 47  
адолець 104  
адпраўля́ць 35  
а́драс 34  
адрозні́ць 29  
адчыня́ць 71  
ажы́на 45  
акварэ́ль 98  
акно 53  
акрайчык 40  
аксамі́тны 65  
акуля́ры 81  
аку́нь 77  
акура́тна 45  
ала́дачкі 41  
ала́дкі 41  
але́й 98  
але́нь 74  
аловак 14  
алоэ 53  
алыча́ 45  
альбом 68  
алья́с 52  
амары́ліс 52  
анана́с 33  
анёл 106  
антэ́на 17

апельсі́н 33  
апéнька 47  
апошні́ 86  
апра́нацца 64  
апра́нуць 65  
апячы́ся 49  
арбі́та 87  
аржаны́ 41  
арке́стр 110  
арлі́ны 26  
арна́мент 97  
арты́ст 92  
арты́стка 92  
архітэ́ктар 31  
арэ́лі 66  
арэх 75  
аса́ 54  
асаві́к 47  
асі́ліць 104  
а́стра 50  
асфа́льт 68  
асцяро́жна 49  
атру́тны 47  
атры́маць 47  
аўся́ны 41  
аўтар 113  
аўтобус 37  
аўторак 58  
афі́ша 92



# Б

- баба 11  
Баба Яга 100  
бабёр 75  
бабка 11  
бабулечка 11  
бабулька 11  
бабуля 10  
багна 89  
багун 47  
Бай 101  
байніца 91  
баліць 25  
балкон 17  
балота 47  
банан 33  
бандэроль 35  
барабан 66  
барабаншчык 110  
баравік 47  
баршчэўнік 49  
басаножкі 65  
батлейка 93  
батон 32  
бацька 10  
бацькі 10  
бачок 43  
бачыць 14  
баян 110  
баяніст 110
- баяцца 67  
баяць 101  
бэгаць 101  
бегемот 78  
бэгчы 36  
бэзліч 112  
безымэнны 15  
Белавэжская  
пўшча 74  
беларўскі 87  
Беларўсь 74  
бэлы 60  
бельэтаж 92  
бензакалонка 36  
бэраг 89  
бервяно 66  
берэт 64  
бетонны 31  
бібліятэка 112  
бібліятэкар 30  
бізун 55  
білет 34  
більярд 102  
біс 93  
біць 110  
блакітны 69  
блэшня 76  
блізка 73  
блізняты 11  
блўзка 65  
бляшанка 84  
бляяць 71
- боб 43  
Божы 116  
божая кароўка 54  
бок 37  
болей 90  
бор 46  
боршч 24  
боты 65  
брама 39  
брат 10  
браць 112  
бровы 14  
бруіцца 116  
брусніцы 47  
брыль 97  
Брэст 114  
бўбен 110  
будзільнік 56  
буквар 21  
букэт 51  
бўлачка 32  
бўлка 40  
бўльба 42  
бульдозер 31  
бурак 42  
бўсел 73  
бутэлька 27  
бутэрброд 24  
буякі 47  
бываць 9  
быць 13  
бэз 51



бялізна 23  
бяроза 60  
бярозка 48  
бяскрыўдны 55

## **B**

вавёрка 75  
вагон 35  
вагончык 58  
вада 26  
вадзіца 73  
вадзянік 101  
ваза 22  
вазон 53  
вазонніца 53  
вал 91  
валасы 14  
валачобнік 108  
валёнкі 65  
валошка 49  
ванна 23  
ванная 23  
варона 72  
вароты 39  
Варшава 114  
васілёк 49  
вастрыць 75  
ваёр 91  
véдаць 30

вэжа 91  
веласіпэд 37  
верабэй 16  
véрасень 59  
верх 85  
véрхні 65  
вершаліна 107  
вэсела 107  
вэснічкі 39  
вэтах 86  
вэтлівы 9  
вэчар 9  
вэчна 116  
вэшалка 18  
вёска 36  
відаць 14  
відэлец 24  
вілы 44  
Вільнюс 114  
віншаванне 102  
віншаваць 103  
віраж 73  
вітальня 18  
вітацца 3  
Віцебск 115  
вішня 45  
вогнішча 109  
вожык 53  
возера 63  
вока 14  
вокладка 113  
вопратка 42

восем 55  
восень 60  
востраў 89  
вось 14  
воўк 75  
вочка 37  
вочы 14  
вугаль 69  
вугор 77  
вўда 76  
вуж 55  
вўліца 37  
вўсны 14  
вўсы 77  
вўха 14  
вучыцца 20  
вўшы 14  
выбачаць 12  
выбіраць 102  
вўдра 74  
выглядаць 48  
вўйсці 14  
вўкіпец 25  
выклікаць 93  
вўключыць 63  
выконваць 93  
вўлецець 55  
вўмавіць 57  
выроўніваць 31  
высока 58  
высокі 63  
вўспа 89



выста́ва 99  
выходзіць 63  
выціна́нка 94  
выціна́ць 111  
выць 62  
вышыва́нка 29  
вышыва́ць 29  
вышы́ўка 94  
вышы́ць 105  
Вялі́кдзень 108  
вялі́кі 12  
вянок 109  
вярба́ 48  
вяргі́ня 50  
вяршкі́ 33  
вясёлка 63  
вясёлы 9  
вясна́ 60  
вятра́к 95  
вячэ́ра 25  
вячэ́раць 25



гадава́ць 55  
гадзі́на 57  
гадзі́ннік 18  
гадзю́ка 55  
газе́та 113  
га́йка 28

галава́ 14  
галаўны́ 64  
галё́каць 62  
галё́рка 92  
галёш 65  
галі́на 45  
га́лка 72  
галлё́ 46  
галоўны 93  
га́льштук 65  
га́нак 60  
гантэ́ль 20  
ганча́р 95  
ганча́рны 95  
гара́ 89  
гарбу́з 43  
гардэ́роб 93  
гарма́та 91  
гармоні́к 111  
гарніту́р 65  
гарох 43  
гарошы́на 43  
гарсэ́т 91  
гары́шча 16  
гарэ́ць 109  
гасце́ўня 19  
гасці́ная 19  
гаў́каць 71  
герань 52  
геркулэ́с 41  
гіль 73  
гірля́нда 107

гладыё́лус 50  
глаксі́нія 52  
гліня́ны 27  
глог 45  
глыбо́кі 24  
глядзе́льны 92  
глядзе́ць 90  
гномі́к 100  
год 47  
голос 73  
голуб 72  
Гомель 115  
гонар 89  
горад 36  
горка 66  
госць 65  
гра́блі 44  
граві́йка 36  
град 45  
гра́дус 62  
гразь 76  
грані́ца 114  
гра́фіка 98  
графі́н 27  
Гродна 114  
грозна 90  
гронка 46  
грузі́ла 76  
гру́ша 45  
грыб 47  
грэйпфру́т 33  
грэ́цкія кру́пы 41



грэчка 41  
гуа́ш 98  
гу́зік 64  
гукáць 62  
гул 31  
гульня́ 67  
гуля́ць 37  
гу́мка 21  
гумоўцы 65  
густ 16  
густы́ 46  
гусці́ 16  
гусь 70  
гу́тарка 116  
гуча́ць 116  
га́блік 28  
га́та 25  
га́так 67

## А

дабра́нач 9  
дава́ць 32  
давэ́сці 45  
дагна́ць 63  
дадому 62  
дале́й 14  
далёкі 35  
даліка́тны 49  
далонь 15

да́ма 91  
дапамага́ць 44  
дапамагчы́ 104  
дапамога 104  
дарага́я 102  
даражы́ць 13  
дарога 36  
дах 17  
даць 32  
дачу́шка 13  
два 81  
двана́ццаць 59  
два́ццаць 62  
двое 81  
двор 60  
джы́нсы 64  
дзве 80  
дзвэ́ры 71  
дзе 11  
дзе́вяць 57  
дзэ́дка 11  
Дзед Мароз 107  
дзень 8  
дзі́ва 55  
дзівосны 61  
дзі́да 91  
дзік 74  
дзі́кі 72  
дзіўны 55  
дзіця́ 9  
дзіця́чы 66  
дзьмухаве́ц 49

дзядзя 11  
Дзядок Ох-ох 100  
дзяду́лечка 11  
дзяду́лька 11  
дзяду́ля 10  
Дзяды́ 105  
дзя́каваць 25  
дзя́куй 12  
дзяся́ты 17  
дзяўчы́на 109  
дзяўчы́нка 81  
дзя́цел 73  
дно 85  
дну́шка 22  
Дняпро 88  
добры 8  
дождж 63  
доктар 30  
долата 28  
дом 8  
доўгі 57  
дошка-  
гу́шкалка 66  
драбі́ны 66  
дражэ́ 32  
драўля́ны 27  
другі́ 15  
дружна 104  
дрыгва́ 89  
дрэ́ва 46  
дуб 46  
дуда́р 110



дúдачка 111  
дúжы 13  
дúмна 90  
дурніцы 47  
духмяны 51  
душ 23  
дуэт 111  
дыв́ан 19  
дыванок 18  
дырыжор 110  
дэкара́цыя 92

## Е

ёлка 46  
ёсці 24

## Ё

ёгурт 25  
ёмістасць 84  
ёрш 22  
ёсць 11

## Ж

жалéйка 110  
жаночы 65

жанчы́на 96  
жараб́я 71  
жа́рыць 111  
жаўна́ 73  
жаўток 69  
жме́нька 49  
жму́ркі 67  
жні́вень 59  
жолуд 46  
жораў 100  
жорны 95  
жоўты 43  
жук 54  
жураве́ль 73  
жураві́ны 47  
жы́вапіс 99  
жываплóт 38  
жывёла 74  
жывы́ 51  
жыра́фа 78  
жы́та 40  
жытнёвы 40  
жыць 13

## З

заапа́рк 78  
забі́ць 55  
забы́цца 9  
зага́дка 42

за́йцаў ласу́нак 43  
закаваць 60  
закла́дка 113  
заколка 64  
закружы́ць 60  
за́ла 19  
залаты́ 55  
залаці́сты 76  
залéва 63  
залéзці 53  
за́мак 90  
замальы́ 53  
за́мкавы 91  
запі́саны 59  
заплéсці 65  
заплéчнік 85  
запля́скаць 89  
запраша́ць 102  
зара́дка 20  
заслона 92  
засцярога 63  
затока 76  
заўсе́ды 17  
заўтра 62  
за́хад 85  
заходзі́ць 8  
захоўва́цца 84  
зацві́сці 53  
зацерушы́ць 60  
за́яц 75  
збан 22  
збіра́цца 65



збіра́ць 34  
збожжа 40  
збудава́ць 104  
званочкі 48  
звер 74  
звонка 107  
звы́чай 104  
звыча́йны 53  
зга́снуць 86  
згубі́ць 55  
здаровы 9  
здарао́е 12  
здаўна́ 73  
зе́бра 78  
земляры́йны 75  
зіма́ 60  
зімовы 77  
злаві́ць 67  
злуча́ць 89  
змагчы́ 104  
змайстрава́ць 28  
змрок 60  
змярка́нне 31  
знадворку 55  
знайсці́ 88  
зні́чка 86  
золата 95  
зорка 58  
зрабі́ць 103  
зрок 26  
зуб 25  
зубны́ 23

зубр 74  
зух 111  
зэдлік 18  
зязю́лька 56  
зязю́ля 73  
зялёны 26  
зямя́ 62



іглі́ца 46  
іголка 29  
ігра́ць 55  
ілюстра́цыя 113  
імя́ 8  
інды́к 70  
ісці́ 37



кабачок 43  
кабы́ла 71  
ка́ва 26  
кавава́рка 22  
Каваль  
Вярнідуб 101  
каву́н 43  
кажу́х 64

каза́ 71  
каза́ць 9  
ка́зачны 100  
ка́зка 20  
казляня́ 71  
казу́ля 74  
казяле́ц 48  
кака́ва 26  
какос 33  
ка́ктус 53  
каланхоэ 52  
каласок 49  
калготкі 64  
кале́на 54  
калі́ ласка 8  
калі́сьці 90  
калыха́ць 111  
кальчу́га 91  
калю́чы 53  
Каля́дкі 106  
Каля́ды 106  
каляндар 18  
каляровы 21  
камар 55  
камарыкі-  
таўкачыкі 62  
камбінезон 80  
каміза́лька 65  
кампот 26  
камп'ю́тар 63  
кана́па 19  
канве́рт 34



кане́ц 60  
канстру́ктар 102  
канькі́ 20  
канюшы́на 48  
капта́н 101  
капу́ста 42  
капялю́ш 64  
капялю́шык 64  
карабе́ль 87  
карагод 107  
караме́ль 32  
кара́сь 76  
кардонка 84  
карзі́на 23  
ка́ркаць 73  
кармі́ць 70  
каробка 85  
карова 71  
кароткі 57  
кароценькі 57  
ка́ртка 35  
карту́з 97  
кару́нкавы 64  
карусе́ль 66  
карці́на 19  
каре́нне 45  
каре́ц 27  
каса́ 65  
каса́ч 50  
касмана́ўт 87  
касмі́чны 87  
кастру́ля 22  
кастры́чнік 59  
касцю́м 65  
касцяны́ 100  
катле́та 24  
каторы 57  
катэ́дж 16  
каўбаса́ 33  
каўне́рык 64  
кафта́н 51  
ка́цер 88  
кацяня́ 71  
ка́чка 70  
ка́ша 24  
кашу́ля 65  
ква́дра 86  
квадра́т 82  
кватэ́ра 18  
квач 68  
кве́тка 48  
ке́ды 65  
ке́мпінг 36  
кенгуру́ 79  
ке́пка 64  
кефі́р 25  
кі́ві 33  
Кіеў 115  
кіёк 76  
кіпень 25  
кіпе́ць 25  
кірава́ць 110  
кіру́нак 86  
кісе́ль 26  
кішэ́нны 56  
кішэ́нь 80  
кла́дка 89  
клас 67  
кла́сікі 67  
кла́сці 31  
клеката́ць 73  
клён 46  
ключ 85  
кні́га 3  
кніга́рня 114  
кні́жка-  
раскладáнка 103  
кні́жны 19  
кнопка 85  
кожны 15  
кола 95  
колер 51  
колькі 57  
комін 16  
компас 86  
конаўка 27  
конік 55  
ко́нь 71  
копанка 89  
космас 87  
коўзанка 104  
коўшык 73  
кош 85  
кошка 71  
кошык 53  
краве́ц 30



край 35  
кракадзіл 78  
крама 32  
кран 23  
крапіва 49  
краса 74  
красавік 59  
краска 9  
красоўкі 64  
красўня 65  
краявід 88  
крок 48  
крона 45  
кроп 43  
кропля 11  
крот 75  
круг 57  
крупы 41  
круты 90  
кручок 76  
кывая 83  
крыклівы 73  
крылцы 54  
крыніца 26  
крыштальны 27  
крэйда 68  
крэсла 19  
Крэўскі замак 90  
ксілафон 102  
кубак 24  
кубік 102  
кузня 95

кукаваць 73  
кумпяк 33  
куніца 74  
Купалка 109  
Купалле 109  
купацца 63  
купіць 21  
купляць 112  
куранятка 69  
курган 89  
Курган Славы 89  
курлыкаць 73  
куртка 64  
курыца 70  
кусь 45  
кут 116  
куфар 84  
кухня 22

## Л

ладзіць 55  
ладкі 89  
лаза 95  
лазня 42  
лазовы 85  
ландыш 50  
ланцужок 85  
лапа 55  
ласка 62

ласкавы 11  
ласунак 43  
ласцік 21  
Латвія 114  
лебедзь 72  
леваруч 86  
лёвы 37  
лёга 102  
легкавы 63  
лёгчы 58  
ледзянец 32  
лейка 44  
лёпшы 55  
лёра 111  
лес 36  
лёсвіца 44  
лёсвічны 17  
лёта 60  
лётні 61  
леў 79  
лёгка 13  
лён 95  
лёска 76  
лётаць 62  
лётчык 30  
лівень 45  
ліловы 48  
ліманад 26  
лімон 33  
лінейка 21  
лінія 82  
лінь 76



ліпень 59  
ліса́ 75  
лісі́чка 47  
лісток 51  
лістапа́д 59  
лістоўні́ца 46  
лі́сцевы 46  
Лі́тва 114  
ліфт 17  
лічы́ць 17  
лоб 14  
лоджы́я 17  
лодка 88  
ломаны 83  
лопух-  
дзядоўні́к 49  
лось 47  
лотаць 48  
луг 48  
лу́стачка 40  
лы́жка 24  
любі́ць 17  
лю́бы 51  
лю́дзі 13  
лю́стра 19  
люстэ́рка 18  
люты́ 59  
ляжа́ць 77  
ля́лечны 93  
ля́лька 93  
ля́мпа 20  
лясу́н 100

## M

магазі́н 32  
маг-мудрэ́ц 106  
Магіле́ў 115  
магу́тны 74  
магчы́ 55  
маза́іка 102  
май 59  
ма́йка 64  
ма́йстар 29  
майстрава́нне 28  
мак 69  
ма́ла 80  
маладзі́к 86  
малады́ 77  
малако 24  
малаток 28  
мале́нькі 112  
мале́ча 54  
ма́лпа 78  
мальбе́рт 68  
малу́нак 99  
малява́нне 68  
малява́ны 94  
малява́ць 14  
маля́р 31  
ма́ма 5  
ма́мачка 11  
мандары́н 94  
ма́рка 34

ма́ркер 68  
маркоўны 26  
мароз 60  
ма́рыць 75  
ма́ска 107  
Масква́ 115  
ма́сла 24  
маста́к 30  
маста́цкі 98  
матацы́кл 37  
мату́лечка 11  
мату́лька 11  
мату́ля 11  
маты́ка 44  
матылёк 69  
махаві́к 47  
мача́лка 23  
машы́на 63  
ма́я 10  
меду́ніца 48  
ме́зены 15  
ме́ншы 89  
ме́ра 111  
ме́сца 63  
Ме́сяц 5  
ме́сяц 58  
месяцаход 87  
металі́чны 27  
метро 37  
мех 84  
мець 26  
меч 91



мёд 75  
мігну́цца 86  
міжгародні 35  
мі́ксер 22  
мі́лы 116  
Мі́нск 89  
мі́нус 62  
міну́та 57  
міну́тны 57  
Мір 90  
мі́ска 22  
млын 95  
многа 80  
мова 116  
можна 57  
морква 25  
мост 36  
моцны 55  
мошка 54  
мужчы́нскі 65  
музе́й 98  
му́зыка 5  
музы́ка 111  
мука́ 41  
муля́р 31  
мур 39, 90  
мурава́ 48  
мура́ш 55  
мура́шка 54  
му́ха 54  
мухамор 47  
му́шка 54

мы́ла 23  
мы́цца 63  
мыць 15  
мы́шка 17  
ме́каць 71  
мядзвэ́дзь 75  
мядовы 75  
мяжа́ 112  
мяккі 60  
мяўкаць 71  
мяце́ліца 69  
мяч 20

## Н

навальні́ца 63  
на́ват 75  
нага́ 14  
наготка 50  
надвор’е 62  
надзе́ць 65  
нажні́цы 81  
наза́д 90  
на́зва 113  
назва́цца 73  
назва́ць 15  
намалява́ць 14  
намі́тка 96  
на́нач 9

наношаны 89  
напа́рстак 29  
напіса́ць 113  
напі́так 26  
напой 27  
напоўні́ць 22  
нараджэ́нне 59  
нарадзі́цца 106  
На́рач 88  
народны 93  
нару́чны 56  
нарцы́с 50  
нарэ́шце 15  
насарог 79  
наса́ты 55  
насе́нне 46  
насме́рць 55  
настаўні́к 30  
насту́рка 50  
насце́нны 56  
насы́п 89  
нацюрморт 99  
наш 71  
на́ша 10  
на́шча 75  
нашча́дак 116  
не́ба 58  
небакра́й 58  
невялі́кі 32  
недасту́пны 90  
незабу́дка 48  
не́льга 45



Нэсцерка 101  
Нёман 88  
нібы 43  
ніва 116  
ніжэй 14  
нітачка 76  
нітка 29  
нова 116  
новы 55  
нож 24  
ножны 44  
ножык-  
складанчык 85  
нос 14  
ноч 9  
нюхаць 14  
нядзеля 58

## П

пабудавець 105  
павага 105  
павэрх 17  
павуціна 61  
павучок 61  
паглядзець 67  
пагода 62  
пагорак 89  
падавець 72

падарунак 102  
падарыць 103  
падасінавік 47  
падбародак 14  
падбярозавік 47  
падвэл 17  
падвячорак 25  
падвячоркаваць 25  
падзёмны 91  
падзэя 89  
падлога 19  
падобны 11  
падпіраць 88  
падпоўнік 86  
падрапаць 45  
падымацца 17  
падымаць 31  
пажаданне 102  
пазнаваць 29  
пайсці 21  
пакаёвы 52  
паказваць 57  
Пакацігарошак 100  
пакёт 27  
пакой 20  
пакрываць 31  
пакупнік 32  
паласавацца 47  
палец 15  
паліто 64  
палітра 68  
паліца 18

палічыць 57  
палова 57  
палўднаваць 24  
пальма 53  
пальчатка 91  
паляндвіца 33  
памідор 42  
паміж 116  
памяць 105  
пантофлі 65  
панчоха 64  
панядзёлак 58  
папараць-  
квётка 109  
папэра 14  
паплавок 76  
папугай 79  
папяровы 27  
пара 60  
парасон 18  
парася 71  
параход 88  
парашок 23  
парк 73  
партрэт 99  
партфэль 84  
партызан 105  
партэр 92  
парыцца 42  
парэнчы 17  
пасля 15  
паспэць 43



па́ста 23  
паста́ўлены 16  
пасту́х 106  
пасы́лка 35  
пасяро́д 89  
патапе́ц 76  
паты́ліца 14  
патэ́льня 22  
паўзу́н 55  
пах 49  
па́хнуць 116  
па́чак 84  
пача́так 60  
пачына́цца 107  
пашта́льён 35  
пашто́вы 34  
пашто́ўка 34  
па́шча 75  
пейза́ж 99  
пенáл 21  
пераба́гчы 89  
пéпсі-кола 26  
пераходзі́ць 37  
пéрац 42  
пéрнік 32  
пéрсік 33  
пéршы 15  
півоня 50  
пíлка 28  
пінжа́к 65  
піро́г 108  
пісьмо 34  
пісьмовы 20  
пітво 26  
піць 26  
піяні́ст 110  
план 31  
планéта 87  
пластылі́н 21  
плашч 64  
пла́шчык 49  
плéчы  
плі́ска 73  
пліта́ 22  
плот 38  
плотка 77  
плы́ткі 24  
плюс 62  
пляме́ннік 11  
пляце́нне 95  
пляце́нь 39  
пляцо́ўка 31  
плячо 54  
побач 43  
поезд 36  
поле 36  
полудзень 24  
Польшча 114  
попаўзе́нь 72  
поручні 17  
посуд 22  
посці́лка 94  
потым 15  
поўдзень 24  
поўнач 86  
поўнік 86  
поўня 43  
пошта 34  
пояс 95  
праба́чыць 57  
правару́ч 86  
праграмі́ст 30  
прагра́мка 92  
прадаве́ц 32  
пра́дзед 105  
праéхаць 17  
празры́сты 54  
прайсці́ 57  
прале́ска 48  
пралёт 17  
пралі́ўны 63  
пра́льны 23  
прамавуго́льнік 82  
прама́я 83  
прамяні́сты 76  
прасяны́ 41  
прафе́сія 30  
пра́ца 95  
працаўні́к 55  
прачну́цца 9  
прачына́цца 58  
праязны́ 34  
продак 105  
прозві́шча 8  
проса 41  
прыво́лле 90



прывы́кнуць 77  
прыгожы 65  
прыйсці́ 108  
пры́казка 40  
прыкля́сці 15  
прыма́ць 102  
пры́мула 52  
прыпы́нак 36  
Пры́пяць 88  
прысе́сці 54  
прысту́пкі 17  
пту́шка 72  
пуловер 64  
пункці́рны 83  
пупы́шка 51  
пуска́ць 109  
пчала́ 55  
пшані́ца 40  
пэ́ндзлік 68  
пя́льцы 29  
пяры́на 60  
пярэ́дня 18  
пясочні́ца 66  
пясочны 56  
пя́тніца 58  
пятру́шка 42  
пяце́ра 81  
пяць 57  
пячы́ 40  
пяча́нне 25  
пяя́ць 48

## Р

рабі́на 46  
рабі́ць 20  
работа 29  
рага́лік 24  
ра́дасць 62  
рад 60  
ра́дыё 63  
рады́ска 43  
раз 57  
ра́зам 104  
развэ́сіць 48  
развіта́нне 9  
разві́твацца 116  
разгортва́ць 49  
раздзэ́ты 42  
разьба́р 95  
рак 77  
рака́ 63  
раке́та 75  
рамо́нак 49  
ра́нак 15  
раней 43  
ра́нец 21  
ра́ніца 31  
ра́ніцою 8  
ра́нкам 49  
ра́нні 48  
ра́птам 49

Расі́я 115  
расток 51  
расці́ 12  
расчоска 23  
раўні́на 60  
ржа́ць 71  
робат-  
трансформер 102  
родны 107  
рознакаляровы 60  
розны 112  
ролікавы 20  
роля 93  
ромб 82  
россып 48  
рот 14  
роўна 57  
роўны 63  
рохка́ць 71  
ру́жа 50  
ружовы 85  
рука́ 14  
рукза́к 84  
русáлка 101  
ру́чка 21  
ручні́к 23  
Ры́га 114  
рыдлёўка 44  
рыка́ць 71  
ры́жык 47  
рысава́ць 68  
рысь 74



рыштава́нне 31  
рэ́дзька 43  
рэ́па 43  
рэч 84  
рэчка 116

## С

саба́ка 69  
савá 72  
сад 44  
садовы 44  
са́жалка 89  
сакаві́к 59  
сакрэ́т 103  
салаве́й 73  
саламя́ны 97  
сала́та 24  
сали́ст 111  
саломка 95  
сальні́ца 22  
сам 71  
самá 29  
самака́т 28  
самале́т 35  
са́мы 60  
сандáлі 65  
са́нкі 81  
сапраўды́ 108  
сардэ́лька 33

сарока 73  
сарочка 29  
сасі́ска 33  
сасна 46  
сасновы 46  
сасонка 88  
сашчэ́пка 85  
сваяк 10  
свет 86  
све́тлы 116  
сві́ння 71  
свіста́ць 73  
Сві́цязь 88  
святкава́ць 105  
сва́ткі 106  
святлафо́р 37  
святочны 96  
сейф 84  
секунда 57  
селяні́н 96  
сем 80  
серабро 95  
серада́ 58  
серва́нт 19  
се́тка 39  
се́лета 21  
се́ння 58  
сі́ні 48  
сіні́ца 73  
сказа́ць 9  
скака́лка 67  
скака́ць 62

скарбонка 85  
скі́бачка 40  
склада́ць 31  
скла́сці 90  
скляпе́нне 91  
скры́нка 34  
скрыпа́ч 110  
скры́пка 110  
скульпту́ра 99  
сла́ва 89  
славу́ты 89  
слановы 49  
слаўна 61  
слі́ва 45  
сліма́к 54  
слова 45  
сло́ік 22  
слон 79  
слу́цкі 95  
сма́жаны 24  
смаляны́ 109  
сма́чна 24  
сма́чны 41  
смята́на 33  
снег 60  
снегаві́к 107  
снеда́нне 24  
снеда́ць 24  
снежа́нь 59  
снягі́р 72  
Снягу́рка 107  
сок 24



соль 22  
сом 77  
сон 25  
сонейка 58  
сонечны 56  
сон-трава 48  
сонца 86  
сотня 90  
спадніца 65  
спажытак 12  
спаць 58  
спачатку 14  
спэлы 45  
сподак 24  
спяваць 107  
спярша 15  
спячы 103  
срэбра 116  
ставіць 92  
сталіца 114  
старажытны 91  
старонка 88  
стары 46  
старэйшы 28  
стаў 89  
стаць 86  
стаяць 31  
ствол 45  
стол 19  
столік 19  
столь 19  
страказá 54

страус 78  
строі 96  
струна 111  
стручок 43  
стрыж 73  
стрэлка 57  
стрэць 73  
стрэшка 39  
студзень 58  
стужка 64  
субота 58  
суда́к 77  
суквецце 51  
сукенка 49  
сумка 84  
суніцы 47  
сунуць 77  
суп 25  
сурвэтка 94  
сусед 104  
сустрэ́ча 9  
сўткі 58  
сўша 89  
сўшка 32  
сход 86  
сцэжка 36  
сцерагчыся 29  
сцэна 92  
сцяна 31  
сшы́так 21  
сын 81  
сыр 33

сырае́жка 47  
сырок 25  
сябар 9  
сябрава́ць 9  
сяброўка 9  
сяда́ць 13  
сядзэ́ць 53  
сяке́ра 28  
сяля́нскі 70  
сям'я́ 10  
сярэ́дні 15  
Сярэ́днявэ́чча 91  
сястра́ 10  
сястры́чка 29

## T

такса́ма 11  
таксі́ 37  
талака́ 104  
талэ́рка 24  
там 53  
танцава́ць 107  
танцо́р 111  
та́пкі 65  
тапта́ць 47  
та́рка 22  
та́та 5  
та́тачка 11  
та́тка 11



тату́лечка 11  
тату́лька 11  
тату́ля 11  
твар 14  
тварог 33  
твара́рык 45  
творчасць 94  
толькі 37  
тонкі 49  
торба 85  
торт 103  
тоўсты 112  
травá 69  
тра́вень 59  
трале́йбус 37  
трамва́й 37  
тра́нспарт 36  
трапе́цыя 82  
трое 81  
трохвуго́льнік 21  
трус 71  
тру́цень 45  
тры 51  
трыста 47  
тры́ці 15  
тут 11  
ту́флі 65  
ту́шаны 25  
тыгр 79  
ты́дзень 58  
тынк 31  
тынкоўшчык 31

тэа́тр 92  
тэ́левíзар 19  
тэ́легра́ма 35  
тэ́легра́ф 35  
тэ́лефон 18  
тэ́лефонны 35  
тэрмоме́тр 62

## У

убор 64  
убра́нне 96  
ува́жлівы 37  
уваскрэ́снуць 108  
увесь 14  
увеча́ры 9  
удзе́нь 8  
удзя́чнасць 105  
узае́мны 104  
узгора́к 36  
узду́маць 17  
узле́сак 48  
узыходзі́ць 86  
узя́ць 14  
указа́льны 15  
Украі́на 115  
улюбё́ны 20  
уме́лы 95  
уме́ць 68  
уніве́рсам 32

унук 10  
упрыгожа́нне 107  
усміха́цца 43  
успа́мін 61  
успа́міна́ць 105  
уста́ць 58  
усход 86  
уту́льны 53  
ухапі́цца 67  
уцяка́ць 63  
учора 58  
уя́н 76

## Ф

фа́рба 68, 102  
фарбава́ць 31  
фартушо́к 64  
фартэ́піяна 110  
фарфора́вы 27  
фасо́ля 43  
фато́граф 30  
фігу́ра 82  
фі́кус 53  
фія́лка 50  
флама́стар 21  
флэ́кс 50  
футбо́льны 20  
фу́тра 64



# Х

хавáцца 58  
хадзі́ць 109  
халадзі́льнік 22  
ха́тні 95  
хваёвы 46  
хва́лісты 83  
хвалі́ць 53  
хвілі́на 57  
хвост 55  
хвосцік 55  
хвоя 46  
хлеб 25  
хле́бніца 22  
хлопец 109  
хлопчык 9  
хма́рка 63  
хованкі 67  
ход 91  
холадна 62  
хор 111  
хорам 90  
хрумсь 43  
хрушч 54  
хрызантэ́ма 50  
Хрыстос 108  
хто 16  
ху́стка 64

# Ц

ца́цка 102  
цвет 48  
цвік 28  
цвісці́ 60  
це́ла 14  
цеплаход 88  
це́пла 62  
це́хкаць 73  
це́ця 11  
ці́нькаць 73  
Цмок 101  
цу́да 112  
цудоўны 51  
цу́кар 22  
цу́карніца 22  
цукэ́рка 32  
цукэ́рніца 22  
цыбу́лінка 51  
цыбу́ля 42  
цымбалі́ст 110  
цымба́лы 110  
цы́ркуль 21  
цыру́льнік 30  
цыфе́рблат 57  
це́гла 31  
це́лы 112  
цюле́нь 79  
цюльпа́н 51

цягні́к 36  
цяля́ 71  
цяпе́р 64

# Ч

чай 33  
ча́йка 72  
ча́йнік 22  
чалавéк 14  
чамада́н 84  
чаму́ 16  
чараві́кі 65  
чаравáць 116  
чарада́ 111  
чарапа́ха 55  
чарназём 53  
чарні́цы 47  
чарні́чнік 47  
чаромха 51  
чароўны 109  
час 57  
часнок 42  
часова 112  
часопіс 113  
часопісны 19  
частава́цца 12  
частакол 39  
чаты́ры 80  
чацве́р 58



чацвёра 81  
чацвёрты 15  
чвэ́ртка 57  
чмель 54  
човен 88  
чорны 69  
чужы́ 45  
чуць 13  
чыгу́нка 36  
чылі́каць 73  
чы́ста 15  
чыта́льня 113  
чыта́ць 20  
чыта́ч 113  
чэ́рвень 59

## Ш

шавэ́ц 30  
шакала́дка 32  
шампу́нь 23  
ша́пка-  
вуша́нка 64  
ша́р 107  
ша́рык 85  
шаўковы 65  
шаша́ 36  
шкату́лка 29  
шкэ́льца 85  
шкля́нка 68

шкляны́ 27  
шко́ла 21  
шланг 44  
шлем 91  
шмат 80  
шматвуго́льнік 82  
шматкі́ 41  
шну́рок 85  
шоўк 95  
шпак 73  
шпа́рка 63  
шпі́лька 85  
шпу́лька 85  
шру́ба 28  
шру́бка 85  
штаны́ 65  
што 22  
штоднё́я 55  
штрыхавая́ 83  
штрыхпункці́рны 83  
штыке́тнік 38  
шукáць 88  
шчакá 14  
шчаня́ 71  
шча́сце 40  
шчупáк 77  
шчыт 91  
шы́нка 33  
шыпшы́на 45  
шы́шка 46  
шы́я 14  
шэ́рань 60

шэ́рань 54  
шэ́ры 72  
шэ́ць 80

## Э

экскурсавод 30  
экску́рсія 99  
электрадры́ль 28  
электрапіла́ 75  
эспа́ндар 20

## Я

яблык 25  
яга́да 47  
ягня́ 71  
яда́ 25  
ядаві́ты 55  
язмі́н 51  
я́йка 108  
ялі́нка 88  
я́рка 116  
я́слі 106  
ячме́нь 41  
я́чны 41  
я́шчарка 55





Вучэбнае выданне

**Клышка** Анатоль Канстанцінавіч

## Чую, бачу, гавару

Вучэбны наглядны дапаможнік  
для вучняў пачатковых класаў  
устаноў агульнай сярэдняй адукацыі  
з беларускай і рускай  
мовамі навучання

Для работы ў класе

Адказы за выпуск *А. В. Галуза*  
Рэдактары *А. С. Вячорка, К. П. Гарэлік*  
Мастацкі рэдактар *Г. І. Мацур*  
Карэктар *В. Я. Хвайніцкая*

Падпісана ў друк 10.11.2017. Фармат 60x90 1/8. Папера афсетная. Гарнітура Букварная. Друк афсетны. Умоўн. друк. арк. 17. Ул.-выд. арк. 14,9. Тыраж 2000 экз. Заказ № 1253-2017.

Таварыства з дадатковай адказнасцю «Жасскон».  
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы  
і распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 1/146 ад 21.01.2014.  
Вул. Чкалава, 12, пам. 322 б, 220039, г. Мінск.

Таварыства з абмежаванай адказнасцю «АлВі-прэс».  
Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі выдаўца, вытворцы  
і распаўсюджвальніка друкаваных выданняў № 2/98 ад 01.04.2014.  
Вул. П. Глебкі, 11/2, Ліцер Г 2/к-кп, 1 паверх, пам. 41, 220104, г. Мінск.



ISBN 978-985-7009-99-2



9 789857 009992



e-mail: [publishjass@gmail.com](mailto:publishjass@gmail.com)



АНАТОЛЪ КЪБИШКА

ЧУХУ, БАВЧУ, ГЛАВЧУ